

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANA BİLİM DALI
RESİM EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SAĞLIK YÜKSEK OKULLARINDA SAĞLIK
EĞİTİMİNİN DURUMUNUN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuray DOLUNAY

Lefkoşa, 2019

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANA BİLİM DALI
RESİM EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SAĞLIK YÜKSEK OKULLARINDA SAĞLIK
EĞİTİMİNİN DURUMUNUN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuray DOLUNAY

Danışman: Doç. Dr. Behcet ÖZNACAR

Lefkoşa, 2019

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Nuray DOLUNAY'ın Sağlık Yüksek Okullarında Sağlık Eğitiminin Durumunun Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi başlıklı tezi Haziran 2019 tarihinde, isimli çalışması, Haziran 2019 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim Eğitimi Yüksek Lisans Programı Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Adı- Soyadı	İmza
Başkan	: Doç. Dr. Mert BAŞTAŞ	.....
Üye	: Dr. Fatma MİRALAY	.....
Üye (Danışman):	Doç. Dr. Behcet ÖZNACAR	.....

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

.... /.../2019

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içeriğinde sunulan verileri, bilgileri, dokümanları, akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Haziran, 2019

Nuray DOLUNAY

TEŞEKKÜR

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı, Resim İş Eğitimi Yüksek Lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırma, Sağlık Yüksek Okullarında Sanat Eğitiminin Durumunun Öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumu tartışıldıktan sonra ikinci bölümde kuramsal çerçeve verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın gerçekleşmesinde kullanılan yöntem belirtilmiş, dördüncü bölümde ise bulgular, beşinci bölümde tartışma ve altıncı bölümde ise sonuç ve öneriler sunulmuştur.

Değerli tez danışmanım. Doç. Dr. Behçet Öznacar'a ve bunun yanında, araştırma süresince hep yanımda olup beni destekleyen tüm akademisyen arkadaşlarıma ve yüksek lisans eğitimim sürecinde bu günlere gelmemi sağlayan tüm yönetici ve öğretmenlere de sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nuray DOLUNAY

ÖZET

SAĞLIK YÜKSEK OKULLARINDA SAĞLIK EĞİTİMİNİN DURUMUNUN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nuray DOLUNAY

**Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Ana Bilim
Dalı, Resim Eğitimi Yüksek Lisans Programı**

Danışman: Doç. Dr. Behcet ÖZNACAR

Haziran 2019, 188 Sayfa

Sağlık Yüksek Okullarında sanat eğitiminin durumları konusunda öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi konusu araştırılmış olup, bu konuda veriler toplanmıştır. Sanatın bütün faydalı yönleri, amaçları, önemi Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki Sağlık Yüksek Okullarındaki sanat eğitimi bütün yönleriyle irdelenmiş ve sanat eğitiminin önemi üzerinde vurgu yapılmıştır. Yöntem olarak, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. ”Olgu bilim”(phenomenology) deseni kullanılmıştır.

Sanat derslerinin hangi meslek ve hangi tür eğitim olursa olsun mutlaka alınması gerekliliği, araştırma sonuçlarına göre öne çıkmıştır. Verilen sanat dersleri boş zamanları değerlendiren bir uğraş değildir. Kaybedilen enerjiyi kazanmak, hem pozitif olmak, hem de diğer derslerin daha hızlı öğrenmesini kolaylaştırmak, öğrenmeyi daha zevkli hale getirmek ve yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlayarak, problemlere çözüm yollarını, alternatifleri ortaya çıkararak, çözülmesini kolaylaştırdığı araştırma sonuçlarına göre ortaya çıktığı görülmüştür. Baktığını gören, algılayan, düşünen, yargılama gücü kazanan, hayattan tat alan, kişilik sahibi, yaratıcılığı geliştiren, geleceği görebilen genç kuşak yetişmesi için sanat eğitiminin verilmesi, önemini kazandığı söylenebilmektedir.

Sağlık Yüksek okulu ve Hemşirelik fakültesi 12 Öğretmen ve 15 öğrencilerden oluşan çalışma grubu oluşturulmuş ve çıkan görüşler doğrultusunda veriler toplanmıştır. Bu görüşlerin sonuçlarına göre yorum yapılarak, bulgular elde edilmiş olup, sonuç ve öneriler bu doğrultuda yapılmıştır.

Çıkan sonuçlardan en önemlilerinden ve öne çıkan görüşler; sağlık eğitiminde mutlaka sanat eğitiminin verilmesi gerektiği, müfredata konması ve ders saatlerinin arttırılması gerektiği herkes tarafından kabul görmesidir. Bu konuda sanat eğitiminin yararlılıkları, tedavi ve terapiye olan yardımı göz ardı edilmemesi gereklidir görüşünde birleşmişlerdir.

Ayrıca otistik çocukların tedavisinde ve alzheimer hastalarının tedavisinde sanatla uğraşmanın çok büyük yararı olmuş ve yapılan konuda faydalı olduğu söylenebilir. Bunu için sağlık elemanı yetişecek kişi bilimden ve çağın getirdiği yeniliklerden uzak kalmaz. İlerlemiş, sorunlarını çözen, bilimden ve teknikten yararlanabilen, onu kullanabilen, sanat ve kültürden yararlanabilen, lider bir ülke olmak istiyorsak başka çıkar yolu yoktur. Bu fikirleri herkesin anlamış olması çok önemlidir. Çıkan sonuçlar bu görüşleri desteklediği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sağlık, sanat, eğitim, yaratıcılık, sağlık yüksek okulu

ABSTRACT

SAĞLIK YÜKSEK OKULLARINDA SAĞLIK EĞİTİMİNİN DURUMUNUN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nuray DOLUNAY

**Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Ana Bilim
Dalı, Resim Eğitimi Yüksek Lisans Programı**

Danışman: Doç. Dr. Behcet ÖZNACAR

Haziran 2019, 188 Sayfa

The topic of art education in Health Vocational Schools was researched in light of student and teacher views and data on this topic was collated. All the useful aspects, aims and importance of art, the art education in Health Vocational Schools in Turkey and the Turkish Republic of North Cyprus were evaluated and the importance of art education was stressed. Qualitative research method was used. ‘‘Phenomenology’’ design was used.

The research results have portrayed that art lessons are necessary for all education, be it vocational or otherwise. Art lessons are not a toil that uses free time wisely. The research results showed that art education helps regain energy loss, remain positive, make it easier to learn the other lessons, make learning more fun and by encouraging creative ideas, it helps find solutions for problems, and makes it easier to solve problems by producing other alternatives. Art education is important to help develop a young generation that sees what they look at, understand, think, have an ability to judge, who enjoy life, have a personality, develop creativity and can see the future.

The data has been collated by 12 Teachers and 15 students at the Health Vocational School and Nursing Faculty. The findings were evaluated and the results and suggestions were made in light of the views in this data.

The most important and prominent of these results were; that art education must be included into the health education curriculum and that the number of lesson hours must be increased. The advantages of health education, the help it provides to treatment and therapy was the collaborate view. Additionally art has been very

useful for the treatment of Alzheimer and autistic children and it has been proven that treatment has been effective. Thus, health students must be up to date with science and the developments of the age. If we want to be a leading country that has developed, that solve their problems, that can use science and technology, that can use art and culture then we have no other choice. It is very important that everyone understands these ideas. It is seen that the results obtained support these views. This is our joy.

Key words: Health, art, education, creativity, health vocational school

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	5
1.3. Alt Problemler.....	5
1.4. Araştırmanın Amacı	5
1.4.1. Araştırmanın Alt Amaçları	6
1.5. Araştırmanın Önemi	6
1.6. Sınırlılıkları.....	9
1.7. Tanımlar.....	9

BÖLÜM II

KAVRAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
2.1. Sanat	11
2.2. Yaratıcılık	18
2.3. Yüksek Öğretimde Sanat Eğitimi.....	20
2.4. Türkiye De Okullarda Sanat Eğitimi.....	22
2.5. Yüksek Öğretim Kurumlarında Sanat Eğitiminin Yeri.....	23
2.6. İlgili Araştırmalar	24

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırma Modeli	37
3.2. Araştırmanın Örneklemi ve Çalışma Grubu	38
3.3. Veri Toplama Araçları.....	39
3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması	42
3.5. Verilerin İstatistiksel Analizi	43

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik	45

BÖLÜM IV

BULGULAR	48

4.1. Araştırmanın Probleme Durumuna Yönelik Temalara İlişkin Bulgular	48

BÖLÜM V

TARTIŞMA	143

5.1. Tartışma	143

5.1.1. Birinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	143

5.1.2. İkinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	144

5.1.3. Üçüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma	145

5.1.4. Dördüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma	146

5.1.5. Beşinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	147

5.1.6. Altıncı Alt Boyuta İlişkin Tartışma	148

5.1.7. Yedinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	149

5.1.8. Sekizinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	150

5.1.9. Dokuzuncu Alt Boyuta İlişkin Tartışma	151

5.1.10. Onuncu Alt Boyuta İlişkin Tartışma	152

5.1.11. Onbirinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	153

5.1.12. Onikinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	154

5.1.13. Onüçüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma	155

5.1.14. Ondördüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma	157

5.1.15. Onbeşinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	157

5.1.16. Onaltıncı Alt Boyuta İlişkin Tartışma	157

5.1.17. Onyedinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	158

5.1.18. Onsekizinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	158

5.1.19. Ondokuzuncu Alt Boyuta İlişkin Tartışma	158

5.1.20. Yirminci Alt Boyuta İlişkin Tartışma	159

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	160

6.1. Sonuçlar	160

6.2. Öneriler	163

6.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler	163

6.2.2. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler	164

KAYNAKÇA.....	165
EKLER.....	171

BÖLÜM I

GİRİŞ

Teknolojinin ve bilimin hızla değiştiği çağdaş dünyada kısa zamanda tekniğin ileri düzeydekileri piyasaya çıkıyor. Gelişen dünyada yerimizi almak için, toplum olarak üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımız vardır. Bu ilerlemeyi sağlamak için eğitime gereken katkıyı sağlamak durumundayız. Eğitimin en tasarruflu, en pratik, en çabuk ölçütünü bulmak zorundayız. Sanatla uğraşmak, hastalıkların iyileşmesine katkısı kanıtlanmıştır.

Tarihten bugüne bu tedavi yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem gelişmiş ülkelerin tamamında kullanılmaktadır. Türklerin tarihinde de sanatla tedavi eskiden beri uygulanmıştır. Daha çok musikiyle tedavi yöntemi akıl hastalarında uygulanmıştır. Eğitimin hem çabuk, hem kalıcı, hem öğrenmeyi zevkli hale getirmek için sanatın her alanda, eğitimdeki önemi denenmiş ve kanıtlanmıştır. Sanat eğitimi, sağlık olsun diğer başka eğitim dallarında olsun bütün dallarda ilişki durumuna göre verilmeli ve mutlaka öğrencilere sanat dallarının herhangi birisi, yeteneklerine göre uzmanlaşması sağlanması anlaşılmış bulunmaktadır. Bu da demokratik bir eğitimle mümkündür. Bunun için sağlık eğitimi gören gençlerin fikirlerine, hem de eğitimcilerin fikrine başvurmalıdır. Bu onlara hem kendilerine güven verecek, gerekli saygılığı sağlayacak, hem teşvik verecektir. Bütün bu fikirler eğitimin mükemmelliğini arttıracak, ilerlememize zemin hazırlayacak ve çağdaş dünyada yer almamızı sağlayacaktır.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmanın problemi; Sağlık Yüksek Okullarında eğitim gören öğrencilerin ve öğretmenlerin, sanat eğitimi konusunda görüşlerinin değerlendirilmesidir.

Milli Eğitim Bakanlığının Talim ve Terbiye Kurulunun hazırladığı ders çizelgesine göre; Sağlık Meslek Liselerinin 1. inci sınıflarında seçmeli sanat dersleri haftada 1(bir) saat olmak üzere yer alıyor. Görsel sanat eğitimi altında resim ve müzik dersi seçilmesi durumunda veriliyor. Hangisi seçilirse, öğrencinin bu dersten sınıf geçerlilik notu alması gerekir.

Sağlık Yüksek Okullarında ise; bazı bölümlerinde 1. dönem seçmeli ders olarak konulmuştur. Her bölümde sanat dersleri olmayabiliyor. Seçmeli dersler arasında konuluyor. Seçmeli ders sayısı son eğitim sistemine göre arttırılmaya çalışılıyor. Bu derslerden öğrenci danışmanı eşliğinde kendi yeteneğine uygun ne kadar seçmesi gerekiyorsa, ona göre seçiliyor, bu derslerden sınıf geçme notu almak durumundadır. Kredi durumuna göre dersleri seçiyor. Dersler; resim, müzik, seramik, sanat tarihi, drama, folklor, bilim tarihi v b dersler olabiliyor.

Bu dersler de gereken öğretimin yapılabilmesi için; haftada 1saat ders zamanı yeterli mi? Gerekli öğretim veriliyor mu? Problem bu noktada başlıyor. Sanat eğitimi alan öğrencilerin, sanat eğitimi almayan öğrencilere göre yaratıcılık düzeyi daha fazla artmıştır. Sanat eğitiminin sürdürülmesi, bütün insanlığın eğitilmesi anlamındadır. Bilgi edinme ve davranış geliştirme süreçlerini ifade eden eğitim, felsefi ve sistem ideolojilerine göre farklılık gösterir.

Davranış geliştirme; uyarılan beyinde biyo-kimyasal değişiklikler sonucunda gerçekleştirilmektedir. Bilgiler beceriler ve duyularla ilgili uyarıcılar, sinir sistemi aracılığıyla beyne gitmekte ve değişiklikler kodlanmaktadır. İnsanın bedensel, ruhsal, siyasal, sanatsal, dinsel, çevresel ve tüm yönleriyle bütünlük kazanması bu şekilde olmaktadır. Yaşantı sürecinde içinde bulunduğumuz canlı cansız her şey eğitim ortamını inşa eden unsurlardır.

Eğitim; insanın yetilerinin geliştirilmesi, yeteneğe dönüştürülmesidir. İnsan zihinsel, bedensel ve istem yönü yanında kendisine olanaklar sunan, duyuları olan bir varlıktır. İnsanı bu anlamda bir bütün olarak değerlendiren ve eğiten sanat eğitimi, kendine özgü ilkeleri ile önemsemeli, tüm eğitim düzeylerinde uygulanmalıdır. Gardner'in ortaya koyduğu çoklu zeka kavramına göre insan beyni modüler bir yapıdadır. Sayısal beceriler nasıl zekâ belirtisi ise, çizim, renk kullanımı, nota, ritim v.b. beceriler de zekâ belirtileridir. Eğitim sistemleri bireyin aynı düşünüş tarzlarına sahip olmadıklarını dikkate almalıdır.

Gardner'in belirlediği ölçütlere göre bir özelliğin zekâ olabilmesi için ,

- 1-Bir dizi sembole sahip olması
- 2-Kültürel yapıda değeri olması
- 3-Aracılığla mal ve hizmet üretebilmesi
- 4-İçinde problem çözülebilmesi gerekmektedir.

Sanat alanı bu süreçlerin hepsine sahiptir. Uzamsal ve müzikal zekâ sanatla ilgili zekâdır. Uzamsal zekâ; üç boyutlu nesnelerin şekil ve görüntüsünü hayal edebilmesiyle, nesneyi görmeden zihinde canlandırma ve ayrıntılarıyla görebilmeyle ilintilidir.

Görsel düşünme, form özelliklerini çözebilme, boyama, şekil verebilme gibi davranışları kapsar. Mimarlar, ressamalar, heykeltıraşlar tasarımlar bu tür zekâyı kullanırlar. Müzikal ve ritmik zekâ bireyde ritim melodi duyarlılığını, müzik aracı olarak, kullanarak duygularını anlatımını ifade eder. Estrüman çalanlar, beste yapanlar, koristler, orkestra şefleri bu tür zekâ ya sahiptirler. Günümüzde gelişmenin sadece bilgi aktarımı ile ezbere dayalı değil, zekâ ve yaratıcılığı geliştiren eğitim süreçleriyle mümkün olacağı kabul edilmektedir.

1. Sanat alanlarının çeşitleri saptanmalı
2. Herkes için yeteneğe, ilgiye mesleğe göre sanat eğitimi olmalı
3. Mecburi sanat eğitimi, seçmeli sanat eğitimi, eylemsel sanat eğitimi alanları tespit edilmeli
4. Sanat eğitimi ile diğer eğitim konuları arasındaki ilişkiler saptanmalıdır.
5. Her ülkede en az sanat eğitiminin nasıl ve ne ölçüde olacağı saptanmalı
6. Sanat eğitimcileri ve sanatçının formasyonları yeniden belirlenmeli
7. Sanat eğitiminde yerel sanatların, zanaatın ve popüler sanatın rolü belirlenmelidir.

Neden Sanat Eğitimi Önemlidir? Tarihçiler ülkeleri değerlendirirken güce dayalı zaferlerden çok bilim ve teknoloji gibi özgün ürünler üzerinde daha

çok duruyorlar. Toplumlari üstün yapan, onların zekâ ve üretim düzeyleridir. Toplamların ileri bir üretime geçebilmesi için bireylerin eğitilmesi gerekir.

Sanat eğitimi geleneksel olandan öte, geleceğe yönelik dinamikleriyle, klasik eğitimin topluma yansıttığı edilgen yapıyı değiştirir. Toplumsal sorunlara karşı düşünce geliştiren amaca uygun değerler üreten tutarlı insan yetiştirir. Geleneksel biçim ve içeriklerin korunması ve benzeri boyutları irdelerken, yeni sanatsal biçimlerin, yenilerin yaratılmasına olanak hazırlar.

Gelişme ve lider olma çabalarının yoğunlaştığı şu zamanlarda ülke sorunlarını gören, onlara çözüm üreten insanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim programları sürekli güncellenmektedir. Sanat eğitimi yeni süreçte ön plana çıkmakta ve genel eğitimin önemli bileşeni olmaktadır. Var olanları doğru görmek, doğru algılamak, aralarındaki ilişkileri doğru sorgulamak, anlamlı ilişkiler kurmak, yeniden kurgulamak, reel olana alternatif irreal bir bütün oluşturmak, sanat eğitimiyle mümkündür.

Bilim ve teknolojiadaki yaratıcılık ile sanatsal yaratıcılık arasındaki zihinsel düşünme aşamaları benzeşmektedir. Bu nedenle yaratıcı düşünceyi geliştiren ve yaratıcılık yeteneğini kazandıran sanat eğitimi önemsenmelidir. Sağlık eğitiminde hem tedavi, hem terapi ve psikolojik yönden rahatlatıcı ve yeniden enerji kazanmayı, yaratıcı zekâyı geliştiren sanat eğitimi verilmesi çok önemlidir. Sanat medeniyet ile bilim arasında bir köprüdür.

Sağlık okullarında verilen eğitimde gerekli sanat eğitimi veriliyor mu? Veriliyorsa sorunlar büyük ölçüde çözülüyor mu? Nasıl bir sanat eğitimi olmalı ki faydalı olsun ve sorunları çözsün. Problem buradadır. Bu konuda eğitim alan öğrencilerin görüşlerine başvurularak, değerlendirme yapılmıştır. Eğitimin her dalında, öğretilecek bir sanat çeşidi vardır. Bu sanat eğitimi de, bu alanda yetişen kişilerin ufkunu açacak, onları motive edecek, daha zevkli daha eğlenceli ve yaratıcılık yönünü geliştirici nitelikte olacaktır. Bu nedenle sağlık eğitiminde çok önemlidir. Sağlıkta eğitimde sanat dallarının kullanılması, tedavi ve terapide başarıyı arttırır. Sağlık elemanı yetişecek bir birey, bir sanat dalıyla uğraşması ve bir sanat dalında uzmanlaşması gerekmektedir. Çünkü sağlık uzmanı insanla ilgilidir. Kişinin bedenlen, ruhen, iyilik içinde olmasını

sağlayacak kişidir. Bunu için gerekli tüm iyileştirme yöntemlerini bilmesi gerekir.

Kendim sağlık kökenli olmam nedeniyle ve uzun yıllar Sağlık Meslek Liselerinde öğretmenlik yaptığım için, bu konu benim için çok önemlidir. Bu sağlık alanında gördüğüm, en büyük eğitim eksikliğidir. Tanrı'dan sonra yeryüzünde en önemli canlı varlık insandır. İnsanın yaşamı sağlıklı ve huzur duyabileceği bir yaşam olmalıdır ve bu onun hakkıdır. İnsan sağlığına önem verilmeli ve gereken yapılmalıdır. Toplum sağlıklı bireylerle kalkınır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu çalışmada yanıtlanması beklenen temel soru; Sağlık Yüksek Okullarında Sağlık Eğitiminin Durumunun Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi nedir?’’ şeklindedir.

1.3. Alt Problemler

- a) Sağlık eğitiminde sanat eğitime yer verilmeli midir?
- b) Sağlık eğitiminde sanattan tedavi ve terapi olarak nasıl yararlanabilir miyiz?
- c) Sanatla ilgilenme hastaların iyileşmesine katkısı olur mu?
- d) Sanat eğitimi almak, öğrencilerin diğer dersleri daha kolay anlamasına sebep olur mu?
- e) Sağlık okullarında verilen sanat dersleri yeterli midir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Sağlık Yüksek Okulları öğretim programlarında sanata ilişkin derslerin saptanması ve Sağlık Yüksek Okuluna devam eden öğrencilerin sanat eğitimi konusundaki görüşlerini almak bu araştırmanın genel amacını oluşturmaktadır.

Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap alınacaktır.

1. Sağlık Yüksek Okullarında sanata ilişkin dersler nelerdir?
2. Sağlık Yüksek Okullarında eğitime devam eden öğrencilerin sanat eğitimi konusunda görüşleri nelerdir?

3-Sağlık Yüksek Okullarında eğitimcilerin sanat eğitimi konusunda görüşleri nelerdir?

Yukarıdaki sorulara cevap arandıktan sonra, sanat derslerinin olması öğrenciyi rahatlatma ve yeteneğini kullanmasına hizmet ederek, psikolojik yönden destek sağlanmasını sağlayacak, kendine özgüven gelecektir.

a) Sanat dersleri ile meslek dersleri arasında ilişki kurabilecektir. Bu da öğrencinin düşünce gücünü geliştirecektir.

b) Sanatın dimağ geliştirici özelliğini kullanarak, sorunlara anında çözüm bulma becerisini geliştirecektir.

c) Sanatın estetik ve ruha hitap edici inceliğini öğrenerek, insan ilişkilerinde kullanacak, insan ruhuna tesir ederek, kişisel gelişimi sağlayacak ve insanların güven duymasını sağlayarak tedavi de kolaylık sağlayacak, iş verimliliği arttıracaktır. Sonuçta başarılı olmanın yolları açılacaktır.

1.4.1. Araştırmanın Alt Amaçları

1-Sağlık eğitiminde günün gelişen koşulları göre yenilikleri takdir edilecek ve sanat eğitiminin buna katkısını katarak, isteyerek öğrenme, zevkli olacak ve kısa zamanda öğrenme işlemi başarılacak, daha verimli olacaktır.

2-Kendine güvenli, bağımsız ve yeteneklerini sonuna dek kullanabilen, kendisiyle birlikte çevresinde yönlendirebilen, çevreye , topluma saygılı ve sorumluluk duyan , coşkulu ve dengeli, akıllı, duyarlı kişiler kazandırmaktır.

Duyguları, düşünceleri ve izlenimleri, algıları, duyum ve deneyimleri, duyarlılığın yaratıcılığını estetik düzeyde tasarımla, görsel, duysal, bedensel ve disiplinler arası bağlamda anlatabilme, kendini bu yolla ifade edebilmeyi amaçlamaktır. Yaratıcılığa ilişkin öğrenme ve öğretme yöntemlerini rasyonel duruma getirmek suretiyle sanatı estetik bir olay olarak bireylere ulaştırmak amaçtır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Sağlık Yüksek Okullarında sanat eğitiminin gereksiniminin sorgulanması, sanat eğitimi ile ilgili tartışmalar yaparak, öneminin kavratılmasını sağlamak, öğretimde sanattan yararlanarak, daha kolay öğrenmeyi sağlamak, tedavi işlemlerinde sanattan yararlanmak, hastaya psikolojik destek sağlayarak iyileşme

savhasını hızlandırmayı öğrenmek, iş hayatını verimli kılmak açısından başarılı olmak , araştırmanın önemini arttırmaktadır.

Gelişen ve hızla değişen dünya düzeyine erişmek, ileri ülkelerdeki teknoloji ve gelişmişlik seviyesine erişmek için her yöntem denenmeli, aradaki farkı kapatmak için var gücümüzle çalışarak, hem yıpranmadan, bıkkınlık vermeden bu sorunu çözmeliyiz. Bunun en kolay yöntemi de sanat eğitim türlerinden yararlanmaktır. Medeniyeti yakalamaksa amacımız bu araştırmanın kalitesini de bu performansları arttırıyor ve yükseltiyor. Bu hem öğrenme açısından, hemde öğrenciler yönünden eğitimi zevkli hale getirecek, öğrenciler mezun olduğunda iş hayatlarında başarılı olunmasını sağlayacaktır. Ülkemiz tarafından baktığımızda çağdaş ulusları yakalayarak, kendimize güven sağlayacağız, özgüvenimiz gelişecek, dünyada yerimizi alarak, başı dik dolaşabileceğiz. İleri ülkeler arsında çağdaş dünyada yerimizi alacağız. Bu da önemine önem katıyor.

Sanat eğitimi insan, akıllı ve duyguları ile bir bütün olarak eğitilip geliştirilen ve de uygar insanı yetiştiren bir eğitim alanıdır. ” diye belirtmiştir. Medeni bir insan olmada ne kadar gerekli olduğu ortaya çıkıyor. Yoksa herkes sanatçı olamaz. Bununla birlikte herkesin yetenekli olduğu bir alan vardır. Önemli olan bu alanı geliştirmektir.

Sanat eğitimi ile öğrencilerin düşünme, yeteneklerini geliştirmek, bilgilerin özgün tasarımlarında ve yaratımlarında, teknoloji ile bağdaştırmalarını sağlamak ve bunları çağdaş boyuta taşıyabilmelerine zemin hazırlayabilmektir. ” demiştir. Sağlık elemanı olacak öğrencilerin de teknolojiyi tanıma ve bağdaştırma zorunluluğu olduğu için bu bakımdan da çok önemlidir.

Sanat eğitimi şüphesiz öğrenci ile sanat arasındaki bağlantıyı kurar, onun kendisine ve diğer insanlarla olan ilişkisini güçlendirir. Okullarda çocuklara öğrettiğimiz ve çok önemseydiğimiz matematik, anadil, geometri, cebir, biyoloji, beden eğitimi dersleri sanatın ve sanatsal yaratıcılığın içindedir. Resmin içinde matematik, geometri, doğaya olan merakımız vardır. Müziğin içinde matematik baş köşededir. Dansın içinde matematik, geometri, beden eğitimi diğer sanatlara eşlik eder. Dans ve tiyatro kendimizi ve başkalarını anlamaktır. Sanat empatidir. İnsanlarla, bitkilerle ve hayvanlarla ve hatta dağlarla, nehirlerle, denizle kurduğumuz empatidir.

Öğrenme hazlarını yok etmemelidir. Öğrenciyi sınavlara boğduğumuzda öğrencinin yaşam sevinci yok olur. Ümitleri söner. Bu kadar stres arasında sanatla uğraşmak; nefes almaktır. Ümit ışığını yakar, toplumda saygıyı geliştiren, insanların acılara duyarlı bir kişilik geliştirir. Öldürmenin değil, yaşatmanın erdemini hissettiren bir uğraştır sanatla uğraşmak. Sanatla uğraşmak; insanların sağlıklı yaşaması için görevli olacak kişiler için en elzem bir eğitimidir.

Sanat ve buna bağlı olarak sanat eserlerinin, bireyin yaşamında işlevsel yönü olduğu kadar, biçimi renkleri v.b. diğer özellikleriyle insanın estetik yönünün bir yansımasıdır. Ersoy (2002)'de değindiği gibi estetik tavır alan, roman okuyan, müzik dinleyen, film izleyen, tiyatro seyreden, tablo seyreden kişi için, bütün öz benliği ile ilgilendiği şey o sanatın varlığına yönelmiş olmasıdır. Birey estetik tavır alırken hayal dünyasına dalar ve o eserde kendinden bir şeyler bulur ve onunla özdeşleşir. Doğal olarak bireyin sanatsal tecrübeleri bir anlamda onun kişiliğini de yansıtır.

Sanat insana estetik haz verip, insanı eğlendirerek onun oyalanmasını ve yaşam dersi vermesini sağlar. Bu anlamda sanat, insanların ruhlarını karanlıktan kurtarıp, gerçek yaşamdan daha üstün olan, ideal bir yaşam için hazırlandığını söyleyebiliriz. Sanat, sanat aracılığı ile değişik konularda yarattığı tiplerle bizi bir araya getirerek yaşamamızı zenginleştirir. Sanat ve buna bağlı olarak sanat eseri, insan yaşamının belli zaman dilimlerin, sembolleşmesini, bireyin o anki yaşamının o anki kesitinin kayıt altına alınmasını sağlar.

Sanat, insanların birbirlerini anlamalarını sağlayan bir iletişim aracıdır. Sanat, renk, dil, din, ırk, ayrımıyapmadan, tüm dünyanın paylaştığı evrensel bir araç, yani ortak bir görsel dilin oluşmasını sağladığını söyleyebiliriz.

Sanat eğitimi; insanların kendi yaşantılarını amaçlı ve yöntemli olarak, önemli yönde değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir. Sanat eğitiminin temel fonksiyonlarından biri insanlık tarihimizi bildirmek, bize kim olduğumuzu, neye nasıl inandığımızı anlamamıza yardımcı olmaktır. Anderson (2003)'e Yaşam için sanat eğitiminin temelinde öğrencilere sanat yoluyla kendilerini ve başkalarını anlamalarını sağlamaktadır. Bu programda sanatın içeriği, öğrenimi ve öğretim stratejileri verilir ve bunun yanında öğrencilerin kendilerini kişisel ve sosyal

olarak ifade etmeleri sağlanır. Sanat eğitiminde müzelerden, galerilerden, sanatçı atölyelerinden de destek alınıp, sanat eğitiminin niteliğini artırılır.

Sanat eğitiminin bir gerekçesi de insan düşüncesini ve fikirlerini engelleyecek davranışları reddetmesini sağlamaktır. Yani sanat bir anlamda insanın kendini özgürleştirmesidir. Sanat eğitiminin bir önemi de değerler sisteminin oluşmasını sağlamaktır. Sanat eğitimi; bireylerin ruhsal yönünün de doyurulmasına yardım eder. Bu yönü ile genel eğitimin ayrılmaz parçasıdır.

1.6. Sınırlılıkları

Bu araştırma aşağıda belirtilen, sınırlılıklar içerisinde yapılacaktır.

- a) Araştırma çalışma grubunu ile sınırlıdır.
- b) 2018-2019 eğitim yılı ile sınırlıdır.
- c) Veri toplama araçları yarı yapılandırılmış görüşme formları ile sınırlıdır

1.7. Tanımlar

Meslek Yüksek Okulu: Üst düzeyde uygulayıcı meslek elemanı yetiştiren, yüksek öğretim kurumlarıdır.

Sanat: Kişide estetik haz uyandırmak amacıyla yapılan, görsel veya işitsel olarak gerçekleştirilebilen, güzel olanı öne çıkarma çabasıyla yapılan etkinlikleri ifade eden, genel kavramdır.

Sağlık: Her hangi bir hastalık ve güçsüzlük halinin olmaması ve beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyi olma durumudur.

Sanat Eğitimi: Sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren kuramsal ve mesleki eğitim öğretimi kapsamaktadır. Özellikle yetişen kuşaklar başta olmak üzere tüm kitleye yönelen, sanatı ve sanatsallığı değişkenliği içinde kavrayan, yaşamsal değerlerini belirleyen ve yaratıcılığı, sanat ve düşünsel alanda geliştirme amacını taşıyan bir eğitsel programlar bütünüdür.

Sağlık meslek yüksek okulu: Sağlık hizmetlerinin gereksinim duyulan farklı alanlarında ön lisans düzeyinde, üstün nitelikli ve mesleki açıdan yetkin,

retken, toplumsal değerlere saygılı teknik personel yetiştirmek için kurulan eğitim birimidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın problemine ilişkin kavramsal bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda araştırma konusu ile ilgili bazı araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Sanat

Düşünsel açıdan sanatın doğuşu için söylenilen genel yargılardan biri insanla yaşıt olduğudur. Bilimsel açıdan bakılacak olursak, bulunan ilk sanat eserleri tarih öncesi olarak adlandırılan Paleolitik Çağda karşımıza çıkmaktadır. Cré Magnonlar hayvan kemiklerinden kaval ve düdük yaparak müzik yaptıklarını tarih belgelerinden öğreniyoruz. Yaşadıkları mağaranın duvarlarına şekiller çizip, ellerini boyayıp duvarlara basarak, çevrelerinde gördükleri olayları, nesneleri resmedip, heykelcik haline sanatlarını oluşturmuşlardır.

Böylece sanat serüveni MÖ 50. 000 ler de başladığı kabul edilmektedir. Tarih öncesi dönemde sanat ile birlikte süs ve büyü vazgeçilmez bir yaşam tarzını oluşturuyordu. Yapılan işler de simgesel değerler taşımaktaydı, soyun devamı ve bereket için vulva resimleri yapılmıştır. Kadın resimlerinin, göğüs, kalça ve karın kısımları şişirilmiş olarak gösterilen kadın heykelciklerinin soyun devam ettirilmesinde, üremede en büyük rolü oynayan, bereketin sembolü kadını kutsallaştırmak veya doğumunun artmasını sağlamak için yapılmış oldukları düşünülmektedir. Sihir veya büyü ile de ilgili olabilirler (Aytaç, 2006). Tarih öncesi sanatın doğaya insan yorumu getiren bir gerçekçiliği vardır; nesnelerin biçimlerini bozar, onlara yeni biçimler verir, örneğin hayvanın kalçasını iri çizer, böylece sanatına büyük bir anlatım gücü kazandırır, mağara duvarına resim yaparken model belleğindedir, hayvanları ve başka şeyleri kafadan çizer. Öykünmez, yaratır. Kalıp çıkarmaz, tasarlar. Böylece gerçek sanatı kurar, insanı anlatmaya, açıklamaya, yeniden yaratmaya girişir. İnsan o zaman elinin altındakini değiştirmeye başlamıştır, kendini geliştirmeye başlamıştır (Timuçin, 2003). Bu dönem buzul çağı sanatı ortaya çıktı ve sanatın temelleri atılmış oldu. İnsanlık tarihi boyunca üzerinde düşünülen, dönemlere hatta kişilere göre farklı anlaşılan ve yorumlanan sanat,

organizma gibi gelişip, yenilenen bir olgu olarak tüm bilineni ve bilinmeyeni sarmıştır. Anlamlandırma, ifade etme, etkileme, sezgi ve haz verme gücüyle, kültürleri şekillendirip hayatlara, dolayısı ile tarihe yön vermiştir.

Birçok sanatçının, kuramcının, düşünürün, felsefecinin, toplumsal olayların, savaşların etkisiyle sanat; şekillenmiş ve farklı biçimlerde biçimlenmiştir. Aristoteles'e göre gerçeğin öykünmesidir. Platon'a göre sanat, eğer insanı idealar dünyasından uzaklaştırıyorsa iyi sanat değildir ve böyle sanat yapanlar sanatçı sayılmazlar hatta aforoz edilmelidirler. Aristoteles, sanatı sosyal yaşam açısından yararlı bulmakta ve olandan çok olabilirini sunduğu sürece de sanatın insanları hem daha donanımlı, hem daha bilge, hem de daha mutlu edeceğini söylemektedir (Erinç, 2009) Diderot, sanatı kimi zaman karışık, bulanık bir bilgi olarak tanımlar. Kant'a göreyse sanat, tersine bilimsel bilgiyi, kavramalarla elde edilen bilgiyi aşar. Bilginin mutlak bir derecesini hissetmektir (Doğan, 2002). Lukacs ise sanat için, toplumsal gerçekliğin yansıtılmasıdır, edebiyat da bunu somutlaştırma yolu ile verir; belli kişiler, olaylar, durumlar yaratır. Marx, sanat için insanın kendine verebileceği en yüksek sevinçtir, demiştir. İnsanın kendini her gün daha üst düzeyde yeniden yaratmasının, tümel insana doğru gelişiminde bütün engelleri aşma, kendini en üst düzeyde gerçekleştirmesinin verdiği sevinç şeklinde ifade etmiştir (Doğan, 2002). Freud sanat için; çocukluğumuzda sistematik olarak unutulmuş hatıraların bilinçaltından semboller halinde dışarı çıkarak stilizasyona, süblimasyona uğrayıp zararsız hale gelmelerinden ibarettir demektedir (Erkul, 1996).

Croce ise; bir aynadaki görüntüler gibi sanatta bize gerçeklerin görüntüsünü, kopyasını gösterir. Sanatçı nesnelerin görüntülerini taklit eder. Sanat, yaşamı anlayan zekânın, onu en ilgi çekici, en güzel şekillere sokması demektir. Croce, belki de türümüzün bu güne taşınmasını sağlayan sezgi gücümüz için Sanat sezgidir yorumunu yapmıştır (Ersoy, 2002).

Sanatın Amacı: Sanat bir öğrenme yolu, metodu, sanat vasıtasıyla edinilen beceriler, her türlü öğrenmede yardımcıdır. Teknik, kavramsal ilişki kurucu, anlam üretici, hafızayı güçlendirici, karışıklıkları belirleyip, bütünleştiricidir. Sanatın başlangıcı sezgi ve arzulardır. Fischer bu başlangıca, sırık – elma örneği ile açıklık getirmektedir; Sırık (araç) başlangıç noktası olur. Araç artık bir amaç uğruna, meyvenin yere düşürülmesi için kullanılır. Tarih öncesi devri insanların, Mısır uygarlığının dini inançları, Yunan uygarlığının, ideale ulaşabilme tutkusu, Orta

Asya uygarlığındaki, dini etkiler, Avrupa'nın Rönesans ile yenilenme uğraşı, yeni uygarlıkta (modern çağ) ise, insanların robotlaşması vb. olgular ile sanatlarının başlangıçlarını oluşturmuştur. Bu etkenler zamanla şekillenerek amaçlarını oluşturmuş ve dolayısı ile sanatlara yön vermiştir. Gerçek sanat kendi amacını belirtmiştir. Özünü yansıtmaya yolunda olan sanat, özgürce ve gayesi içerisinde var olmaktadır. Demir in söylediği gibi sanat eseri, kendi başına bir amaçtır ve tüm dolaysız etkenlerden bağımsız olarak üretilir; üretildikten sonra nesnelleşip kendisini yaratandan ayrı ve özgür olarak ortaya yeni haliyle çıkar Sanat, özündeki dinamikleri gereği, kendi amaçlarını oluşturan dayanakları var etmiştir. Kendine has özellikleri olan bir olgudur. Sanatta ve oyunda ortaya çıkan özgür tavır, yalnız sanatçıyı ve oyundaki insanı değil, onunla iletişim kurabilen bütün insanları da özgürleştirir. Oyun da sanat gibi, ereği kendi içinde olan (Auto Telos) bir davranıştır. Ne oyunda ne de sanatta bir çıkar amacı yoktur. Çocuk oyunu geleceğe hazırlanmak amacı ile bilinçli bir şekilde oynamaz. Onun için yeterli olan oyunun onu doyurmasıdır. Sanatçı da eserini verirken onun beğenilip beğenilmeyeceğini ya da ondan ne kadar para kazanacağını düşünmez. Sanat eserini meydana getirmek zaten sanatçının asıl tasarımıdır (Altınkaş, 2008).

Sanatçı çoğu zaman yaratma gayesi ile sanatın amaçları doğrultusunda bir bütünlük sergilemektedir. Apollinaire'e göre; sanatçının gayesi, yapılmış yapmak değil, yaratmaktır. Erinç (2011) ise bir sanatçının ürün vermesindeki amaç, duymakta olduğu his ve heyecanları başkalarına da aktarmaktır ve bu aktarma işini nesnel olarak üstlenen de sanat ürünüdür demektedir (Erkul, 1996).

Sanatın işlevi: Sanatın, insanın yaşamsal olgularına birçok açıdan nüfuz ettiği bilinmektedir. İnsanı ve hayatını dolaylı, çoğu zaman da direk etkilemektedir. Artut bu etkileşim doğrultusunda, sanatın işlevselliğini pek çok açıdan ele alarak beş maddede sınırlandırmıştır:

- Sanatın iletişimsel işlevi
- Sanatın eğitimsel işlevi
- Sanatın kültürel aydınlatıcı işlevi
- Sanatın salt haz verme işlevi
- Sanatın ulusallık ve evrensellik işlevi.

Artut (2001), sanatın bu işlevinin günümüze kadar büyük aşama ve değişkenlik gösterdiğini vurgulamaktadır. Bunun nedenini; sanatın, dilin iletişimsel olanaklarındaki kısıtlılığı ve sınırlılığını aştığını söylemiştir. Sanat, sanatçı-birey-toplum, toplumlar arası diyalektik, hatta uygarlıklar arasındaki iletişimi oluşturur.

Aytaç (2006), bunu Sanatın amacı, duyduğumuzu başkalarına ulaştırmaktır demiştir. Eğitimsel işlevi ile sanat, insanın ve yaşadığı toplumun gelişimini sağlamaktadır. Sanatın estetik dışı amaçlarının başında öğretici, eğitici amaçlarının geldiğini söyleyen Ersoy, Aristophanes, Eflatun, Aristo ve Lessing in düşüncelerine yer vermiştir: 10 Aristophanes: öğretmenler çocuklar için, şairler gençler için diyerek gençler şiir ve sanat yolu ile öğrenecekleri pek çok şeyin olduğunu göstermeye çalışmıştır. Lessing' e göre; sanat yaşam dersi vererek insanı yetiştirir.

Tolstoy (2000), bugün pek az insanla paylaşılan, insanların kardeşliği ve her insanın diğerlerinin komşusu oldukları gerçeğini, bir içgüdü gibi tüm insanlığın bağrına su serpmektir demiştir. Sanatın bilgi kapsamında kendi gerçeği ve kendi sonucu vardır diyen Read, Siyasetle, dinle ve bizim insan alınyazımıza tepki gösteren tüm öteki biçimlerle gerekli ilişkileri vardır. Ama bir tepki biçimi olarak ayrıdır ve uygarlığın bütünleşme sürecine katkısı vardır (Baynes, 2008) Sanatın salt haz verme işlevini Aristoteles'in Katharsis kuramı karşılar. Arınma anlamına gelen Katharsis; ruhun tutkulardan arınması, olarak tanımlanmaktadır (Timuçin, 2003). Erinç, Aristoteles'in (2008) Katharsis'i için hem sanatsal açıdan duygusal boşalımı tanımlar, hem de alıcı açıdan duygusal boşalımı tanımlar. Gerek bireysel açıdan, gerekse toplumsal açıdan bir rahatlama, bir huzur göstergesidir. demektedir.

Kandinsky (2015), ise sanat, gayesi insan ruhunu geliştirmek ve inceltmek olan bir kuvvettir. Bu ruha hitap eden ve ruhun duyabildiği tek lisandır. Ruh, sanatta, ihtiyacı olan günlük gıdasını, kendisinin özümseyebileceği tek şekilde bulur demektedir. İzleyicinin, sanat eseri ile etkileşimi sonucunda aldığı estetik duyumsamalar, sanat eserinde kendi içsel yansımalarını görebilmesi ona dahil olması, onunla bütünleşmesi ya da tanık olmanın verdiği coşkunun, sanatın haz verme işlevini yerine getirdiği söylenebilir.

Özbek (1996) ise; yalnız oyalamak, eğlendirmek değildir sanatın amacı, bilgilendirmek, aydınlatmak, yönlendirmek, dünyanın değişmesine, daha yaşanılabilir hale gelmesine katkıda bulunmaktır. Toplumsal gerçeklere ışık tutmak, evrensel değerler etrafında birleşerek, insanlığı birbirine yaklaştırmak gibi bir amacı

da vardır demektedir. Sanat, toplumların kültürleriyle karakter kazanırken, evrensel değerlerle özüne yaklaşmaktadır diyebiliriz. Bu durumda sanatın kültürleri ve bireylerini etkilemesi kaçınılmazdır.

Sanatın Gerekliliği: İnsanın daha iyiyi, daha güzeli ve daha doğruyu bulmak istediğini söyleyen Tamer Levent (2000) Sanatın insanın bilme, öğrenme ve yaratma dürtülerine karşılık veren bir olgu olduğunu belirtir. Hayata geçemeyen şeffaflık, kendisini sanat yoluyla gösterebilmiştir. Sanat şeffaflığı içinde barındırır. Sanatın temelinde olan yaratıcılık ve deha, dış dünyada var olan toplumsal normların, çatışmaların, tekdüzeliğin ötesinde bir varoluş boyutu müjdeler. Tüm şeffaflığıyla dünyamızın gerçeklerini göz önüne sergiler.

Sanat insanlar arasında iletişim nedeni olarak bulunan bir kavramdır. Duygulara yönelik uyarıcı hazlar veren, ifade içgüdüsünün iç çatışmasının bir yansımasıdır. İnsanlığa yaşama gücü vermek için vardır. İnsanın manevi gücünün içinde yaşayıp, geliştirdiği ortamı, akla dönük olarak aydınlatan bir uğraşı alanı yaratmak için vardır. İnsanın insanlığını tanıması için şarttır. İnsanın yaşama bakışını etkileyip, duyularını çelen, duyularına devinim kazandıran bir araç işlevi görür. İnsan yaşamının dengelerini sağlamak için varolmalıdır (Artut, 2001).

Sanat eğer yaşamımızın her alanına girmiş olsaydı, yaşam daha güzel, daha özgür, daha düzenli, daha coşkulu ve insanlar daha ahlaklı olurdu. Çünkü duyguları hazla beslenen insanlar kötülüklerden kendilerini arındırırlar ve olgunlaştırırlar, böylece yaşam daha zevkli olurdu. Günümüzde toplum bilimsel, teknolojik ve siyasi olguların etkileri karşısında çağına karşı yabancılaşmıştır. İnsanın erdemli kişi olma nitelikleri hırpalanmıştır (Gençaydın, 2003).

Güzele ve gerçeğe yönelen sanat, duyarlılığını geliştirmiştir. Duyarlılığı gelişmemiş, bu gücüyle sanatsal bir çevrenin havasını solumamış insan alışkanlıklarının tutsağı olarak, devinimini yitirmiş bir yaşamı yeğler, doğanın ona bağışladıklarının ötesinde bir varlık gösteremez. İlkeliğiyle içinin duygu sömürsüne uğrayan insanda bir gelişme göstermez. Kendilerini üstün görerek ortada görünürler, çağın ileri değerlerine karşı çıkarak yozlaştırıcı her sanatı baş tacı ederler (Binyazar, 2003).

Tipik insan faaliyetleri ne kadar sanat türüne bürünmüşse, tipik zevkler ne kadar hür ve uyarıcı bir huzur kaynağı haline gelmişse medeniyet o kadar ilerlemiş

demektir. Zamanla sanatın, disiplinli hürriyetin en yüksek ahlak yasası sayılması ve yine zamanla sanat eserleriyle sanat zevkinin en mantıklı işler sayılmasıyla mümkündür. Böyle bir zaman oluşunca sanat, bütün hayatı içine alacak, böyle toplumda devlet adamları en büyük sanatçılar olacaktır (Edman, 1998). Tüm sanat ve kültür varlıklarının bir an için olmadığını varsayalım. Dünyada kayda değer başka bir şey olmadığını görürüz. "Sanat dünya ile insanlık arasındaki önemli bir anlayış biçimidir. "İnsanın dünyayı tanıyıp, değiştirebilmesi için gereklidir. Sanatın gerekliliğin kuşkusuz olduğunu belirtir (Balamir, 1999).

İnsanın, daha iyiyi, daha güzeli ve daha doğruyu bulmak istediğini söyleyen Tamer Levent, sanatın; insanın, bilme, öğrenme ve yaratma dürtülerine karşılık veren bir olgu olduğunu belirtir. İnsan, sanatın işlevselliğinin kaçınılmazlığı doğrultusunda; insanlık tarihi boyunca sanatın faydacılığı, değişip, gelişen serüveni ile hep bir bütün olmuştur. Schiller bunu kişi, bakmadığı ve duymadığı sürece, biçimden ve boş yetiden başka bir şey değildir (1965) şeklinde açıklamaktadır. Bilgisizlik, korku, kin, karamsarlık, öfke, ego, ayrıca kendini yadsıma gibi eğilimleri olan insanoğlu, zaman içerisinde, yaşanılması zor bir dünya atmosferi yaratmıştır. Bu durumdan kurtulabilmek; Boerescu (2006) bunu şeffaflık konumuyla açıklar. Hayata geçemeyen şeffaflık, kendisini sanat yoluyla gösterebilmiştir.

Sanat şeffaflığı içinde barındırır. Çünkü sanatın temelinde var olan yaratıcılık ve deha, dış dünyada var olan toplumsal normların, çatışmaların, tekdüzeliğin ötesinde bir varoluş boyutunu müjdeler. Sanat, tabuları yıkmak, sınırları zorlamak, alternatifler üretmek için şeffaflığı kullanır. Sanatsal yoğunluk da algısal gelişimin, bilinçsel gelişim ile devamını ve birlikteliğinin bilinç düzeyine ulaşabilmesinde şarttır. Sanat, bilindiği gibi, düşlerimize, fantezilerimize bir gerçeklik kazandırabilme yetisi ve bunları estetik bir yolla ortaya koyabilme becerisidir (Erinç, 1998). Algılama ve biliş süreci sağlıklı gelişirse, insan, çevresi ile psikolojik bir denge kurmuş olur. Aksi takdirde, psikolojik dengesizlikler baş gösterip, her gün artarak, kötü sonuçlar ortaya çıkacaktır. Sanattan yoksun kişilerin ya da onunla ilişki kuramayan uygarlığın, bir çeşit manevi boğulma ve sosyal bunalım tehdidiyle karşı karşıya olabileceğini savunan Huyghe (Aytaç, 2006) durumsal ciddiyetin boyutlarını açıkça dile getirmiştir. Sanatın gerekliliğini; sanat ne için vardır? sorusunun yanıtları içerisinde görebiliriz.

Sanat, insanlar arasında iletişimin bir nedeni olarak vardır. Sanat, duygulara yönelik uyarıcı hazlar veren, ifade içgüdüsünün iç çatışmasının bir yansıması olarak vardır. Sanat, insanlığa yaşama gücü vermek için vardır. Sanat, insanın manevi yönünün içinde yaşayıp geliştiği ortamı, akla dönük olarak aydınlatan bir uğraşı alanı yaratmak için vardır. Sanat, insanın kendi insanlığını tanıması için vardır. Sanat, insanın yaşama bakışını etkileyip duyularını çelen, duyularına devinim kazandıran bir araç işlevi görmek için vardır. Sanat, insan yaşamının dengelerini sağlamak için vardır (Artut, 2001). İnsan hayatına olan katkılarına rağmen, insanların sanat konusundaki umarsızlıkları, bu ciddiyetin boyutunu derinleştirmektedir.

Tolstoy (2000), bu durumu günümüzün bozulmuş toplumu içerisinde sanat ve bilim yoluyla, özlenen idealin eksik de olsa dillendirildiğini vurgulamıştır. Sanatın, insan ruhuna hitap eden hayati bir organ olması bu yaklaşım tarzını desteklemektedir. Sanatın, insan için olan değerliliği, sanatı yaşatma güdüsünü ortaya çıkarmaktadır. Tüm insanların sanatla ilgili olduğunu düşünen Erinç (2008) bu noktaya kimi doğrudan, kimi dolaylı olarak bu ilişkiyi sürdürür. Kimi sanatı hoşça vakit geçirme aracı olarak kabul eder, kimi kendini geliştirme, beğenilerini daha rafine etme aracı olarak görmektedir sözleriyle değinmiştir. Günün birinde sanat ile insan arasındaki karşılıklı gerçek bir birleşme ile; Sanat, eğer yaşamımızın her alanına girmiş olsaydı, yaşam daha güzel, daha özgür, daha düzenli, daha coşkulu ve insanlar da daha ahlaklı olurdu. Çünkü duyguları hazla beslenen insanlar kötülüklerden kendilerini arındırır ve olgunlaştırırlar, böylece de yaşam daha zevkli olurdu (Gençaydın, 2003).

Günümüz toplumu bilimsel, teknolojik ve siyasi olguların etkileri karşısında çağına karşı yabancılaşmıştır. İnsanın varlıksal, eleştirel ve estetiksel düşüncesi, kültürel kimliği ve erdemli bir insan olma nitelikleri tırpanlanmış; Nazım Hikmet in deyimiyle hayatın ıskalanması daha kolay oluşmuştur. Bilim ve teknolojinin, endüstrinin bu denli büyük ölçekli gelişmesine karşılık, sosyo-kültürel yapı, yüzyıllarca insanı belirlemiş olan insan olma özünü, bilimsel, etik ve estetik değerler sistemini yitirmiştir. Bu da insanı, topluma, toplumsal kurallara ve yeni değerler sistemine karşı yabancılaşmaya götürmüştür.

Bu yabancılaşma sonucunda kendisine, çevresine, topluma ve sanata karşı üslenmiş olduğu rolü Binyazar şöyle özetlemektedir: Güzele ve gerçeğe yönelen

sanat, duyarlılığını da geliştirmiştir. Sanatın gerekliliği konusunda birçok kişinin düştüğü yanılgılar sonucu, sanatın gereksiz olduğu söylenmektedir. Ekonomik sıkıntıların, siyasi çıkarların, kültürel erozyonun etkisiyle oluşan, toplumsal çaresizliğin yansıması, bu nedenlerini oluşturmaktadır. Sanatın, farkındalığı ile sorunların çözülebileceği; sanatın karmaşık olan zincirleme etkileşimi sonrasında anlaşılacaktır. Dolayısı ile toplumsal sorunlarda iyileşme söz konusu olacaktır. Bu aydınlanmanın sağlanabilmesi için toplumların sanat eğitimiyle sentezlenmiş bir eğitim almaları gerekmektedir. Böylece bahsedilen zincirleme etkileşim söz konusu olacak; hür, barışçıl, kültürlü ve duyarlı bir uygarlık sürecine girilmiş olunacaktır. Zamanla sanatın disiplinli hürriyetin, en yüksek ahlak yasası sayılması ve yine zamanla sanat eserleri ile sanat zevkinin en mantıklı işler olarak görülmesi mümkündür. Böyle bir zaman gelince sanat, bütün hayatı kaplayacaktır. Birçok insanda yetenek yoktur, bu doğuştan gelir gibi yanlış bir düşünce yaygındır. Bilinmesi gerektiği gibi insanlardan beklenen bunlar değildir.

Dünyada yaşayan herkesin güzel resim yapması ya da bir müzik aleti çalıyor olması, insanlığı, beklenen seviyeye ulaştırmayacaktır. yani sanat, sadece bir estetik obje yaratmak ya da bir estetik obje karşısında olduğunun farkına varmak demek değildir. Sanat; insanoğlunun, yaşamının her anında, yaptığı her eylemde, tüm tutum ve davranışlarında, düşünülmeden gerçekleştirilen bir estetik kaygı içinde olması demektir. Sonuç itibarı ile insanoğlunun; varlığını oluşturan değerleri, değerli olan hayatı, idealleri ve insani olguları adına yapabileceği en akılcı şeyin sanatın farkındalığında olunması gerektiği gerçeğidir. Tüm sanat ve kültür varlıklarının bir an için olmadığını düşünebilirsek, dünyada kayda değer başka hiç bir şeyin olmadığını görebiliriz. Kültür ve sanattan yoksun bir insanlık düşünemiyorum. Sanat, dünya ile insan arasındaki, önemli bir algılayış biçimidir. Sanat insanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için gereklidir. Özünde taşıdığı büyü yüzünden gereklidir (Fischer, 2005). Sanatın gerekliliğine inanmanın, dünyaya yüce değerler kazandıracağını savunan Balamir de, sanatın gerekliliğinin kuşkusuz olduğunu belirtmektedir.

2.2. Yaratıcılık

Yaratıcılık ve Zeka:Platon'un deyimiyle, yaratıcı bireyler yetiştirmenin en etkin yolu sanat eğitimidir.

Eğitim; Milli Eğitim Temel Kanunun 11. inci maddesinde

“Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek”denilerek sanat eğitime vurgu yapılmış, amaçsal doğrultuda güvenceye alınmıştır. Sanat Eğitimi; Kişiyi birey, bireyi özgür, özgürlüğü tutarlı ve hayatı anlamlı kılar (Kırıçoğlu, 2005).

Sanat yoluyla tam insan yetiştirilir. Sanat insanı insan yapan değerlerden birisidir. (Türkdoğan, 1984) Bireyin çıkarlarının ruhsal ve bedensel eğitim bütünlüğü içinde, estetik duyguların geliştirilmesi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabasıdır (Türkdoğan, 1984). Sanat eğitiminin ilke olarak<<kişilik ve insan varlığına , öteki de <<sanat ve estetik>> değerlere dayandığını söyleyen Türkdoğan (1984) kişilik ve insan ilkesini vurgulamıştır. Eğitim kişiliğin gelişmesine yardım etmek zorundadır. Tonguç ise;sanat eğitimi için;”amacı çocukları sanatçı olarak yetiştirmek değil; insan olarak eğitmektir”der. “Sanat yoluyla tam bir insan yetiştirilir. ”(Kırıçoğlu, 2005).

Sanat Eğitimi: Kurumları içersinde sanat ve sanatçının yanısıra, sanat izleyicisi, sanat eleştirmeni, sanat tarihçisi, sanat hamisi, sanat koleksiyoncusu, sanat alıcısı, sanat galerisi, sanat müzesi, sanat dergisi v.b bir çok unsur ve mekanizmayı barındıran ve bunların karşılıklı, karmaşık ilişkilerini içeren geniş ve zengin bir sosyal makinenin bir parçasıdır. İnsanoğlunun en önemli özelliklerinden biridir yaratıcılık. İlk insanların doğaya karşı hayatta kalabilme mücadelelerinde en etkili silahı olmuş, bilim, sanat, felsefe ve teknoloji gibi birçok alanda gelinen noktaya ulaşılmasını sağlamıştır. Yaratmak; benzeri, eşi, örneği olmayan güzel bir yapıtı ortaya koymak, var etmek anlamındadır. Yaratmak Latince creare sözcüğünden gelip, doğurmak yaratmak meydana getirmek anlamındadır Apaydın, Özdemir ve Ünal, 2016). Dışsal ve içsel etkilerin oluşturduğu karmaşık bir yapıya sahip olan yaratıcılık, estetize edilmiş bir donanım ile birlikte, yetkin bir harekete dönüşmektedir.

Erinç (2004), insan olmanın doğal nedenleri kabul edilen algı ve sezgi yetilerinin, yine doğal bir sonucu da imgeleme gücü ve yaratma isteğidir diyerek, bu olgunun önemli bir insani değer olduğunu vurgulamıştır. Erinç, estetiğin gerekli

olduğunu da, Platon'un mutlu insan profili ile belirtmiştir: Platon, mutlu insanın, insani işlevlerin en yükseği olan düşünme ve temaşa etme gücüne sahip insan olduğuna inanmaktadır. Bilim Sanat-Felsefe kendi kendilerine yeterli etkinliklerdir. Bu etkinliklerle uğraşan insanın, diğerlerine oranla mutluluğu, dış koşullara daha az bağımlıdır. Bilim ve felsefe, ilgi alanının yaratabilmesi için bile en az bir eğitimi, bir rehberliği gerektirir. Oysa sanat, estetik kaygıyı duymakla, insanı duyarlı kılmakla hemen oluşur. Platon (2004)'ün bu söylevleriyle birlikte, yaratıcı bireyler yetiştirebilmenin en etkin yolunun, sanat eğitimi olduğu görülebilir. Yaratıcılık meydana gelirken geçirdiği evreler vardır. Bu evreleri İsmail Üstel hazırlık dönemi, kuluçka evresi, evraka (buluş) basamağı ve rafinasyon (eleme) olarak dört aşamada ele almıştır: Hazırlık dönemi: Bu dönem yaratıcı düşünceyi tetikleyen bir unsurla bağlar. Bilgi edinme, bunları ilişkilendirme, farklı açılardan analizleme, yorumlama, değişik biçimlerde sentezleme, değerlendirme, yeniden yorumlama biçiminde sürdürülen etkinliklerdir. Kuluçka evresi: Yaratıcı düşünce sürecinin bu aşaması, ürünün bilinç ötesinde olgunlaşmakta olduğu kademedir. Bilinç düzeyinde algılanmamakla beraber, yoğun bir yaratıcılık çabasının sürmekte olduğu evredir. Evraka (buluş) basamağı: Beyinde şimşegin çaktığı andır. Hazırlık döneminde tohumu atılan, kuluçka evresinde farkına varmadan yeşeren yaratıcılık, birden bire somutlaşır. Rafinasyon (eleme): sürecin bu bölümünde, yaratıcılık süzgecinden süzülen, orjinellik, rafine edilerek uygulanabilir kılınmaktadır. (Artut, 2001). Bu evreler doğrultusundaki süreç, kişinin tam bir zihinsel aktivitesi sonucunda cereyan etmektedir. Bu bağlamda zekâ akışkan bir devinimle birlikte, beyinsel sirkülasyonda oluşmaktadır.

Sanatın Gerekliliği: Sanat, Hayata geçmeyen şeffaflık, kendisini şeffaflık yoluyla gösterebilmiştir. Sanatın temelinde var olan yaratıcılık ve deha, dış dünyada var olan toplumsal normların, çatışmaların tekdüzeliğin ötesinde bir varoluş boyutunu müjdeler.

Sanat; tabuları yıkmak, sınırları zorlamak, alternatifler yaratmak için şeffaflıktan yararalanır (Boerescu, 2006).

2.3. Yüksek Öğretimde Sanat Eğitimi

Sanat ve Eğitim Arasındaki İlişki: Yaratıcı düşünmeyi, eleştirel düşünmeyi, problem çözmeyi ve akıl yürütmeyi ölçen çalışmalarda eğitime sanat eğitimi de

katıldığında bütün bu işlevlerin artarak geliştiği görülmüştür. Müzik dersi alanlarda işitsel, görsel ayırt etme, tanıma, almayanlara göre uzun süreli odaklanma, hayalgücü, yakın gözlem ve karar alma, kendini ifade etme gibi zihin alışkanlıklarının geliştiği görülmüştür.

Olumlu duygusal gelişim, öğrenime katkısı, öğrenme motivasyonu, okulda disiplin sorunlarında azalma, öz yeterlilik ve özgüven, kendinin farkında olma v. b bir çok konuda sanatın eğitime katkıları vardır.

Sanat eğitimi: Bireylerin sanat ve kültür alanlarında yetiştirilip, bilinçlendirme uğraşısıdır. Sanat eğitimi alanında resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, heykel, seramik, fotoğrafçılık, yaratıcı drama, film video v. b bir çok çeşit dallarda yapılır. Her sanatın kendi dili vardır. Sanat ve bilim insanoğlunun yaşamında bir denge unsurudur. Hegel sanatı'' Ruhun madde içersindeki görünümü''olarak belirli teknik ve estetik kurallara göre madde ile maddede ifade edilmesi olayıdır. Aristo'ya göre sanatçı; insanlara hayatı açıklayan kişidir. demiştir.

Sanat Eğitiminin Gelişmesi: Batıda sanatın gelişmesi; Rönesanstan sonra olmuş ve neo-klasik sanatını birkaç şekilde yorumlamışlardır. Sanat genel ve idealleştirilmiş doğanın yansıtılmasıdır. Sanatın ne zaman oluştuğu kesin olarak bilinmemekte fakat resim, heykel, barınak ve dokuma gibi etkinlikleri sanat olarak görürsek, sanatın bulunmadığı toplum yoktur. İnsanlar ilk kez mağara duvarlarına yaptıkları resimlerle anlaşılmışlardır. Estetik yansıtmanın konusu her zaman insandır ve sanat insan emeğinin ürünüdür. Sanatsal gelişim toplumsal hayat ve toplumsal gelişmeyle doğrudan iletişim halindedir. Sanatsal bilgi insanın pratik etkinliğinin amaçlı olarak bilinçlendirilmesini sağlar. Sanat insanı bilgilendirmekte, toplumsal yaşam kuralları konusunda görüş vermektedir. Sanatçı;doğayı güzel yapan koşulları, hangi koşulların güzel olduğunu bulup, güzellikle ilgili yasaları çıkaran kişidir.

Eğitim kurumları; kişilere yeni değişme ve gelişmeler için gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandırarak, onların toplumsal ve ekonomik gelişmeye uymalarını kolaylaştırır. Toplumda yenilikleri başlatacak ve geliştirecek yaratıcı kişilerin yetişmesini sağlar.

Sanat eğitimi; çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenlendirme ile başlar, daha sonra ürün verme. üründen tat alma olarak gelişir.

Okul düzeyinde ise, sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen çerçevesinde kazandırdığı bir disiplin alanı olur. Sanat ürünü, tarihi, eleştirisi, estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma zorundadır. Gelişmiş ülkelerde sanat eğitim derslerinin zorunlu dersler olarak yerini almış olması bu olabilirliğin öneminin anlaşılmasından dolayıdır.

Türkiye’de sanat eğitimi dersleri lise 2-3 sınıflarda, ön lisans ve lisans öğretiminde, seçmeli dersler kapsamında yer almakta, bir çok kişi tarafından gereksiz görülmektedir. Sanat, sanatçı ve sanat eğitiminin insan yaşamındaki önemi toplumumuz tarafından bilinmemektedir. Sanatın bilim kadar önemli olduğunu ve doğru anlaşılmasını sağladığımızda, sanat eğitime önem verdiğimizde, sorunların çözümüne ulaşırız. Burada MEB ve üniversitelere büyük görevler düşmektedir.

2.4. Türkiye’de Okullarda Sanat Eğitimi

Türkiye’de ilköğretim ve orta öğretim döneminde olan çocukların sanat eğitimi, ”Görsel Sanatlar”dersi kapsamında verilmektedir. 2009 yılı müfredatında Görsel Sanatlar Dersi, Görsel Sanatlara da Biçimlendirme, Görsel Sanat Kültürü ve Müze Bilinci olarak 3 öğrenme alanı olarak sunulurken, 2017 yılında öğretim plan değişikliğine gidilmiştir. Görsel sanatlar dersinde öğrencilerin, alana dair bilgi ve becerileri kazanmaları, eleştirel düşünceleri, problemleri araştırarak çözmeleri, bilgi, tutum ve deneyim sonrası karar verebilmeleri, grup içinde çalışma becerileri kazanmaları, farklı kültür sanat değerlerini takdir etmeleri, onları koruma ve yaşatmaya istekli olmaları, hayal güçlerini geliştirebilmeleri, görsel okur yazar olmaları, duygu ve düşüncelerini farklı tekniklerle görsel sanat çalışmalarına yansıtabilmeleri beklendiğinden program 3 öğrenme alanına odaklanmıştır.

a) Görsel iletişim ve Biçimlendirme

b) Kültürel miras

c) Sanat eleştirisi ve estetik

Yenilenen öğretim programına”Değerler Eğitimi”alanı eklenmiştir (MEB, 2017).

Görsel sanatlar dersi kapsamında öğrenciler müfredatta 1. sınıftan 3. sınıfa kadar haftada ikişer saat olmak üzere 72 saat ders alırken, güncellenen programda

haftada bir saat olmuştur. Bu programla 1-8 sınıfa kadar Görsel sanatlar dersi yıllık ders programında 36 saat olmuştur. Orta eğitim programında bu ders 9. sınıftan 12. sınıfa kadar birer saatlik dersler şeklinde planlanmış olup, yıllık planda 35 saate karşılık gelir. KKTC de de durum aynıdır. Seçmeli dersler olarak müfredata konmuştur.

2.5. Yüksek Öğretim Kurumlarında Sanat Eğitiminin Yeri

Türk Milli Eğitim Sistemini düzenleyen genel esasların 2. inci maddesi: Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı ve yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek. 2006 Yılında 5 yıllık kalkınma çerçevesinde, toplumsal gelişimin sağlanması amacıyla, düşünme, algılama, sorun çözme yeteneği gelişmiş, Atatürk ilkelerine bağlı, demokratik, özgürlükçü, milli ve manevi değerleri özümsemiş, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji kullanımına ve üretimine yatkın, sanata değer veren, beceri düzeyi yüksek, üretken, yaratıcı bilgi çağı insanı yetiştireceği vurgulanmıştır.

“Sanat insanın yaratıcılığını ve duygusal zekasını geliştiren, insana insan olma ayrıcalığını kazandıran, yaş, cinsiyet ve etkin köken farkı gözetmeden farklı coğrafyalardaki insanları ortak bir dilde buluşturan bir önemli uğraştır. Sanata değer veren insan yetiştirmek, evrensel bir eğitimin hedefidir. Bu da ancak sanata değer vermekle olur.

Milli Eğitim Temel Kanunun eğitim kademelerine göre belirlenen amaçlarına baktığımızda; ilgi, yeti ve yetenekleri çerçevesinde duyarlı ve kültürlü bireyler yetiştirip, sonraki eğitime hazırlamaktır. Bu amaçlar insanları birey olabilmeleri için, bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini sağlamak, bilgi ve beceri ve yaratıcılığı arttırmaya dönük yaklaşımlarda bulunmak ve öğrencileri yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek temellidir.

Yüksek Öğrenimin Amacı:Ülkenin bilim politikasına uygun, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü gereksinimine göre, öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, bilimsel alanlarda araştırmalar

yapmak, araştırma-inceleme sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan, her türlü yayını yapmak, hükümet tarafından istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak, düşünce bildirmek, Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici, kamuoyunu aydınlatıcı, bilimsel verileri söz ve yazı ile halka yaymak, yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktır.

Yüksek öğretim kanununda (2547) üniversitelerimizde okutulan bütün bölümler için zorunlu olmamak koşuluyla, beden eğitimi veya güzel sanatlar dallarındaki derslerinden birisi okutulur. Bu dersler en az iki (2) yarıyıl olarak okutulur. Bu yetersizdir ve gereken önem verilmemektedir. Öğrencilerin vakti kalmaması ve iyi yönlendirilmedikleri için, bu dersler daha sonra seçilmeyecektir.

Sanat bir öğrenme yolu metodudur. Onun vasıtasıyla edinilen beceriler her türlü öğrenmede yardımcıdır. Teknik, kavramsal, ilişki kurucu, anlam üretici, hafızayı güçlendirici, karşıtlıkları belirleyici ve bütünleştirici sanat uygulamasında kullanılan organ, kas ve sinirler insan zeka ve teknik beceriler için temel unsurdur (Erzen, 1990).

Sanatın rolü, bir tandan gelip, geçici ve duyuşsal dış gerçeklik ile salt katışıksız düşünce arasında, öte yandan doğa ve sonlu gerçeklik ile kavramsal düşüncenin sonsuz özgürlüğü arasında uzlaştıracı aracın rolü oynar. İraksal düşünce yaratıcılığa en yakın olan düşünce biçimidir ve bu sanat eğitimiyle geliştirilen bir durumdur (Ersoy, 2002).

Üniversite öğrencilerinin sadece akedemik konularla ilgilenmeleri ve sınırlı ders saatleri, onların yeteneklerini yeterince gelişmesine ve doyum sağlamasına yetmemektedir. Bunun için resim yapmalı, müzik dinlemeli, edebiyat, oyun, gezi, toplumsal hizmetler v.b ilgisini çeken etkinlikler yapabilmelidir. Güzel sanatlarla ilgili dersler, hem öğrencinin estetik beğenisini oluşturacak, hem daha bilinçli bir seçim yapmasını sağlayacaktır (İlhan, 2000).

2.6. İlgili Araştırmalar

Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimi kapsayan, örgün eğitim içersinde, sanat eğitimi çok önemli bir yer teşkil etmelidir. Türk Milli Eğitim Sistemini düzenleyen genel esasların 2. maddesi: Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve

bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek amacıyla olduğu görülmektedir (Ekici, 2011).

Ülkemizde giderek düzeysizleşen kültür ortamı, daha iyi bir yaşam için daha güzel bir çevre özlemi, çocuklarımızın ve gençlerimizin işlenmeyi bekleyen sanatsal zekâları ve yaratıcılıkları sanat eğitimini toplumumuz için her zamankinden daha önemli ve zorunlu kılmaktadır (Kirişoğlu, 2005).

Toplumlar;böylesi bir vizyon ve duyarlılığa sahip olma yolundaki yetişmekte olan, aydın bir insan adayına genel anlamda eğitim, özel anlamda ise sanat ve sanat eğitimi ile yol gösterirler. Sanatı yaşama can veren bir deneyimolarak niteler. Önce toplum için, sonrada aydın insan ve sanatçılar yetiştirmek için, kişilik sahibi olabilmek için sanat eğitimine öncelik vermemiz gerekmektedir.

Bu konuya yakın araştırmalarda genelde şu görüşlere yer verilmiştir. Bu araştırmalardan da anlaşıldığı gibi, eğitimde sanat; büyük bir önem teşkil etmektedir. Adeta eğitimin can damarıdır. Bu önem bir çok araştırmalarla, bir çok deneylerle kanıtlanmıştır. Gelişen dünyamızda yerimizi almak ve çağdaş uluslara erişmek istiyorsak;sanat eğitimi yaşamın her alanında bir zorunluluktur. Bu konuda hem Yüksek öğrenimdeki gençlerimizin görüşlerine, hem eğitimcilerimize, hem de uzmanlarımızın fikirlerine baş vurularak, ortak bir program geliştirilip, uygulamalıdır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp Bilimleri Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahiden altı uzman, yedi öğrenci ve bir misafir öğrencinin katılımıyla, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümündeki, sanat uzmanları tarafından verilen sanatsal, teorik ve atölye dersleri gerçekleştirilmiş ve sonrasında edinilen gözlemler şöyle belirtilmiştir: Öğrencilerin anatomik sorunları daha düzgün çizme yetenekleri gelişti. Operasyon öncesi hasta fotoğraflarına yaptıkları işaretlemelerle, gösterildiği gibi öğrencilerin son durum tespit yetenekleri gelişti. Öğrencilerin yaptıkları pansumanlar, yüksek kaliteyle uygulama yetenekleri gelişti (Güneron ve diğ, 2005).

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı, Prof. Sedef Tunaoglu, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde ki sanat dersleri alan öğrenci görüşlerine de yer vermiştir. Bu görüşlerde; programın yararlı olduğundan, hayata bakış açılarının

genişlediğinden, İyi bir hekim olabilmek için bununla birlikte, yetkin bir birey olmak için bu derslerin önemli bir ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin sadece akademik konularla ilgilenmeleri ve sınırlı ders saatleri, onların yeteneklerini yeterince geliştirmelerine ve doyum sağlamalarına yetmemektedir. Bunun için, üniversite öğrencisi ayrıca resim yapmalı, müzik dinlemeli, edebiyat, oyun, spor, gezi, toplumsal hizmetler gibi ilgisini çeken etkinliklerde bulunabilmelidir. Okutulacak güzel sanatlarla ilgili dersler buna yardımcı olacaktır. Hem öğrencinin estetik beğenisini olgunlaştıracak, hem de daha bilinçli seçim yapmasına yardım edecektir. Bu nedenle her fakülte ne okutursa okutsun, her genç hangi mesleği seçerse seçsin mutlaka edebiyatla, müzikle, sanatla ve sporla uğraşması gerekir (İlhan, 2000).

Üniversite basamağında, sanat eğitiminin ne derece önemli olduğu hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusuna karşılık, yapılan anket sorusunda; çok önemli görüşü hakimdir. İlk öğretimde, ortalama olarak çok önemli fazla sayıda çıkmış, orta öğretimde çok önemli sayısı yine önde çıkmıştır.

Üniversitelerde ise %70, 1olarak ortalama saptanmıştır. Sanat eğitiminin önemi artmış ve bu görüş desteklenmiştir. Üniversite öğrencilerinin ders programında sanat eğitiminin olması kaçınılmazdır. Pedagogik açıdan da yeterli sanat dersleri eklenmelidir (Ekici, 2011).

Meslek insanlarının sanat, sanatçı ve sanat eğitime bakışları ve öğrenimleri süresince karşılaştıkları bazı konular, bunlar Milli Eğitim müfredat programından seçilmiştir ve hala yaşantılarında olup, olmadığını araştırmak amacıyla meslek insanlarına ve sanat eğitimi görmüş meslek insanlarına anket uygulanmıştır. Sanat eğitiminin; gelişmenin, kültürel bir koşul olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sanat eğitimcilerinin görevlerinin büyük ve önemli olduğu, sanat derslerinin saatlerinin ve sayısının artırılması yönünde görüşler fazla sayıda çıkmıştır. Sanat eğitimi bir eğitim politikası olması gerektiği savunulmuş ve sanat eğitiminin yararına büyük bir kitle inanmıştır.

Sanat eğitimi, yaratıcılığı geliştirir. Bu nedenle sanat eğitimi önemlidir. Sanat eğitiminin amacı, öğrencilerin algısal yetilerini geliştirmek, zihinsel birikimlerini görsel biçimler ile ifade edebilmelerine yardımcı olmak ve kendini özgürce ortaya koyabilmesini sağlamaktır. Bu bağlamda amaç sadece sanat yapan

kişiler yetiştirmek değil, sanatı seven ve kültürü algılayan bireyler yetiştirmektir. Yani herkesin sanatçı olması mümkün olmasa da, sanatı anlayan ruhu kazandırmaktır.

Bu nedenle eğitim sistemleri içerisinde sanat eğitime önem verilir. Çünkü sanatın kazandırdığı yaratıcılık, düşünce aktarımı, ifade özgürlüğü, el becerileri, kültür birikimi insan için yaşamın her alanında kendini gösterecektir.

Sanat alanı içinde Resim, kişinin iç dünyasını ve düşünce yapısını ortaya koyma geliştirme aracıdır. Resim ile benliğin yansması oluşur. Resim aynı zamanda bir iletişim aracıdır. Bireyin zekası, sosyo-kültürel edinimleri ve psikolojik özelliklerini çevresiyle paylaşmasına olanak sağlar. Bireyin ortaya koyduğu resim sadece teknik bir beceri değil, bilgisel aktarımındaki beceriyi de açığa çıkarır. İnsan yaptığı resimde kendisine ait bir parçayı yansıtır, duygularını ortaya koyar. Öyle ki resim çağlar boyu toplumsal bir eleştiri olarak bile işlev görmüştür. Birçok sanatçı toplumsal ve politik olaylara olan tepkilerini resim ile ifade etmişlerdir. Geçmişten günümüze resim, tarihi belgeleme görevi de görmüştür. Fotoğraf makinasının olmadığı dönemlerde insanlar zamanı görüntülemek için resimden yararlanmışlardır. (Osmanlı imparatorlarının portreleri, Avrupa tarihindeki soylular ve halkın yaşantısı v.b. İnsanların yaşayış tarzı, maddi ve manevi özelliklerini resim ile ortaya koymuşlardır. Tüm bunların yanı sıra resim, psikolojide de kullanılan önemli bir tanı aracıdır. İnsanların psikolojik sorunlarını belirlemede resim yardımcı olur. Resim birçok sanat alanı gibi düşünceyi dışa vurmaktır. Resmin bir önemli özelliği de, eline kâğıt, kalem alan her bireyin iyi veya kötü, kendini ifade edebilme kolaylığı sağlamasıdır (San, 2008).

Güzel sanatlar, toplumların birlik ve bütünlük içinde gelişmesine orijinal milli zevk etrafında birleşmesine sebep olur. İnsanın eğitimi başlı başına bir sanattır. Onun herhangi bir sanat dalında eğitimi; sanat içinde sanattır. Tolstoy''Sanat gönülle öğrenilir'' demiştir. Sanat zorlamayla olmaz. İçtengelen, sevgiyle olan bir uğraştır.

Tolstoy ''Şunu hiç unutmamalıdır ki, sanat bir fedakarlık abidesidir. Eğer siz fedakarlığa talip değilseniz, milyonlarca insanın ömrünü verdiği bir müesseseye katılmaya hakkınız yok demektir.'' Diyor, büyük edebiyatçı. Sanat eğitime küçük yaşta başlanmalıdır. Kısa zamanda öğrenilen bir iş sanat olmaz. Sanatta tanınmış kişileri araştırdığımızda onların hayat boyu bir tek dal ile uğraştıklarını ve daima en

iyi en mükemmele ulaşmak için uğraştıklarını görürüz. Güzel sanatlarda eğitim sistemi oturuncaya kadar, usta çırak sistemiyle bu güne ulaşmıştır. Sanat hem teorik, hemde pratik olarak , bilindiği zaman olgunluğa ulaşır. Gerçek sanatçı, sanatının hem teoriğini hem pratiğini bilen kişidir. Sanat insanlığın menfeati hemde faydası için olmalıdır. Sanat güzelliğin tasviridir. Sanatta yücelik olması için gerçek estetik şarttır. Tolstoy , sanatla, ilgili birkaç tespit ileri sürer. Sanat, hayvanlar dünyasının dışında ortaya çıkan bir kavramdır.

Sanat, insan tarafından hissedilen, algılanan duygu ve düşünce zincirinin ahlak kuralları çerçevesinde tasviri ve resmidir. Sanat kişisel çıkarlar gözetilmeden yapılan, zahmetli bir uğraş, buna rağmen diğer insanlara doyumsuz zevk veren etkinliktir. ”demektedir.

Dünya ülkeleriyle ilişkilerimiz arttıkça sanatın ne kadar gerekli olduğu ve önemi artmaktadır. Gelen turistler; inceleme yapmak, sanat, medeniyet, ve tarih için gelirler. Bir ülkenin tanıtımında en büyük etkindir. Bunun için gerekli bütçe ayrılarak; sanat eğitimi gençlere vererek, milli kültür ve sanat ülkesi aşılmalıdır. Öyle imkanlar verilmeli ki, hem kaliteli hem de vatan, millet için en güzel eserlerin yaratılması sağlanmalıdır. Sanat eseri mesaj taşımalıdır. Sanat bir ülkenin bir toplumun tanıtılmasında o kadar büyük bir reklamdır ki; Bir ülke bütün bütçesini harcarsa böyle bir reklam yapamaz ve sanat kadar başarılı olamaz. Sanat Tanrı'nın kullarına bahsettiği bir armağandır. Her bir kişinin ayrı, ayrı dallarda armağanı vardır. Eğitim sürecinin bu yeteneği bulup, ortaya çıkarmasıdır önemli olan. Sanat bir ruhla, sevilerek yapılırsa başarılıdır. Para kazanmak için yapılan sanatın ruhu yoktur olamaz. Sanat sanatçının ruhundan, duyarlılığından, kaynaklandığı zaman gerçekçi ve topluma yararlı olur. Ancak böyle bir sanat eseri ölümsüz olur.

Tolstoy Eğer bir etkinlik sanat için yapılıyorsa, doğrudur. Ancak yalnızca zevkleri tatmin etmek için yapılıyorsa sapıklık, ilkeliktir. demıştır. Sanatta ahlaki yüceliğe de değer vermek gerekir. Fakat dini inançlara göre yasaklanıp, kaybolması önlenmelidir. Dini inançları insanlar kendi menfaatlerine göre yönlendirmişlerdir. Tanrı böyle saçma şeylerle uğraşmaz. Dini inançları yok ediyor diye sanatsal özgürlük kısıtlanamaz. Kısıtlanırsa, sanatçı sanatını özgür iradesiyle ortaya koyamaz ve sanatta gelişme ve üretim yok olur.

Sanat potansiyel bir güçtür. Güçlü sanat anlayışına ve uluslar arası yarışabilecek sanatçılara sahip olan ülkeler, dünyada seslerini duyurabilme gücüne sahiptirler. Sanat ortamı hoşgörü, medeniyet, güzellik, sevgi ve barış ortamıdır. Sanat ;düşünebilen, gerçeği görebilen, toplumu anlayabilen insanların işidir. Topluma kaliteli sanat eseri ortaya koymaya çalışmalıdır ve bir şekilde bunu halka ulaştırmalı ve anlamasını sağlamalıdır. Kalitesiz sanatlarla, mesaj vermeyen sanat eserleriyle toplum uyutulmamalıdır. Sanatsız toplum olamaz. Bir milletin inancı, dili, estetik anlayışı ve milli zevkleri, adeta onun ruhu gibidir. Varlığını sürdürmek isteyen milletler bu değerlere sahip çıkmak zorundadırlar. Sanat anlayışı bir toplum işidir. Topluma yüksek sanat duygusunu kazandıracak olan müesseselere büyük görevler düşmektedir. Halkın sanat zevk duygusu yükseltilmelidir. Bunun içindir de sanat eğitimi çok önemlidir. Sanat Eğitimi;İnsanların kendi yaşantılarını amaçlı ve yöntemli olarak, olumlu yönde değiştirme, dönüştürme ve yetkinleştirme sürecidir (Uçan, 2005).

İnsan fiziksel, duygusal, zihinsel ve ruhsal bir dünyada yaşar. İnsan zihinsel edinimleri başka derslerden elde edebilir. Ancak duygusal ve ruhsal deneyim ihtiyaçlarını matematik, kimyav. b derslerle elde edemez. Bu anlamda sanat, insanın gelişim halkalarına etki eden, duyarlılığı besleyen en önemli kaynaktır, denilebilir. Duyarlılığın kazandırılmasının en ekonomik yolu duyguların hızla beslenmesi sanat eğitimiyle olabilir. Duyarlı olmak bireyin yaşamında önemli olduğu gibi toplumların yaşamında da önemlidir.

Gençaydın'ın dediği gibi (2003)'Bilgisiz toplumlar cahil, fakat duyarsız toplumlar barbar olurlar. Örn:Kendi ben'lerinden başkasını yok sayan, kendi çıkarları için dünyadaki tüm toplulukları sömürmeye çalışan, o toplumların hiç bir değerine saygı göstermeyen ve üstün bir toplum olma anlayışıyla diğer toplumlara hükmetmeye çalışan toplumlar "barbar bir toplum olarak kabul edilebilir.

Dengesiz ve uyumsuz bir toplum istemiyorsak, o toplumu meydana getiren kişilere mutlak sanat eğitimi vermek zorundayız. Sanat eğitiminin amacına ulaşması için sınıf ortamından başka, müzelerden, galerilerden, sanatçı atölyelerinden destek alarak sanat eğitimi kalitesi arttırılabilmelidir. Çağdaş uygarlık düzeyini yakalamak, yaratıcı düşüncenin geliştirilmesiyle mümkündür. Yaratıcı düşüncenin gelişmesi için sanat eğitimi;okul öncesinden başlayarak, temel, orta, yüksek eğitim

ve meslek süreci ile birlikte meslek sonrası da verilmesi gereken bir alan olarak önemsenmelidir. Sanat eğitimi bu anlamda diğer derslerin tamamlayıcısı değil, kendi öznel yapısı gereği verilmesi gerekli bir alan olarak kabul edilmelidir. Yetkin'e göre bilimsel yöntem insan oluşumunun bir yönünü işliyor. Eğitiyorsan diğer yönünde sanat eğitimi işlemelidir. Çünkü insan yalnız akıl ve zekaya değil, aynı zamanda duygulara da sahiptir.

Donanımlı, nitelikli bir eğitimle yetiştirilmemiş nesil, geleceğin teminatı olamaz. Onun için "Sanat eğitimi, gerek okul öncesinden, üniversite düzeyine kadar uygulanan örgün, gerekse boş zamanları değerlendirme, bir hobi alanı olarak, ömür boyu sürebilmek niteliğiyle en önemli eğitim alanlarından biri olmaya devam etmelidir. Çocuğun ve gencin sanat eğitimi ile iletişim kurmadaki yeteneği gelişir. Görsel okur yazarlık kazandırılması, kendi kültürü dışındaki başka kültürleri tanır ve öğrenir. Sanat eserlerini düşünerek inceler, kültür ve sanatındaki değerleri öğrenir. Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir.

Sanat doğası gereği, hayal etme alıştırmalarının yapılmasını sağlar. Sanat bir değişiklik ve bildiğimizden daha iyi bir yol ve şans oluşturmak, bir ümit oluşturmak için yegana bir araçtır. Sanat var olan kültürel çeşitliliği keşfetmek ve uygulamak için fırsatlar sunar. Böylece duyarlılığı müşterek ve karşılıklı sevgi için yapılması gerekenleri araştırmaya teşvik eder (Özsoy, 2003).

Görsel sanatlar, zengin ve renkli bir hayat oluşturmak için insana önemli bir katkı yapan bir unsurdur. Sanat eğitimi her yaştaki birey için gereklidir. Kişinin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci harekete geçirmek için gereklidir. Sanat, sosyal ilişkileri ayarlamayı, işbirliği ve yardımlaşmayı, doğruyu seçme ve ifade etmeyi, bir işe başlayıp, bitirme sevincini tatmayı, üretken olmayı sağladığı için önemlidir.

Sanat eğitimi; gözlem yapma, buluşu gerçekleştirme, kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşünceyi üretir. Olayları olmadan beyinde gerçekleştirme gücünü arttırır. El becerilerini geliştirir. Sentez oluşturulmasına yardım eder.

Yale üniversitesinde tıp öğrencileri bir tanıyı doğrulayan ayrıntıları sık, sık gözden geçiriyorlarmış. Bu öğrencilere güzel sanatlar dersi verilmeye başlanmış.

Sonuçta dersi alan öğrencilerde tanı yetilerinin geliştiği görülmüş. Bakmayı öğrenme ve ayrıntıda gezinmek, algıyı, duyuları geliştirdiği kadar, zihni yetileri de olumlu etkiler. İnsan hep mantıkla örtülü değil, duygularlada yüklüdür. Bilim eğitiminin yanında sanat eğitimi de gereklidir. Çünkü sanat eğitimi genel eğitiminin temel kavramlarından birisidir (Türe, 2007).

Görsel sanatlar eğitim dersinde öncelikle sanatı ve sanatın tarih boyunca değişimini, neden sonuç ilişkisini kurarak anlatmak ve günümüzün sanatının geldiği nokta hakkında bilgilendirmek, geleceğin sanat kültürünü almış bireyleri yetiştirmek açısından önemlidir. Sanat eğitiminin hedefleri arasında kendini ifade etmek, yaratıcı düşünceyi geliştirmek ve eleştirel bakabilmeyi sağlamak olduğuna göre okullarda sanat eğitimi çok önemlidir.

Öğrencileri sanat kültürüyle yetiştirmek, yaratıcı düşünceyi geliştirici, probleme dayalı öğrenme modeli kullanarak, alanlarında üretebilen, problem çözebilen bireyler olmasına yardımcı olunması gerekir.

Arslan (2014)'a göre öğrencilerin sanat eğitimi almış olmaları, kişilik gelişimine ve geleceğin estetik değerleriyle beslenmesine, mesleki ve sosyal yaşamlarını daha başarılı ve sistematik hale getirmelerine katkıda bulunur.

Sanat eğitimi alan öğrencilerin, başarı ve memnuniyet duyguları nedeniyle benlik saygısı geliştirdikleri görülür. Sanat yoluyla kendisini ifade edebilen bir öğrenci, sağlıklı kişilik özelliklerini geliştirebilir, toplumsal hayata aktif olarak katılarak faydalı olur.

Sanat dersleri 20y. ydan önce fen ve matematik v. b bilim derslerinden sonraya itilmiştir. 20 y. yılın başlarında da yalnızlığa terk edilmiştir. 20y. yılın başlarından itibaren toplumsal yapının değişmesiyle, makineleşmenin, teknolojinin ve bilimin ilerlemesi, dijital dünyaya uzanan insanın hızla ilerlemesiyle birlikte günümüzde insanın en ayrıcalıklı yanını oluşturan ve ihtiyaç duyulan, yaratıcılık kavramının önem kazanmasıyla, sanat eğitimi genel eğitimde kendine yer açıp, ihtiyaç duyulan bir öneme yükselmiştir. Sanat sadece zihinsel yetilerden oluşmayan insanın, duygusal yanıyla da ilgileniyor.

Yaratma cesareti adlı kitabında Rollo May (May, 2001)'İmgeler ve sanat, insanın yaşamının pınarı iseler; mantık ve bilim sanat biçimleriyle türüyor ise ve

sanat bilim ve mantığın ürettiği eserin süsü olmak bir yana onları temelde koruyor ise''diyerek ortaya attığı savıyla insanı daha çok derin düşüncelere sürüklüyor. Düşünme sınırlarını zorlayan bu savıyla birlikte yüzyıllardır egemenliğinin sefasını süren bilimi biraz olsun rahatsız ederek, insanlık tarihine yeni kapılar açmaya zorluyor. Özgün yapısıyla sınırları zorlayan sanat, yapısını bozmadan insanlığın eğitim sürecindeki önemini bu şekilde kabul ettiriyor. Sanatı zamanla sınırlamak zor olsada bilimde ve eğitimde karşılıklı iletişim kurarak ve bir noktada buluşması gerekmektedir.

Çağlar boyunca insan, güzel sanatların tümünü bir takım düşünce sistemlerinin etkilerine rağmen kendini ve ait olduğu toplumu geliştirme, zenginleştirme ve güçlendirme yolunda vaz geçilmez bir unsur olarak görmüş, kendi kültür birikimini bir sonraki nesle aktarma konusunda bundan yararlanmıştır. Usta çırak ilişkisiyle devam eden sanat eğitimi 1900 yılın başlarına doğru, eğitim sistemindeki önemi fark edilmiştir. Batı uygarlığında sanatsal yaratmanın ve sanat eğitimi içindeki önemi kavrandıkça bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Sanat zekayla birlikte duygu, düşünce ve duygular arasındaki karşılıklı iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular. İnsanın bu iki yönünün doğru eğitim sistemleriyle geliştirilmesi etkin bir güç oluşturabilir.

Bilimsel yöntem, insan oluşumunun bir yönünü işliyor eğitiyorsa; diğer yönünü de sanat eğitimi işlemelidir. Çünkü insan yalnız akıl ve zeka değil, aynı zamanda, her şeyden önce duygunluktur. Yaşayışımız boyunca edindiğimiz deneyimlerin niteliğini değerlendirmemize olanak veren duyum ve duyuları bir yana bırakmamalıyız. Onlarda akıl ve düşünce gibi iç varlığımızın bir parçalarıdır. Gerçekçi bir eğitim, bilim ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmalıdır. İnsanda köklü bir gereksinimi karşılayan sanatın, kişiliği eğiten en önemli etmenlerden biri olduğu unutulmamalıdır (Yetkin, 1968).

Sanat eğitiminin önemi, günün koşullarıyla hızla geçen hayata çocukların uyum sağlamaları ve hayatın zorluklarını aşabilmelerine yardımcı olabilmek için ortadadır. Sanat eğitimi ve kültürü edinmemiş bireylerle dolu olan bir toplum her türlü tehlikeye açık ve geleceği kuşku götüren bir durum içindedir. Çünkü yaratıcı yetinin en çok barındığı ve beslendiği alan sanattır ve yaratıcı yetinin devreye girmediği her türlü alanda insanoğlu taklit etmeye ve devamında sömürülmeye

mahkumdur. Sanat eğitiminden uzak kalmış bireyler;yaşamın güzel yanlarını görmekten uzaktır ve hoşgörüsüz, mutsuz, bir yaşam sürerler.

“Bilim ve teknoloji, sanat ve düşünme ile bütünleştiği oranda toplumda ilerleme görülür (Baysal, 1994).

Ferguson’un “Piramitler, katedrallar ve roketlerin varlığının sebebi ne geometri ne inşaat teorileri ne de termodinamik değil, bunları gerçekleştirenlerin zihinlerinde daha önceden resmin imge olarak biçimlenmiş olmasıdır.” sözü sanat eğitiminin önemini ifade etmektedir.

Türe’ye göre’’Güzel sanatları ve sanat eğitimini dışlayan bir eğitim, hayal gücünden , yaratıcı düşünme gücünden uzak, kuru bilgilerle donanmış mesleki bir terbiyedir. Yaratıcı düşünceyi besleyen nitelikte sanat eğitimi veren bir toplumda yetişen birey, bilgi çağına kolayca adapte olabilir. İlk ve orta öğretim kurumlarında sanat eğitiminin önemli bir boşluğu doldurduğunu görebiliyoruz (Türe, 2007).

İnsanlar varolanı koruyan değil, onu değiştiren, dönüştüren, yenileyen doğrultuda eğitilmesi, yaratıcı düşüncenin davranış geliştirmesi ile sağlanabilir. Türe (2007) Sanat eğitimi; öğrencinin algı alanının genişlemesine, sözlü iletişim yanında, sanatsal bağlamda farklı bir alanda iletişimin gerçekleşmesine, kişisel gerginliklerin azalmasına, ilgi ve merakın artmasına ve teknik becerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Sanat, bilimin varoluşundan çok daha önce varolmuştur ve daha çok insana hitap eder. İnsan zihninin kendini ifade etmesi ve doğayı yorumlama yöntemidir. Sanatın olmadığı bir toplum, kendini ifade edemediği için ilerleyemez. Her dönemde ve toplumda sanat farklı görünümelerde ortaya çıkmıştır.

Sanat eğitimi; eğitim ve sanatın değişik konumlarda, değişik boyutlarda ve ağırlıkta biraraya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi, daha sonra ürün verme, üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen içersinde kazandırdığı bir disiplin alanı olur. Burada artık sanat, ürünü , tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders alma durumudur (Kirişoğlu, 1991).

Sanat eğitiminde, hayal gücünün görsel kayıtlarla zenginleştirilip, araştırmaya yönelmesi ve değerlendirilmesi söz konusudur. "Sanat eğitimi kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde, bireydeki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip, geliştirilmesini amaçlar" demektedir. Sanat eğitiminin bireysel ayrıcalıklara göre yapılması gerekmektedir. Seçilen malzeme yaratıcılığa atılan adımlardan biridir. Yaratıcılık evrenseldir. Her alanda bilinmeyeni bulma, özgün olma, her yeniye karşılamaya, probleme farklı çözümler getirme uğraşısıdır. Yaratıcılık meydan okumadır. Sınırları zorlamak, alışkanlıkları sorgulamak gerekir. Bunun geliştirilmesini sağlayan sanat eğitimidir.

Taşkesen. Çığır ve Kanat (2002) görüşlerine göre, sanat eğitimi özgür, barışçıl, insancıl, yaratıcı, topluma bütünleşmiş, değişen şartlara göre kendini yenileyebilen, geleceğin işlerini yansıtan bireylerin yetişmesi için vazgeçilmez bir dünyadır. Sanat eğitimi ile öğrenciler fikir ve duygularını farklı şekillerde ifade edebilir ve soyut düşünce ve duygularını ifade etmeleri için hem sözel, hemde sözel olmayan yöntemlerin olduğunu, yaratıcı zekalarına güvenmeyi, bazı problemlerin bir çok farklı yöntemlerle çözülebileceğini öğrenirler.

Buyurgan ve Kumral (2007)'a göre algısal, yorumsal ve çözümsel yetilerini genişletirler. Görsel imgelerle anlam bulmayı, sanat eserlerinin estetik niteliğini tespit etmeyi öğrenirler. Öğrenciler kendi kültürlerinin temel teşkil ettiği geniş kültürel yapıyı anlar ve bu yapıya daha duyarlı hale gelirler.

Sanat eğitiminde özellikle insanların özgürleşmesi, doğaya hakim olabilmesi, bireylerin ruhsal gereksinmelerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası da güdülür. (Artut, 2001) Ayrıca sanat eğitimi, bireylere özgü anlatım olanakları sağlar. Bu eğitim, bireylerin yeteneklerinin işletilip, yaratıcı, öz güveni yerinde, üretken, estetik duyguları (Dobbs, 1998) geliştirilmiş kişi olmalarını amaçlarken, genelde ayrı niteliklere sahip, uygar bir toplum yaratma düşüncesinin sanat ve iş eğitimi ile gerçekleşeceğinin bilinmesi gerekir. Sanat eğitimi tüm toplum ve ülkeler için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Sanayileşen, kentleşen dünyamızda bireylerin insani yeteneklerini giderek kaybetmesi ve bunların kökünde makineleşmenin yarattığı tek düze, hızlı yaşamın egemen oluşu, kişilerin rahatlama olanaklarını kısıtlayabilmekte, kişilerin yaratma çabalarını almakta ve bu durum kopmaya, dengesizliğe ve yabancılaşmaya neden olabilmektedir (Üst, 2008).

Gözle görülebilir yeni tasarımlar yaratabilmek insana güzel duygular yaşatır ve ümit verir. Sanatın, öğrencinin kendi okul ve hayal dünyasının kurgularından yola çıkarak özgürce yaratabileceği en zevkli olandır. Belli kurallara yöntem ve uygulamalara zıt çalışmalar olabilir. Öğretilen estetik ölçülere uymayabilir. Beğenme ve not endişesi olmadan öğrencinin yapabileceğini özgürce keşfetmesidir. Yaratıcılığı beslemek, geliştirmek yeni beceriler kazanmak için öğrenciyle fikir paylaşımı ve bilgi alışverişi yapılabilir. Öğrencinin hayal dünyasında araştırma yapma gereksinimine fırsat verilmesi gerekir. Öğrencinin bu çalışmalarda ilerlerken, yenilikçi bakış açısı ve çözümlere doğru ilerleyebilmesi, sağlıklı bir gelişim içinde olabilmesi önemlidir.

Sanatçı çoğu zaman yaratma gayesi ile sanatın değinilen amaçları doğrultusunda bir bütünlük sergilemektedir. Apollinaire'e göre sanatçının gayesi yapılmış yapılmak değil, yaratmaktır (Erkul, 1996).

Bir sanatçının ürün vermesindeki hedef, duymakta olduğu his ve heyecanları başkalarına da aktarmaktır ve bu aktarma işini nesnel olarak üstlenen de sanat ürünüdür (Erinç, 1998).

“Sanat, gayesi insan ruhunu geliştirmek ve incelemek olan bir kuvvettir. Bir ruha hitap eder ve ruhun duyabildiği tek lisandır. Ruh, sanatla ihtiyacı olan günlük gıdayı kendisinin özümseyebileceği tek şekilde bulur (Kandinsky, 2015).

Sanat insanlar arasındaki iletişim nedeni olarak bulunur. Duygulara yönelik uyarıcı hazlar veren, ifade iç güdüsünün iç çatışmasının bir yansıması olarak vardır. İnsanlığa yaşama gücü verir. İnsanın manevi yönünün içinde yaşayıp, geliştiği ortamı, akla dönük olarak aydınlatan, uğraşı alanı yaratmak için vardır.

Sanat insanın kendi insanlığını tanımasını sağlar. İnsanın yaşama bakışını etkiler ve duygularını çeler, duygularına devinim kazandıran bir işlevi görür. İnsan yaşamının dengelerini sağlar. (Artut, 2001) Sanatın farkındalığı ile sorunlar çözülecek, sanatın etkileşimi sonucu anlaşılacaktır.

Toplumlarda iyileşme, sanat ile olacaktır. Aydınlanmanın olabilmesi sanat eğitimiyle mümkündür. Hür barışçıl, kültürlü, duyarlı, bir uygarlık yaratma sürecine girilecektir. Zamanla sanatın, disiplinli hürriyetin, en iyi ahlak yasası

olması, sanat eserleri ve sanat zevkinin en mantıklı iş gibi görülmesiyle mümkündür. Bu anlaşılınca sanat bütün hayatı kapsıyacaktır (Edman, 1998).

İnsanların varlığını oluşturan değerleri, değerli olan hayatı, idealleri, insani olguları adına yapabileceği en mantıklı şey sanatın farkına varılması gerektiğidir. Kültür ve sanattan yoksun insanlık, insanlık değildir. Sanat dünya ve insanlık arasındaki önemli bir algılayış şeklidir. Sanat insanın dünyayı tanıyıp, değiştirmesi için en önemli unsurdur.

Bütün bu araştırmalar sonucunda; reddedilmez bir gerçek ortaya çıkıyor. Sanat eğitimi olmazsa olmazımızdır. Her alanda ilgili sanat dersleri okutulmalı ve öğrenciler çağdaş yaşamın gerçeklerine uyum sağlamalıdır. Her öğrenci kendi yeteneğine uygun bir sanat dalında yetişmelidir. Bu eğitim hem öğrenciyi geliştirecek, hem sorunlara bakış açısını değiştirecek, sağlık alanında tedavi ve terapiye yardımcı olacak, hemeğlenceli, yaşamdan zevk almayı sağlayan bir program hayatımızı renklendirecektir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde çalışma; araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması, istatistiksel analiz ve verilerin çözümlenmesi başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemden yararlanılmıştır. Araştırmada nitel veriler toplanıp, analiz edilmiş, yorumlanmıştır. Elde edilen veriler analiz edilmiştir ve araştırma konusu genişletilmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan çalışmalarda ise genelleme ve tahmin boyutları açısından birbirini destekleyerek yapılan ve araştırmacıya farklı seçenekler sunan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu çalışmada sağlık yüksek okullarında sanat eğitimi durumunun öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlandığından araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları 12 Öğretmen ve 15 öğrenci ile yüz yüze görüşme yöntemi ile görüşmeler yapılarak veriler toplanmış ve değerlendirilmiştir.

Nitel araştırma, doğal ortamında bütüncül bir bakış açısıyla olayları algılamak, ortaya çıkarmak, tümevarımcı bir analiz yapmak, araştırmaya esneklik getirecek olan özellikleri içerisinde barındırmak şeklinde açıklanabilir (Demirli, 2007). Nitel araştırma yöntemi araştırmanın gerçekleştirilmesinde ve tasarlanmasında araştırmacıya esneklik sağlamakta, araştırmanın her aşamasında duruma göre yeni yaklaşımlar ve yöntem geliştirme, araştırma kurgusunda değişiklik yapma imkanı vermektedir. Nitel araştırmaların diğer önemli bir katkısı ise keşfedici olma özelliği nedeniyle, araştırmacılar, üzerinde yeterince derinlemesine çalışılmamış olan konuların incelenmesi ve aydınlatılması konusunda bu araştırma türünden oldukça yararlanmaktadırlar (Neuman, 2012).

Araştırma, nitel araştırma modellerinden durum çalışmalarından olan olgubilim (fenomonoloji) deseni seçilerek gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmalarında

herhangi bir durum veya olayla ilgili faktörler detaylı olarak incelenmektedir. Olgubilim (fenemonoloji), günlük yaşamda farkında olunan ve tam anlamı kavranılmayan olguları detaylı olarak araştırılması ve bu olguların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olan araştırma modelidir. Araştırılmak istenen olgularla yaşam boyu çeşitli şekillerde karşılaşmaktadır. Ancak karşılaşılan bu olgularla tanışık olunması olguların tam olarak anlaşıldığı anlamına gelmez. Bu bağlamda tümüyle yabancı olmayan ancak tam anlamıyla da kavranılmayan olguları araştırmayı amaçlayan araştırmalar için olgubilim'den yararlanmak uygundur (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında 12 öğretmen ve 15 öğrenci görüşlerine göre sağlık yüksek okullarında sanat eğitimi durumunun öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Örneklemi ve Çalışma Grubu

Olgu bilim araştırmalarında veri kaynaklarını araştırma konusunu yaşayan ve bunu ifade edebilecek veya yansıtabilecek birey ya da gruplar örneklemi oluşturur. Bu nedenle bu tür çalışmalarda sınırlı örnekler verilmesi, yapılacak görüşmelerin süresi ve çıkacak bilgilerin nitelikli analizi muhtemel bir durumdur. Alanda yapılan gözlemler ve görüşmeler sonucunda çalışma grubu belirlenmektedir. Ölçüt örnekleme yöntemi bu tür araştırmalar için uygundur (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu araştırmada örneklemi (çalışma grubu) belirlenirken Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ile Yüksek Hemşirelik okulundaki öğrenci ve öğretmenler araştırma konusunu ifade edebilecek veya yansıtabilecek bireyler olarak seçilmiş ve çalışma grubu içerisinde yer almıştır. Bu kapsamda; araştırmanın örneklemi (çalışma grubu) Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ile Yüksek Hemşirelik okulundaki 12 öğretmen ve 15 öğrenci oluşturmaktadır. Söz konusu 12 Öğretmen ve 15 öğrenci amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemini kullanarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında 12 Öğretmen ve 15 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden birebir alıntılar yapılırken aşağıdaki gibi kodlama sistemi kullanılmıştır. Burada düğümde kodlanmış olan dosyanın adı, referansların

kodlanmış referans sayı/sayılarını, kodlamanın temsil ettiği dosyanın yüzdeliği ve her bir referansın temsil ettiği yüzdelik/yüzdelikleri ifade edilmektedir.

Örnek 1:

<Files\\ÖĞRETMEN\\Öğretmen 12> - § 1 reference coded [0, 30% Coverage]
Reference 1 - 0, 30% Coverage.

Örnek 2:

<Files\\ÖĞRETMEN\\Öğretmen 12> - § 3 references coded [2, 16% Coverage]
Reference 1 - 1, 43% Coverage

Reference 2 - 0, 61% Coverage

Reference 3 - 0, 12% Coverage

Örnek 1'deki düğümde kodlanmış olan dosyanın adı görüntülenmekte olup On ikinci öğretme ile yapılan görüşme neticesinde bir temadaki, kodlanmış referans sayısı 1 ve kodlamanın temsil ettiği dosyanın yüzdesi ise 0, 30% olarak yorumlanmaktadır.

Örnek 2'deki kodlama sisteminde ise bir dosyadan birden fazla referans sayısı olduğu durumu ifade etmekte olup kodlanmış referansların sayısının 3, On üçüncü öğretmenin genel Referansın temsil ettiği dosyanın yüzdesinin 2, 16%, dosyada kodlanmış ilk referansın 1, 43%, ikinci referansın 0, 61% ve üçüncü referansın ise 0, 12% ile ifade etmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçlarından biri olan, Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ile Yüksek Hemşirelik okulundaki öğretmen ve öğrencileri araştırmanın problemi olan sağlık yüksek okullarında sağlık eğitiminin durumunun öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşlerini almak amacıyla, bir nitel veri toplama yöntemi olan görüşme yöntemlerinden, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır.

Olgubilim araştırmalarında görüşme başlıca veri toplama aracıdır. Buradaki amaç iletişim kurulan bireyin araştırılan konu ile ilgili duygu ve düşüncelerinin neler

olduğunun belirlenmesidir. Buna ilaveten görüşme ile insanların gerçeğe ilişkin algılarına, anlamlarına, tanımlamalarına ve gerçeğe vakıf olmanın yolu (Soylu, 2011) ve empati için en güçlü yöntemlerden biri olduğunu bildirmiştir (Punch, 2005).

Araştırmaya katılanların bir konuda duygu ve düşüncelerini anlatmaya görüşme denir. Görüşmenin temel amacı, bireyin bakış açısını onun iç dünyasına görüşme soruları yardımı ile girerek anlamaktır. Böylece, araştırılan konu bireyin deneyimleri, tutumları, düşünceleri, niyetleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlemlenemeyen bilgilere ulaşılmaya çalışılmaktadır. Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşme şeklinde farklı görüşme teknikleri vardır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Sönmez ve Alacapınar, 2011). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, ne yapılandırılmış görüşmeler gibi katı, ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnektir. Dolayısı ile ikisi arasında yer almaktadır.

Bu araştırmanın nitel araştırma yöntemi kısmında, araştırma kapsamına uygun, yapı bakımından standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşturulmuş ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmaya dahil edilen katılımcıların görüşlerine başvurabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Öncelik olarak görüşme formunda, görüşlerine başvuru yöneticilerin ve öğretmenlerin güvenini kazandırmayı hedefleyen ifadeler yer almıştır.

Araştırmada Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ile Yüksek Hemşirelik okulundaki öğretmen ve öğrencilerinin araştırmanın problemi olan sağlık eğitiminin durumunun öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşlerini almak amacıyla öğrenci ve öğretmenler için görüşme sorularını içeren ve açık uçlu olan sorulardan oluşan sağlık eğitiminin durumunun öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi hakkındaki öğrenci ve öğretmen görüşleri değerlendirilme Görüşme Formu (Ek-1) geliştirilmiştir. Bu form geliştirilirken daha önce alanda veya başka alanlarda yapılmış olan benzer çalışmalar incelenmiş ve bu araştırmanın konusuna, önemine ve amacına uygun olarak düzenlenerek yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular belirlenmiştir. Görüşme formunda Öğrenci ve öğretmen 25 görüşme sorusu yer alan yarı yapılandırılmış görüşme soruları belirlenmiştir. Görüşme formunun iç geçerliliğinin sağlanabilmesi

için, görüşme formu, Araştırma soruları ve görüşme sorularının içeriği ile ilgili olarak eğitim yönetimi, denetimi, ekonomisi ve planlaması konusunda uzman olan üç öğretim üyesinden ve soruların anlaşılabilirliği için de bir dil uzmanından görüş ve öneri alınmıştır. Böylece soruların açık ve anlaşılır olması, belirlenen amaca uygunluğu ve soruların sırası ile ilgili düzenlemeye yönelik öneriler dikkate alınarak bazı soruların içeriği benzerliklerden dolayı görüşme soruları listesinden çıkarılmış veya birleştirilmiş, bazı soruların ise anlaşılabilirliği geliştirilip görüşme formuna son şekli verilmiş ve nihai durumda görüşme soruları öğrenci ve öğretmen 20 görüşme sorusuna düşürülmüştür.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun pilot uygulaması, 2018-2019 öğretim yılında 2 öğretmen ve 1 öğrenci ile yapılmış ve görüşme formu gözden geçirilerek son şeklini almıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında; soruların ifade edilişi, soru sırasının uygunluğu gibi biçimsel değişiklikler yapılmıştır.

Bu Araştırmada veri kaynağı katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen yazılı kayıtlardan oluşmaktadır. Görüşme saatleri söz konusu katılımcılarla görüşülüp onlara uygun gün ve saatler belirlenmiştir. Katılımcılara Uygulamaya başlanmadan önce katılımcıların samimi olarak içtenlikle yanıtlar vermesi için özel kişisel ve mesleki bilgilerinin gizli tutulacağı ve araştırmanın amacı, önemi, görüşme süresince belirtcekleri görüş veya önerilerden yapılacak olan alıntılarının kodlanarak verileceği konusunda kendilerine bilgi verilmiştir. Bu açıklamaların ardından görüşmelerden ses kaydı alınmış Her iki taraf içinde uygun olduğu belirtilen zamanda bire bir yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar ile yapılan görüşmelerin süreleri 40 dakika ile 50 dakika arasında sürmüştür. Ayrıca, katılımcıları soruların yanıtları doğrultusunda yönlendirmekten kaçınılmış ve elde edilen ses kayıtları çözümlenerek, değiştirilmeden metin halinde bilgisayarda yazılmış ve bulgular bölümünde bu amaçla kodlama yapılmıştır.

Araştırmanın pilot uygulama aşamasında güvenilirlik, olayların farklı gözlemciler tarafından aynı kategoriye bağlanması veya aynı gözlemci tarafından farklı zamanlarda aynı kategori ile ilişkilendirilmesiyle oluşturulur (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010). İç güvenilirlik yani tutarlılık; verilerin benzer şekilde toplanması, verilerin kodlanmasında tutarlı olunması, verilerin sonuçlarla ilişkisinin kurulması ile sağlanmıştır. Dış güvenilirlik yani teyit

edilebilirlik; dışarıdan bir uzmanın araştırmada ulaşılan yargı, yorum ve önerileri ham verilerle karşılaştırıp teyit etmesi ile sağlanmıştır.

Görüşmenin dökümleri yapıldıktan sonra katılımcılardan elde edilen veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmış ve kendi içinde anlamlı bütünler oluşturan bu bölümler isimlendirilip kodlanmıştır. Tüm veriler bu şekilde kodlandıktan sonra bir kod listesi oluşturulmuş ve bu verilerin incelenmesinde ve düzenlenmesinde anahtar liste görevini görmüştür.

Görüşme esnasında kaydedilen seslerin bilgisayara ortamında oluşturulan görüşme döküm formu yazılı biçime dönüştürülmüştür. Daha sonra iki başka uzmandan dökümleri inceleyerek sorulan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, ele alınan konuyu kapsayıp kapsamadığını ve gerekli olan bilgileri sağlama olasılığını da düşünerek kontrol etmeleri istenmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Buna göre verilerin bir kısmı başka bir araştırmacıya temaları oluşturması için verilmiştir. Bu araştırmacı verilere dayanarak temalar oluşturmuş ve bu temalar esas temalar ile karşılaştırılmıştır. Daha sonra kodlama anahtarları ve görüşme dökümleri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunarak görüş birliği ve görüş ayrılığı olan konular tartışılarak gerekli düzenlemeler hesaplanmıştır. Bu iki uzmanın karşılaştırma sonucu iki tema gurubu arasındaki benzerlik % 85 oranında görüş birliği içerisinde oldukları görülmüştür. Bu yüzdelik literatürde öngörülen %70 benzerlik barajının üstünde olduğundan dolayı temaların teyit edilebilirliği ispatlanmış ve güvenilir kabul edilmiştir.

Bu çalışmanın sonunda soru maddelerinin geçerliliği saptanmıştır. Görüşme sorularının istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak veri toplama sürecine geçilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırmada, öncelikle YDÜ Araştırma Etik Kurulu'na başvurulmuş ve kullanılan veri toplama araçlarının etik raporu alınmıştır. Daha sonra görüşmeler için Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ile Yüksek Hemşirelik okulundan gerekli izinler alınarak, araştırmaya dahil edilen okul öğretmenlerden ve öğrencilerden gerek izinler alınarak verilerin toplanmasına başlanmıştır.

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu sağlık eğitiminin durumunun ğrenci ve ğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi hakkındaki ğrenci ve ğretmen görüşleri değerlendirilme Görüşme Formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ğrenci ve öğretmenlere uygulanmıştır. Araştırmaya katılan her okuldaki katılımcılara rahatca anketleri doldurabilmeleri için belirli bir süre tanındıktan sonra anketler toplandı.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan yüz yüze görüşme tekniği ile sağlık eğitiminin durumunun ğrenci ve ğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi hakkındaki ğrenci ve ğretmen görüşleri değerlendirilme Görüşme Formu 2018-2019 eğitim ğretim yılının bahar döneminde uygulanmıştır. Araştırma verileri 1 -30 Nisan 2019 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanılmış ve görüşmeler ve uygulamalar Nisan 2019 tarihinde tamamlanmıştır. Uygulamanın yapıldığı günlerde ilgili okulda araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde araştırmaya katılmaya gönüllü bulunan katılımcılar ders saatleri dışındaki vakitlerinde ölçekte yer alan soruları cevapladılar.

Bu araştırmada veri toplamada katılımcılara görüş bildirmekte ve araştırmaya katılmakta zorunlu olmadıklarını, bu çalışmaya katılımın tamamen gönüllülük esası çerçevesinde olduğu katılımlara belirtilmiştir. Ayrıca elde edilen verilerin sadece bu çalışmada kullanılacağı ve gizlilik etiğine uygun olarak yapılacağı hem sözlü hem de yazılı olarak aydınlatılmış onam ve bilgi formunda belirtilmiştir.

3.5. Verilerin İstatistiksel Analizi

Nitel veri analizi Sosyal yaşamın zengin yapısı ve karmaşıklığı farklı bakış açılarını ortaya koyar. Bu durum, nitel verilerin analizinde de farklılıklara ve çeşitliliğe işaret etmektedir. Sosyal yaşamın zengin yapısı ve karmaşıklığı farklı bakış açılarını ortaya koyar. Bu durum, nitel verilerin analizinde de farklılıklara ve çeşitliliğe işaret etmektedir.

Görüşme esnasında alınan ses kayıtları görüşme sonrasında araştırmacı tarafından metin editörü yazılımlarından Microsoft Office Word 2010 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılması süreci, araştırmacı tarafından kavramsal çerçevenin iyice netleşmesi gibi olumlu sonuçlara da yol açmıştır.

2 öğretmen ve 1 öğrenci seçilerek pilot görüşme yapılmıştır. Böylece soruların açık ve anlaşılır olup olmadığının, verilen yanıtların sorulan soruların yanıtlarını yansıtip yansıtmadığının belirlenmesi sağlanmıştır. Bu amaçla görüşme esnasında kaydedilen seslerin bilgisayara ortamında oluşturulan görüşme döküm formu yazılı biçime dönüştürülmüştür. Daha sonra iki başka uzmandan dökümleri inceleyerek sorulan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, ele alınan konuyu kapsayıp kapsamadığını ve gerekli olan bilgileri sağlama olasılığını da düşünerek kontrol etmeleri istenmiştir. Bu iki uzmanın % 85 oranında görüş birliği içerisinde oldukları görülmüştür.

Bu çalışmanın sonunda soru maddelerinin geçerliliği saptanmıştır. Görüşme sorularının istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak veri toplama sürecine geçilmiştir.

Araştırmada içerik analizi türlerinden ‘kategorisel analiz’ kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin kategoriler halinde gruplandırılması ve kodlanması işlemlerinde NVIVO 12 Plus nitel veri analizi programı kullanılmıştır. NVIVO 12 Plus programı ile çok geniş kapsamlı içerikler kolaylıkla kodlanabilmiş, karmaşık bilgiler basitçe düzenlenmiş ve böylelikle verilerin bütününe hâkim olunması sağlanmıştır. NVIVO 12 Plus programı kodlamalar yapılırken hızlı geri çağırma ve daha sonra analiz yapmaya fırsat vermiştir. Bu yazılım aynı soruya verilen cevaplar arasında ortak ifadeleri bulmada çok büyük kolaylık sağlamıştır.

Veri analizlerinin olgu bilim araştırmalarında yöneldiği konular, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla yapılan içerik analizinde amaç, verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılmasıdır. Betimsel bir anlatım yoluyla sonuçlar sunulur ve sürekli olarak doğrudan alıntılara yer verilir. Bununla birlikte, ortaya çıkan temalar ve örüntüler sınırlarında elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmada ulaşılan verilerin sayısallaştırılmasında basit yüzde hesaplamalar ve frekans analizi kullanılmıştır. Frekans analizi birimlerin nicel olarak görülme sıklığını ortaya koymaktadır. Sayılaştırma yöntemi ile nitel verilerin güvenilirliği artırılmış olup yanlışlık azaltılmakta ve veriler arası kıyaslama imkânı sağlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada nitel verilerin sayısallaştırılması,

NVIVO 12 Plus nitel veri analizi yazılımı ile istatistiksel hesaplamalar yapılarak sağlanmıştır.

Araştırmanın verilerinin analizi; verilerin bilgisayar ortamına aktarılması, aktarılan verilerin düzenlenmesi, düzenlenen verilerin kodlanması, kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, ortaya çıkan kodların, temaların düzenlenmesi ve temalar arası ilişkilerin saptanması, kodlara ve temalara göre verilerin görsel hale getirilmesi, yorumlanması, alıntılara yer verilmesi, örneklendirilmesi ve açıklanması ile yapılmıştır.

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerlilik, araştırma sonuçlarının doğruluğu ve araştırmacının araştırdığı olguyu objektif bir şekilde yorumlaması anlamına gelmektedir, gerçeklik için önem arz eden husus, görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer verilerek elde edilen sonuçları açıklamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Veri analizinin geçerlilik çalışması yapılırken araştırmada kodların ve kategorilerin elde edildiği yönetici görüşlerinden birebir alıntı yapılmıştır. Araştırmanın iç geçerliliği verilere eleştirel bir gözle bakıp sonuçların gerçeğe uygun olup olmadığının kontrol edilmesi, ham verilerin ve analizlerinin uzmanlar tarafından incelenip geri bildirim alınması ile sağlanmıştır. Ayrıca toplanan veriler kaynak katılımcıların doğrulamasına sunulmuştur. Dış geçerliliği doğrudan alıntılara yer verilmesi ile sağlanmıştır.

Güvenilirlik, olayların farklı gözlemciler tarafından aynı kategoriye bağlanması veya aynı gözlemci tarafından farklı zamanlarda aynı kategori ile ilişkilendirilmesiyle oluşturulur (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010). İç güvenirlilik yani tutarlılık; verilerin benzer şekilde toplanması, verilerin kodlanmasında tutarlı olunması, verilerin sonuçlarla ilişkisinin kurulması ile sağlanmıştır. Dış güvenirlilik yani teyit edilebilirlik; dışarıdan bir uzmanın araştırmada ulaşılan yargı, yorum ve önerileri ham verilerle karşılaştırıp teyit etmesi ile sağlanmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde Pilot uygulamama ve pilot uygulama sonrası verilerin toplanmasından sonraki analiz aşamasında güvenirlilik hesaplaması olarak iki

kısımda güvenilirlik hesaplamaları yapılmıştır. Birinci aşamadaki pilot uygulamada, küçük bir veri setinin olması dolayısı ile bilgisayar kullanmada rahat olmama, etik kaygılar ve yeterli zamana sahip olduğundan dolayı güvenilirlik analizi elle analiz yöntemi ve Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır.

İkinci aşamada pilot uygulama sonrası verilerin toplanmasından sonraki analiz aşamasında güvenilirlik hesaplamasında ise Geniş bir veri setinin olması, bilgisayar kullanmada rahat olma, veri kaynakların elverişli olması ve verileri yakından takip etme gereksinimleri nedeniyle Bilgisayarla Analiz yöntemi tercih edilerek NVivo 12 Plus programında mevcut olan Coding Comparison Query yardımı sayesinde araştırmacı ile kodlayıcı arasındaki uyumun yüzdeliği ve Cohen'in Kappa katsayısı ile güvenilirlik hesaplanmıştır.

Her iki aşama için görüşmenin dökümleri yapıldıktan sonra katılımcılardan elde edilen veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmış ve kendi içinde anlamlı bütünler oluşturan bu bölümler isimlendirilip kodlanmıştır. Tüm veriler bu şekilde kodlandıktan sonra bir kod listesi oluşturulmuş ve bu verilerin incelenmesinde ve düzenlenmesinde anahtar liste görevini görmüştür.

Birinci aşama için daha sonra kodlama anahtarları ve görüşme dökümleri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunarak görüş birliği ve görüş ayrılığı olan konular tartışılarak gerekli düzenlemeler hesaplanmıştır.

Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Buna göre verilerin bir kısmı başka bir araştırmacıya temaları oluşturması için verilmiştir. Bu araştırmacı verilere dayanarak temalar oluşturmuş ve bu temalar esas temalar ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucu iki tema grubu arasındaki benzerlik %85 olarak hesaplanmıştır. Bu yüzdelik literatürde öngörülen %70 benzerlik barajının üstünde olduğundan dolayı temaların teyit edilebilirliği ispatlanmış ve güvenilir kabul edilmiştir.

İkinci aşama için ise araştırma kapsamında katılımcılar ile yapılan görüşmeler sürecinde kaydedilen veriler sonrasında araştırmacı tarafından metin editörü yazılımlarından Microsoft Office Word 2010 programı kullanılarak bilgisayara

aktarılmıştır. Word dosyasına kaydedilen veriler daha sonra NVivo 12 Plus Nitel Veri Analizi Programına aktarılarak sırasıyla kategoriler alt kategoriler ve kodların sistemli bir şekilde oluşturulması sağlanmıştır. Araştırmacının bizzat kendisi tarafından yapılan kodlamaların güvenilirliğinin sağlanabilmesi için NVivo 12 Plus programında yer alan user profiles (kullanıcı profilleri) yardımı ile ikinci bir kodlayıcı, araştırmacı tarafından oluşturulan kategorilere, alt kategorilere ve kodlara nakil süreçlerini gerçekleştirmiştir. NVivo 12 Plus programında mevcut olan Coding Comparison Query yardımı sayesinde araştırmacı ile kodlayıcı arasındaki uyumun yüzdeliği ve Cohen'in Kappa katsayısıda hesaplanmıştır.

Viera ve Garrett (2005) araştırmalarda elde edilen Kappa (uyum) değerlerini yorumlayabilmek için aşağıdaki aralıkları sunmuşlardır: 0, 0-0, 20 önemsiz uyuşma, 0, 21-0, 40 orta dereceden altı uyuşma, 0, 41-0, 60 orta seviyede uyuşma, 0, 61-0, 80 iyi seviyede uyuşma, 0, 81-1, 00 çok iyi seviyede uyuşma olduğunu göstermektedir. Araştırmada ise öğretmen ve yöneticiler ile gerçekleştirilen görüşmelerde kodlayıcılar arası uyumun yüzdesi 0, 98 ve Kappa katsayısı 0, 89 olarak tespit edilmiştir. Dawson, Saunders ve Trap'a (1994) göre, Kappa değerleri 0, 81 ve üzeri olmasını çok iyi olarak belirtildiğinden veri analizi bakımından güvenilirlik sağlanmıştır. Araştırmacının bizzat kendisi tarafından sırasıyla oluşturulan kategoriler, alt kategoriler ve kodlar arasındaki bağları görselleştirilmesini sağlamak için modellere yer verilmiştir. Kuş'a (2009) göre, NVivo nitel analiz program araştırmalarında model hazırlamaya önem verildiği ve önemsendiğini bildirmiştir.

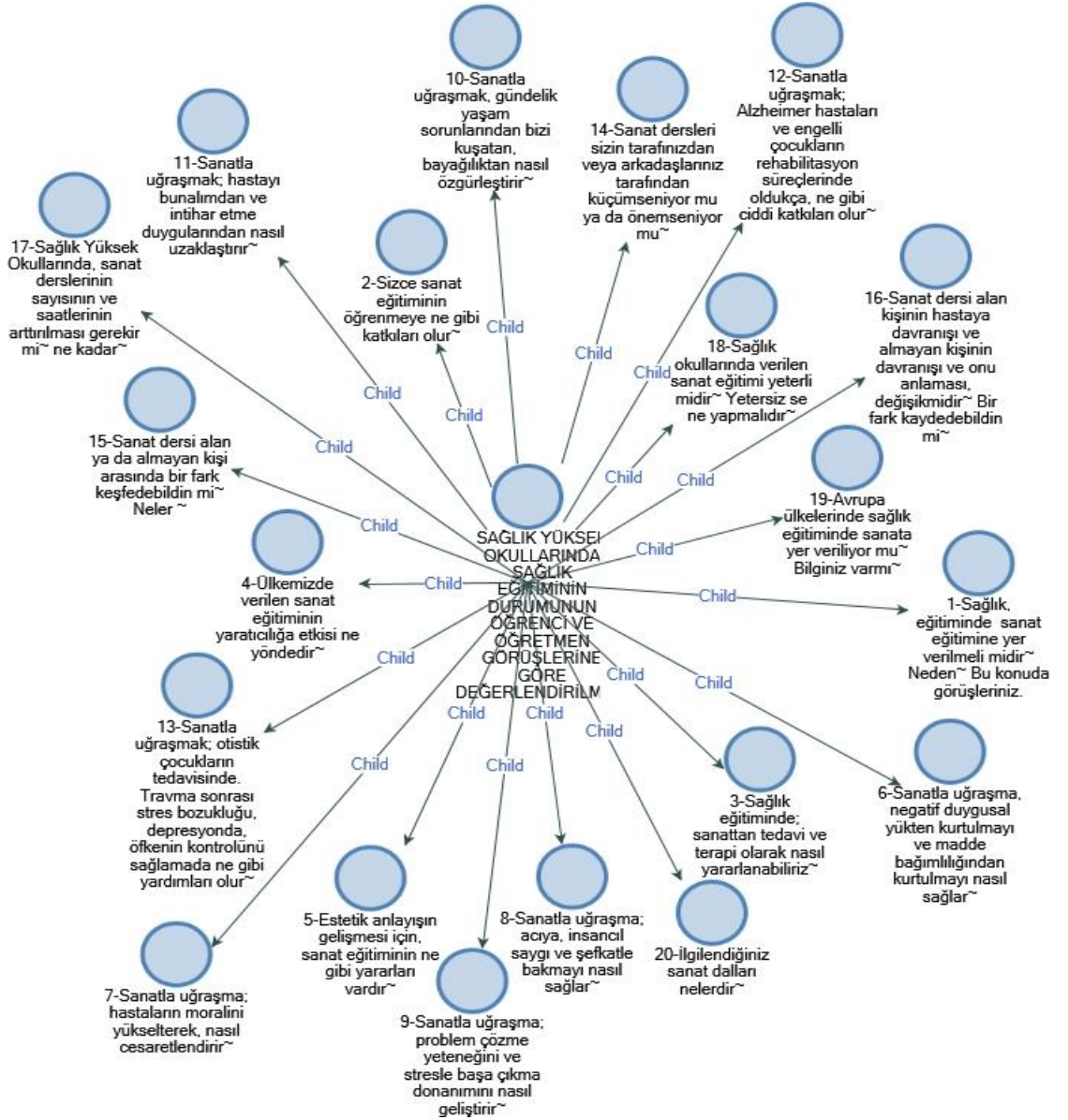
Veri analizinin son aşamasında ise bulguların yorumlanması yapılmıştır. Ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların yorumlanması bu son aşamada yapılmıştır. Toplanan veriler nitel araştırmanın gerektirdiği aşamalardan geçirilerek yorumlanmış ve bir takım sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuçların önemine ilişkin açıklamalar literatürle desteklenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümde, toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda problem ve alt problemlere ilişkin elde edilen bulgular ve bulgulara ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Probleme Durumuna Yönelik Temalara İlişkin Bulgular

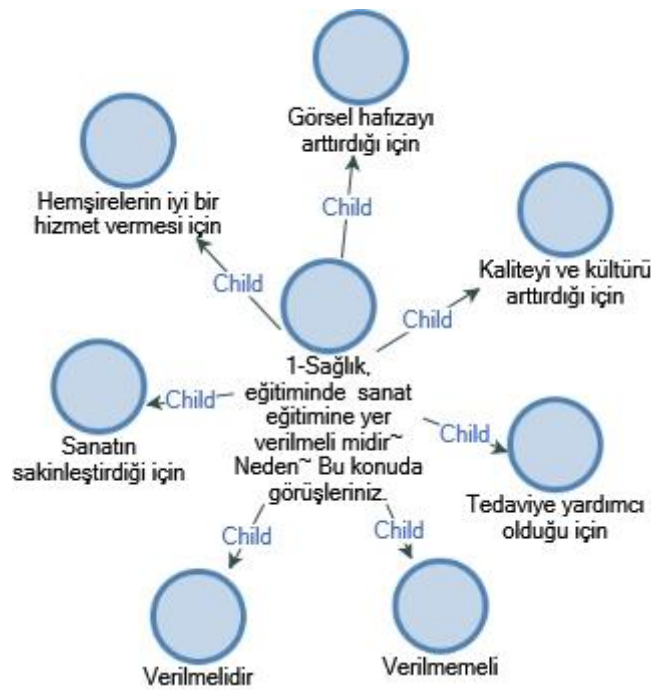
Şekil 3. Araştırmanın Problemine İlişkin Veri Kümesi Verilerin Analizi Sonucu

Ortaya Çıkan Araştırma Modeline Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine

Yönelik Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Yukarıdaki şekilde sağlık yüksek okullarında sağlık eğitiminin durumunun öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi konusunda problem cümlesine yönelik veri kümesi analizi sonucunda kodlamaların neticesinde meydana gelen temalar incelendiğinde 20 ana tema çerçevesinde araştırma şekillenmiştir. Araştırmanın devamında aşağıda sunulan her bir tema ve alt temalara ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 3. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Birinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 1.

Sağlık, eğitiminde sanat eğitime yer verilmeli midir? Neden? Bu konuda görüşleriniz.

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Verilmelidir	14	12
Verilmemeli	1	-
Tedaviye yardımcı olduğu için	11	8
Görsel hafızayı arttırdığı için	1	
Kaliteyi ve kültürü arttırdığı için	2	
Hemşirelerin iyi bir hizmet vermesi için	-	3
Sanatın sakinleştirdiği için	-	1

Şekil 1 ve Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sağlık, eğitiminde sanat eğitime yer verilmeli midir? Neden? hakkında; verilmelidir, verilmemeli, tedaviye yardımcı olduğu için, görsel hafızayı arttırdığı için, kaliteyi ve kültürü arttırdığı için , hemşirelerin iyi bir hizmet vermesi için ve sanatın sakinleştirdiği için görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 71% Coverage]
Reference 1 - 0, 71% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [0, 77% Coverage]
Reference 1 -

0, 77% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [1, 50% Coverage]
Reference 1 - 1, 50% Coverage

Evet. Daha verimli ve kaliteli olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]
Reference 1 - 0, 64% Coverage

Verilmemeli

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 76% Coverage]
Reference 1 - 2, 76% Coverage

Verilmelidir. Öğrenciler ve toplum üzerinde olumlu etkileri olacaktır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 - 0, 69% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [3, 32% Coverage]
Reference 1 - 3, 32% Coverage

Verilmelidir. Sanat, psikolojik olarak insanın kültürünü ve ahlakını yükseltir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [0, 56% Coverage]
Reference 1 - 0, 56% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [2, 99% Coverage]
Reference 1 - 2, 99% Coverage

Verilmelidir. Sanat uğraşlarıyla yapılan hasta tedavileri daha başarılıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 80% Coverage]
Reference 1 - 0, 80% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 80% Coverage]

Reference 1 - 0, 80% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [2, 04% Coverage]

Reference 1 - 2, 04% Coverage

Verilmelidir. Çünkü; Sanat görsel hafızayı geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [0, 63% Coverage]

Reference 1 - 0, 63% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [0, 66% Coverage]

Reference 1 - 0, 66% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 76% Coverage]

Reference 1 - 0, 76% Coverage

Verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [3, 70% Coverage]

Reference 1 - 3, 70% Coverage

Evet. Hemşirelik zor bir meslek olduğu için hemşirelerin stres atmaları ve hastalara daha anlayışlı bakım vermeleri için gereklidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 32% Coverage]

Reference 1 - 1, 32% Coverage

Verilmelidir. Kalite yönünden

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [2, 27% Coverage]

Reference 1 - 2, 27% Coverage

Evet. Güzel olur. Bazı eğitim konularının sunumu ve anlaşılması daha kolay olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [8, 17% Coverage]

Reference 1 - 8, 17% Coverage

Verilmelidir. Sağlık mesleğinin sanatsal yönü vardır. Toplumu anlayan, topluma hizmet sunan bir çok sağlıkla ilgili mesleklerde, insanları anlayabilmek adına ve mesleğin inceliğini gösterebilmek adına bu sanatsal yön kullanılmalıdır. Eğitim programları bu yönde geliştirilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 63% Coverage]

Reference 1 - 0, 63% Coverage

Verilebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 35% Coverage]

Reference 1 - 0, 35% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 38% Coverage]

Reference 1 - 0, 38% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 48% Coverage]

Reference 1 - 0, 48% Coverage

Hayır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 38% Coverage]

Reference 1 - 1, 38% Coverage

Evet, sanat sağlık önemlidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [1, 78% Coverage]

Reference 1 - 1, 78% Coverage

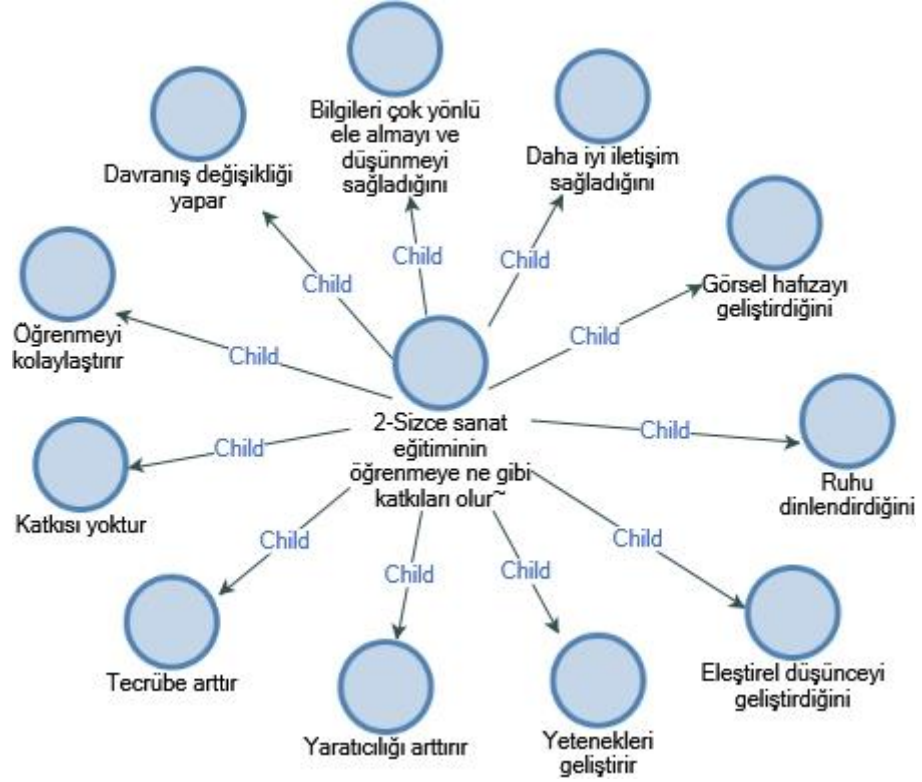
Evet. Çünkü sanat ve sağlık iç içe olmalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [2, 12% Coverage]

Reference 1 - 2, 12% Coverage

Evet, yer verilmelidir. Çünkü sanat, insanı sakinleştirir

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 4. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait İkinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 2.

Sizce sanat eğitiminin öğrenmeye ne gibi katkıları olur?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Katkısı yoktur	1	
Görsel hafızayı geliştirdiğini	6	
Eleştirel düşünceyi geliştirdiğini	1	
Bilgileri çok yönlü ele almayı ve düşünmeyi sağladığını	2	
Daha iyi iletişim sağladığını	2	
Ruhu dinlendirdiğini	1	
Tecrübe arttır	1	1
Davranış değişikliği yapar		1
Öğrenmeyi kolaylaştırır		2
Yaratıcılığı arttırır		3
Yetenekleri geliştirir		6

Şekil 4. ve Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sizce sanat eğitiminin öğrenmeye ne gibi katkıları olur? hakkında; katkısı yoktur, görsel hafızayı geliştirdiğini, eleştirel düşünceyi geliştirdiğini, bilgileri çok yönlü ele almayı ve düşünmeyi sağladığını, daha iyi iletişim sağladığını, ruhu dinlendirdiğini, tecrübe arttır, davranış değişikliği yapar, öğrenmeyi kolaylaştırır, yaratıcılığı arttırır ve yetenekleri geliştirir, görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [2, 54% Coverage]
Reference 1 - 2, 54% Coverage

Kendini geliştirir. Ruhu dinlenir. Zihnen daha geniş düşünür

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 51% Coverage]
Reference 1 - 1, 51% Coverage

Sanat eğitimi öğrenmeyi sevdendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [3, 44% Coverage]
Reference 1 - 3, 44% Coverage

Daha kolay öğrenmeyi sağlar. Daha iyi iletişim kurulmasını sağlar. Tecrübeyi arttırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 - 0, 68% Coverage

Katkısı yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [1, 20% Coverage]
Reference 1 - 1, 20% Coverage

Görsel hafızayı geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 70% Coverage]
Reference 1 - 1, 70% Coverage

Dersleri daha iyi anlamamızı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [3, 77% Coverage]
Reference 1 - 3, 77% Coverage

Eleştirel düşünmeyi ve daha ince düşünmeyi öğretir. Bilgileri çok yönlü ele almayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [5, 54% Coverage]
Reference 1 - 5, 54% Coverage

Estetikle sanat eş anlamlıdır. Sanat görsel hafızaya hitap ettiği için öğrenmemizde, görerek daha faydalı olabilir. Görerek öğrenmenin öğrenmeye çok faydaları vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 11% Coverage]
Reference 1 - 1, 11% Coverage

Öğrenmeyi kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [3, 84% Coverage]
Reference 1 - 3, 84% Coverage

Çok etkisi vardır. Görsel hafızayı geliştirdiği için sanat eğitimine yer verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 92% Coverage]
Reference 1 - 0, 92% Coverage

Olumlu yöndedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [2, 35% Coverage]
Reference 1 - 2, 35% Coverage

Sanat herşeyi öğrenmede daha büyük, güzel, yararlı etki sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [1, 36% Coverage]
Reference 1 - 1, 36% Coverage

Sanat görsel hafızayı geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [2, 90% Coverage]
Reference 1 - 2, 90% Coverage

Sanat eğitimi, görsel hafızayı geliştirir. Çok yönlü düşünmeyi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 - 0, 68% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 83% Coverage]
Reference 1 - 2, 83% Coverage

Sanat, öğrenmenin bir yöntemidir. Zevkle yapılan işin öğrenilmesini ve davranışa dönüşmesini sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 56% Coverage]
Reference 1 - 1, 56% Coverage

Daha anlaşılır ve kolay olması için

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [2, 84% Coverage]
Reference 1 - 2, 84% Coverage

Kendini ifade edebilir. Stresle başa çıkar. İki bilimi birleştirebilir. Farklı arkadaşlıklar kurar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [5, 23% Coverage]
Reference 1 - 5, 23% Coverage

Yapılan herhangi bir işi yapmak, olsun diye değil, o işi severek yapabilmek adına katkı sağlar. Öğrenmeyi kolaylaştırır. Uzun vadede unutulmayan, kalıcı bilgiler kazandırabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [2, 05% Coverage]
Reference 1 - 2, 05% Coverage

Bu alandaki yetenekleri ortaya çıkarabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [4, 21% Coverage]
Reference 1 - 4, 21% Coverage

Bakış açısı farklılığı yaratır. Yaratıcılık geliştirir, mesleğe katkı sağlar. Eleştirel düşüneyi geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [2, 72% Coverage]
Reference 1 - 2, 72% Coverage

Yaratıcılık, stresle baş etme, öğrenme becerilerinin artması

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [1, 74% Coverage]
Reference 1 - 1, 74% Coverage

Farklı bakış açısı kazandırabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 71% Coverage]
Reference 1 - 1, 71% Coverage

Farklı bakış açısıyla bakmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [3, 00% Coverage]
Reference 1 - 3, 00% Coverage

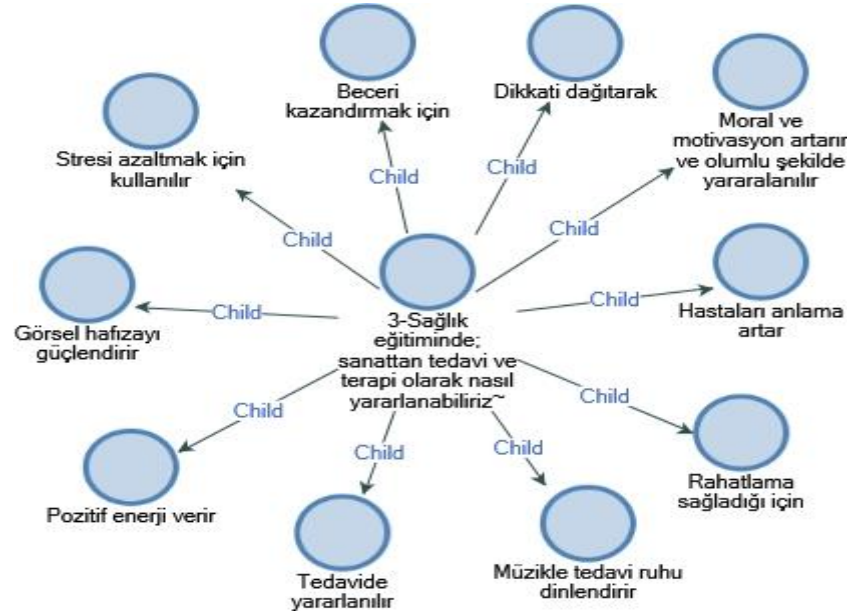
Sanat eğitimi ile yaparak yaşayarak öğrenme gerçekleşebilir. Tecrübeyi arttırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [1, 06% Coverage]

Reference 1 - 1, 06% Coverage

Sanat insanın zihnini açar

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 5. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 3.

Sağlık eğitiminde; sanattan tedavi ve terapi olarak nasıl yararlanabiliriz?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Dikkati dağıtarak	1	2
Tedavide yararlanılır	1	2
Moral ve motivasyon artırır ve olumlu şekilde yararalanılır	7	1
Pozitif enerji verir	2	
Müzikle tedavi ruhu dinlendirir	4	4
Hastaları anlama artar	1	
Görsel hafızayı güçlendirir	1	
Stresi azaltmak için kullanılır		1
Rahatlama sağladığı için		4
Beceri kazandırmak için		2

Şekil 5. ve Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sağlık eğitiminde; sanattan tedavi ve terapi olarak nasıl yararlanabiliriz? hakkında; Dikkati dağıtarak, tedavide yararlanılır, moral ve motivasyon artırır ve olumlu şekilde yararalanılır, pozitif enerji verir, müzikle tedavi ruhu dinlendirir, hastaları anlama artar, görsel hafızayı güçlendirir, stresi azaltmak için kullanılır, rahatlama sağladığı için ve beceri kazandırmak için, görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [2, 76% Coverage]

Reference 1 - 2, 76% Coverage

Daha eleştirel düşünerek, hastalara geniş çerçeveden bakılabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 78% Coverage]

Reference 1 - 1, 78% Coverage

Sanat eğitimiyle eğitim daha güzelleşir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [1, 09% Coverage]

Reference 1 - 1, 09% Coverage

Çok güzel yararlanılır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [1, 06% Coverage]
Reference 1 - 1, 06% Coverage

Yararlanılabiliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 62% Coverage]
Reference 1 - 2, 62% Coverage

Nörolojik olarak yararlanabiliriz. Görsel hafızamızı güçlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 95% Coverage]
Reference 1 - 1, 95% Coverage

Sanatla uğraşması moral olur. Motive olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 97% Coverage]
Reference 1 - 0, 97% Coverage

Dikkati dağıtarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [4, 88% Coverage]
Reference 1 - 4, 88% Coverage

Sanattan bir deyişle tedavi ve terapi yönünden olumlu yararlanabiliriz. Çünkü sanat içinde yetişen insanın tedavisine ve terapisine katkı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [2, 06% Coverage]
Reference 1 - 2, 06% Coverage

Çocuk hastaların tedavisinde bize kolaylık sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 60% Coverage]
Reference 1 - 1, 60% Coverage

Olumlu şekilde yararlanabiliriz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 17% Coverage]
Reference 1 - 1, 17% Coverage

Çok iyi etkisi vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [5, 00% Coverage]

Reference 1 - 5, 00% Coverage

Hastaların eğlenmesi; hastaların pozitif enerji ile dolmasını sağlar. İyileşmesini sağlar. Hemkendisine hem de sağlık görevlisine fayda sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [3, 43% Coverage]

Reference 1 - 3, 43% Coverage

Kişinin psikolojisini pozitif yönde etkilediği için, iş verimliliğinden dolayı yer verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 70% Coverage]

Reference 1 - 1, 70% Coverage

Müzikle hastanın ruhunu dinlendiririz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [3, 26% Coverage]

Reference 1 - 3, 26% Coverage

Ruhumuzu dinlendirmesi açısından müzik, resim v. b sanatlarla uğraşabiliriz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [4, 85% Coverage]

Reference 1 - 4, 85% Coverage

Psikiyatride kaygı ve stres durumlarında çok etkilidir. Çocuklara oyunlarla birçok şey öğretilir. Özellikle resim, heykel çalışma, örgü işleri, rahatlama çok önemlidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [2, 22% Coverage]

Reference 1 - 2, 22% Coverage

Sakinleştirerek. Enerjisini başka yöne yönlendirerek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [5, 43% Coverage]

Reference 1 - 5, 43% Coverage

Müzik terapi: Alzheimer hastalığını sakindir. Keman:Kanserli hastalara fizyolojik olarak iyi gelir. El sanatları: Psikiatri hastalarını rahatlatmakta, felçli, otistik spastiklere iyi gelmektedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [6, 51% Coverage]

Reference 1 - 6, 51% Coverage

Sağlık eğitiminin uygulama alanlarında beceri kazandırmada sanattan yararalanılabılır. Örn; Ağrı ile başetme tekniği; Öğretirken müzik v. s Enjeksiyon yaparken iletişim ve dikkat dağıtma yöntemleri kullanılabılır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 62% Coverage]

Reference 1 - 1, 62% Coverage

Terapi olarak yararalanılabılır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [2, 28% Coverage]

Reference 1 - 2, 28% Coverage

Ergoterapi tarzı terapi yöntemleriyle rahabilitasyon

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [1, 28% Coverage]

Reference 1 - 1, 28% Coverage

Eğitim programına koyarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [1, 52% Coverage]

Reference 1 - 1, 52% Coverage

Psikolojik etkileri olabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [2, 00% Coverage]

Reference 1 - 2, 00% Coverage

Ağrıların giderilmesi için kullanılabılır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [3, 11% Coverage]

Reference 1 - 3, 11% Coverage

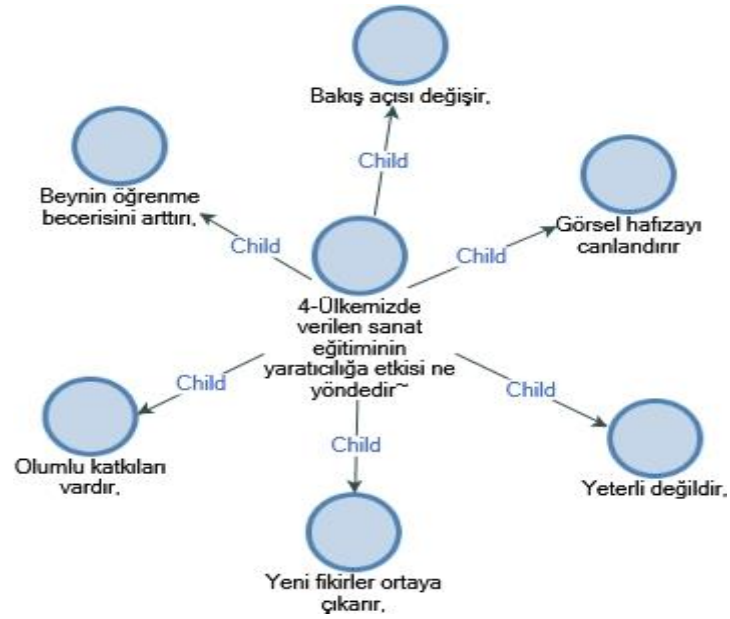
Sanatı sağlıkta bir alternatif olarak kullanarak hastanın rahatlmasını sağlayarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [2, 67% Coverage]

Reference 1 - 2, 67% Coverage

Sanat insanın ruhunu dinlendirdiği için terapi olarak da yararlanılabılır

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 6. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Dördüncü Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 4.

Ülkemizde verilen sanat eğitiminin yaratıcılığa etkisi ne yöndedir?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Olumlu katkıları vardır,	5	4
Yeterli değildir,	8	4
Bakış açısı değişir,	1	2
Görsel hafızayı canlandırır	1	
Yeni fikirler ortaya çıkarır,		1
Beynin öğrenme becerisini arttırır,		2

Şekil 6. ve Tablo 4’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Ülkemizde verilen sanat eğitiminin yaratıcılığa etkisi ne yöndedir? hakkında; olumlu katkıları vardır, yeterli değildir, bakış açısı değişir, görsel hafızayı canlandırır yeni fikirler ortaya çıkarır ve beynin öğrenme becerisini arttırır, görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 93% Coverage]
Reference 1 - 0, 93% Coverage

Yeterli değildir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [0, 77% Coverage]
Reference 1 - 0, 77% Coverage

Etkisi yoktur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 97% Coverage]
Reference 1 - 0, 97% Coverage

Bir çok etkisi vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]
Reference 1 - 0, 64% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [1, 24% Coverage]
Reference 1 - 1, 24% Coverage

Görsel hafızayı canlandırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 89% Coverage]
Reference 1 - 0, 89% Coverage

Olumlu yöndedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 89% Coverage]
Reference 1 - 0, 89% Coverage

Olumlu yöndedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [2, 79% Coverage]

Reference 1 - 2, 79% Coverage

Olumlu yöndedir. Sanat zaten yaratıcılık işidir. Yaratıcılığa etkisi çok yüksektir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 81% Coverage]

Reference 1 - 1, 81% Coverage

Verilen sanat eğitimini yeterli bulmuyorum

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 67% Coverage]

Reference 1 - 0, 67% Coverage

Olumsuz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 17% Coverage]

Reference 1 - 1, 17% Coverage

Bakış açısı gelişir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [2, 55% Coverage]

Reference 1 - 2, 55% Coverage

Şu an fazla etkisi bulunmuyor. İyi bir duruma getirilmesi gerekiyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [1, 23% Coverage]

Reference 1 - 1, 23% Coverage

Sanat eğitimi çok kısıtlıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [0, 85% Coverage]

Reference 1 - 0, 85% Coverage

Olumlu yöndedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 15% Coverage]

Reference 1 - 1, 15% Coverage

İyi durumda değildir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 12% Coverage]

Reference 1 - 2, 12% Coverage

İstenildiği düzeyde değildir. Yaratıcılıkla ilgili daha çok önemsenmeli

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 48% Coverage]
Reference 1 - 1, 48% Coverage

Olumlu yönde. Hafızayı çalıştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [0, 43% Coverage]
Reference 1 - 0, 43% Coverage

Olumludur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [0, 79% Coverage]
Reference 1 - 0, 79% Coverage

Çok yeterli değildir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]
Reference 1 - 0, 64% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 - 0, 69% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [1, 70% Coverage]
Reference 1 - 1, 70% Coverage

Beyinin öğrenme becerisini arttırma

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 44% Coverage]
Reference 1 - 0, 44% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 71% Coverage]
Reference 1 - 0, 71% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 84% Coverage]

Reference 1 - 0, 84% Coverage

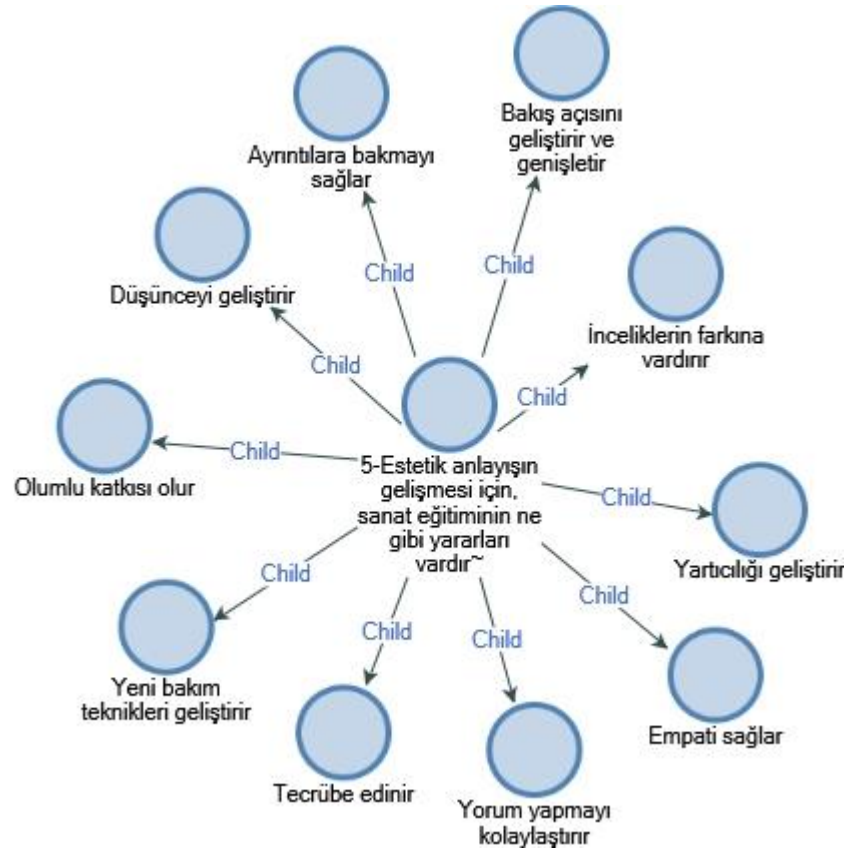
Olumlu yöndedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [0, 75% Coverage]

Reference 1 - 0, 75% Coverage

Olumlu yöndedir

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 7. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Beşinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 5.

Estetik anlayışın gelişmesi için, sanat eğitiminin ne gibi yararları vardır?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Ayrıntılara bakmayı sağlar,	4	
Düşünceyi geliştirir,	4	
Bakış açısını geliştirir ve genişletir,	4	5
Tecrübe edinir,	2	
Olumlu katkısı olur	1	
Yardımcılığı geliştirir,		3
Empati sağlar,		1
Yorum yapmayı kolaylaştırır,		1
İnceliklerin farkına vardırır,		3
Yeni bakım teknikleri geliştirir,		1

Şekil 7. ve Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Estetik anlayışın gelişmesi için, sanat eğitiminin ne gibi yararları vardır? hakkında; ayrıntılara bakmayı sağlar, düşünceyi geliştirir, bakış açısını geliştirir ve genişletir, tecrübe edinir, olumlu katkısı olur, yardımcılığı geliştirir, empati sağlar, yorum yapmayı kolaylaştırır, inceliklerin farkına vardırır ve yeni bakım teknikleri geliştirir görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 97% Coverage]
Reference 1 - 0, 97% Coverage

Bakma, görme, anlama

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 51% Coverage]
Reference 1 - 1, 51% Coverage

Estetik anlayışı kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [3, 71% Coverage]
Reference 1 - 3, 71% Coverage

Çok yönlü bakmamızı sağlar. Kaliteli bireyler yetiştirmemizi sağlar. Tecrübe edinmeyi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 - 0, 72% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [0, 62% Coverage]
Reference 1 - 0, 62% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 42% Coverage]
Reference 1 - 1, 42% Coverage

Ayrıntıları görmemizi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 38% Coverage]
Reference 1 - 1, 38% Coverage

Ayrıntılara bakmayı öğretir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [4, 78% Coverage]
Reference 1 - 4, 78% Coverage

Sanat ve kültüre sahip olan bir insan estetik anlayışa sahip olan bir insandır. Bu yüzden sanatla uğraşmak estetik anlayışımızı geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 33% Coverage]
Reference 1 - 1, 33% Coverage

Sanat ve estetik bir bütündür

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 22% Coverage]
Reference 1 - 1, 22% Coverage

Düşünceyi geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 55% Coverage]
Reference 1 - 1, 55% Coverage

Daha pratik düşünmemizi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 95% Coverage]
Reference 1 - 0, 95% Coverage

Müzik ruhu geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 63% Coverage]
Reference 1 - 2, 63% Coverage

Sanat çok yönlü düşünmeyi geliştirir ve farklılıklara hoş görü ile bakar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 35% Coverage]
Reference 1 - 1, 35% Coverage

Çok yönlü düşünmeyi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 95% Coverage]
Reference 1 - 0, 95% Coverage

Olumlu yöndedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [3, 35% Coverage]
Reference 1 - 3, 35% Coverage

*Sanat güzellikleri içinde barındırır. İnsanın iş durumunun dışa yansımaları sağlar.
Yaratıcılık yeteneğini geliştirir*

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 29% Coverage]
Reference 1 - 1, 29% Coverage

Ayrıntılara bakmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [1, 51% Coverage]
Reference 1 - 1, 51% Coverage

Dünyayı algılamaya yarar. Farklı bakış açısı yaratır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [3, 93% Coverage]
Reference 1 - 3, 93% Coverage

Hastayı, bireyi daha iyi anlamasını daha iyi empati yapabilmesini ve yaşanan olayları daha doğru yorumlayabilmesine katkı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 - 0, 72% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [3, 01% Coverage]
Reference 1 - 3, 01% Coverage

Mesleğe yaratıcı gözle bakmak. Yeni bakım teknikleri ve materyal üretmek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [2, 04% Coverage]
Reference 1 - 2, 04% Coverage

Bakış açısını geliştirir. Yaratıcılık sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 83% Coverage]
Reference 1 - 0, 83% Coverage

Bir fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 71% Coverage]
Reference 1 - 0, 71% Coverage

Fikrim yok

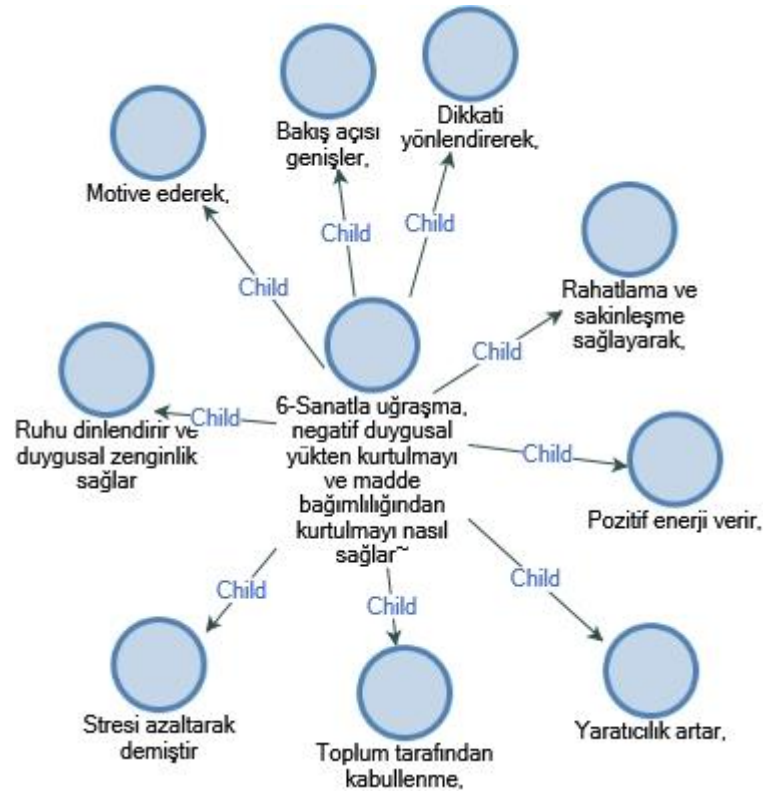
<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [4, 05% Coverage]
Reference 1 - 4, 05% Coverage

Sanat eğitimi almış bir birey estetik anlayışa da sahip olur. Sanat eğitimi çok yönlü ve güzel bakmamızı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [1, 95% Coverage]
Reference 1 - 1, 95% Coverage

Sanatla ilgilenen herkesin este. tik anlayışı vardır

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 8. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Altıncı Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 6:

Sanatla uğraşma, negatif duygusal yükten kurtulmayı ve madde bağımlılığından kurtulmayı nasıl sağlar?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Pozitif enerji verir,	2	3
Dikkati yönlendirerek,	3	2
Rahatlama ve sakinleşme sağlayarak,	4	2
Motive ederek,	2	
Ruhu dinlendirir ve duygusal zenginlik sağlar	4	2
Stresi azaltarak demıştır	1	2
Bakış açısı genişler,		1
Yaratıcılık artar,		1
Toplum tarafından kabullenme,		2

Şekil 8. ve Tablo 6’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşma, negatif duygusal yükten kurtulmayı ve madde bağımlılığından kurtulmayı nasıl sağlar? hakkında; pozitif enerji verir, dikkati yönlendirerek, rahatlama ve sakinleşme sağlayarak, motive ederek, ruhu dinlendirir ve duygusal zenginlik sağlar, stresi azaltarak demıştır, bakış açısı genişler, yaratıcılık artar ve toplum tarafından kabullenme görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [1, 08% Coverage]

Reference 1 - 1, 08% Coverage

Sanat ruhsal terapi içerir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 66% Coverage]

Reference 1 - 1, 66% Coverage

Sanatla uğraşma hayatı güzelleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 75% Coverage]

Reference 1 - 0, 75% Coverage

Terapi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [2, 21% Coverage]
Reference 1 - 2, 21% Coverage

Sanatla uğraşırsa, dikkati başka yöne yönelir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 29% Coverage]
Reference 1 - 2, 29% Coverage

Kişinin stres düzeyini düşürür. Duygusal yükten kurtarır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 38% Coverage]
Reference 1 - 1, 38% Coverage

Dikkatin dağılmasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 26% Coverage]
Reference 1 - 1, 26% Coverage

Pozitif enerji kazanarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [4, 10% Coverage]
Reference 1 - 4, 10% Coverage

Olumlu sağlar. Çünkü sanat ruhun gıdasıdır. Ulaşan, ilgilenen insan bu yönden şanslıdır. Kafası dağılır, rahatlar, ufkı açılır.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 95% Coverage]
Reference 1 - 1, 95% Coverage

Psikolojik yönden kişinin rahatlamasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 84% Coverage]
Reference 1 - 0, 84% Coverage

Olumlu sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 84% Coverage]
Reference 1 - 0, 84% Coverage

Motive ederek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [4, 39% Coverage]

Reference 1 - 4, 39% Coverage

Sanat, insanların kendini ön plana çıkarmasına yardımcı olur. Sunulan bir çok program, madde bağımlılarını olumlu etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 60% Coverage]

Reference 1 - 2, 60% Coverage

Sanatla uğraşmak, diğer zararlı maddeler hakkında bilinçlenmeyi sağlar.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [2, 51% Coverage]

Reference 1 - 2, 51% Coverage

Terapilerle ruhunu dinlendirrek, olumlu gelişmeler sağlanır.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [2, 59% Coverage]

Reference 1 - 2, 59% Coverage

Ruhumuzu dinlendirdiği için, sakinlik ve huzur sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [4, 82% Coverage]

Reference 1 - 4, 82% Coverage

Kendizi bir işe yoğunlaştırdığınızda başka bir yöne yönelmek dikkati azaltır. Saplantılı düşüncelerden uzaklaşmamızı sağlar. Negatif duyguların yerini pozitif duygular alır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 21% Coverage]

Reference 1 - 1, 21% Coverage

Negatif düşünceleri artırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 70% Coverage]

Reference 1 - 3, 70% Coverage

Yaratıcılığı ön plana çıkarıp, yanlış aktivitelere yönelmeyi engeller. Toplum tarafından kabul görme, yanlış arkadaşlıkları engeller

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [1, 10% Coverage]

Reference 1 - 1, 10% Coverage

Endarfrin salgıladığı için olabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 41% Coverage]
Reference 1 - 1, 41% Coverage

Dikkati başka yöne çekme ile

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 81% Coverage]
Reference 1 - 0, 81% Coverage

Rehabilitasyonla

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [2, 00% Coverage]
Reference 1 - 2, 00% Coverage

Rehabilitasyonla, Hayata anlam kazandırarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [1, 83% Coverage]
Reference 1 - 1, 83% Coverage

Psikolojik olarak yardımcı olabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 38% Coverage]
Reference 1 - 1, 38% Coverage

Terapide etkin bir yöntemdir

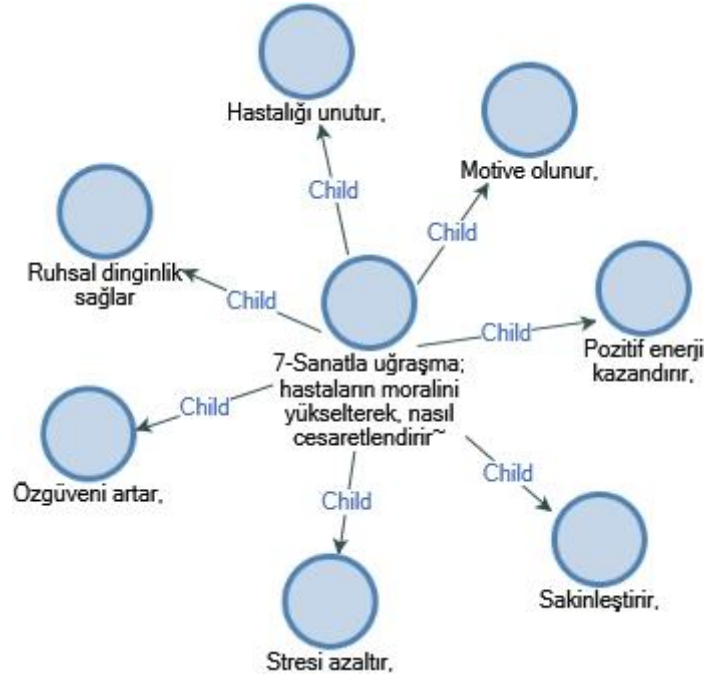
<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [2, 52% Coverage]
Reference 1 - 2, 52% Coverage

Yapılan tablolarda fırçayla serbest atışlarda stres atmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [4, 97% Coverage]
Reference 1 - 4, 97% Coverage

Sanat insanın ruhunu besler, zihnini açar ve ruhsal olarak rahatlamasını sağladığından dolayı kötü bağımlılıklardan da kurtulunmasını sağlar

4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 9. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Yedinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 7.

Sanatla uğraşma; hastaların moralini yükselterek, nasıl cesaretlendirir?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Hastalığı unuttur,	4	3
Özgüveni artar,	2	3
Stresi azaltır,	1	2
Sakinleştirir,	2	
Pozitif enerji kazandırır,	6	
Motive olunur,	1	2
Dikkati yönlendirerek	1	2
Ruhsal dinginlik sağlar		2

Şekil 9. ve Tablo 7’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşma; hastaların moralini yükselterek, nasıl cesaretlendirir? hakkında; hastalığı unuttur, özgüveni artar, stresi azaltır, sakinleştirir, pozitif enerji kazandırır, motive olunur, dikkati yönlendirerek ve ruhsal dinginlik sağlar görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [2, 09% Coverage]
Reference 1 - 2, 09% Coverage

Farklı olanları düşünür, sadece hastalığı düşünmez

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 89% Coverage]
Reference 1 - 1, 89% Coverage

Sanatla uğraşma insanın moralini yükseltir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 82% Coverage]
Reference 1 - 0, 82% Coverage

Sakinleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [2, 80% Coverage]
Reference 1 - 2, 80% Coverage

Sanatla uğraşma, hastalığını unutturarak, moralini yükseltir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [3, 02% Coverage]
Reference 1 - 3, 02% Coverage

Hastanın stresini düşürür. Boş zamanlarını değerlendirir. Kendine güven verir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 01% Coverage]
Reference 1 - 1, 01% Coverage

Hastalığını unuttur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 81% Coverage]
Reference 1 - 0, 81% Coverage

Motive ederek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [3, 18% Coverage]

Reference 1 - 3, 18% Coverage

Hastaların dikkatini başka yöne çekerek, onun daha sağlıklı bir birey olmasına olanak verir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 44% Coverage]

Reference 1 - 1, 44% Coverage

Yaşama hevesi katar, moral olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 60% Coverage]

Reference 1 - 1, 60% Coverage

Güçlü şekilde cesaretlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 88% Coverage]

Reference 1 - 0, 88% Coverage

Enerji vererek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [1, 70% Coverage]

Reference 1 - 1, 70% Coverage

Hastalığını unutturur. Moral yükseltir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [1, 96% Coverage]

Reference 1 - 1, 96% Coverage

Sanat pozitif enerji verdiği için, tedavide etkilidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 70% Coverage]

Reference 1 - 1, 70% Coverage

Kendini iyi hisseder, özgüveni artar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [2, 55% Coverage]

Reference 1 - 2, 55% Coverage

Moral kaynağı olur. Umutlu ve sevinçli olmasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [1, 72% Coverage]

Reference 1 - 1, 72% Coverage

Hastaların moralini yükseltir. Hastalığa odaklanmayı önler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [2, 49% Coverage]

Reference 1 - 2, 49% Coverage

Moral yüksek olunca huzurlu olur ve iyileşme çabuklaşır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [4, 48% Coverage]

Reference 1 - 4, 48% Coverage

Kendi sağlık sorunlarını düşünmelerini engeller. Böylece pozitif düşünce gelişir. Bir işe yaradıkları için, özgüvenleri gelişir. Hastalıkla baş etmeyi öğrenirler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [2, 82% Coverage]

Reference 1 - 2, 82% Coverage

Hastalara iyi bir bakım verildiğinde , sanatla uğraşarak, güven kazanacak, morali yükselecektir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 66% Coverage]

Reference 1 - 1, 66% Coverage

Başarma duygusunu sağladığı için

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [1, 70% Coverage]

Reference 1 - 1, 70% Coverage

Moralini yükselterek, motivasyonu sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [1, 62% Coverage]

Reference 1 - 1, 62% Coverage

Uğraşıyla zamanı değerlendirmek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [3, 22% Coverage]

Reference 1 - 3, 22% Coverage

Uğraş olması açısından başka bir işle uğraşmak morali yükseltebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 34% Coverage]

Reference 1 - 1, 34% Coverage

Ruhsal dinginlik sağlayarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [2, 10% Coverage]

Reference 1 - 2, 10% Coverage

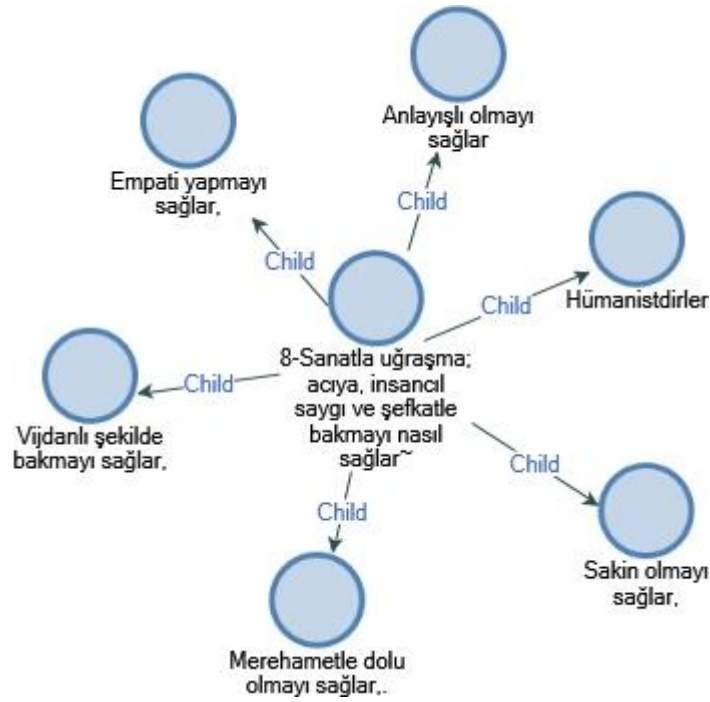
Hastayı dinginleştirerek farklı uğraşlara yönlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [1, 54% Coverage]

Reference 1 - 1, 54% Coverage

Sanat, dikkatlerini olumlu yönde etkiler

4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 9. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Sekizinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 8.

Sanatla uğraşma; acıya, insancıl saygı ve şefkatle bakmayı nasıl sağlar?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Vijdanlı şekilde bakmayı sağlar,	3	
Empati yapmayı sağlar,	1	1
Merehametle dolu olmayı sağlar, .	7	6
Sakin olmayı sağlar,	2	
Anlayışlı olmayı sağlar	2	2
Hümanistdirler		2

Şekil 9. ve Tablo 8’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşma; acıya, insancıl saygı ve şefkatle bakmayı nasıl sağlar? hakkında; vijdanlı şekilde bakmayı sağlar, empati yapmayı sağlar, merehametle dolu olmayı sağlar, sakin olmayı sağlar, anlayışlı olmayı sağlar ve hümanistdirler görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 90% Coverage]
Reference 1 - 0, 90% Coverage

Algısına bağlıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 85% Coverage]
Reference 1 - 1, 85% Coverage

Sanatla uğraşma merhametli olmayı öğretir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [1, 27% Coverage]
Reference 1 - 1, 27% Coverage

Vijdan sahibi olmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 - 0, 72% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 47% Coverage]

Reference 1 - 2, 47% Coverage

İnsancıl davranmaya yöneltir. İnsanlara olumlu bakmasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 34% Coverage]

Reference 1 - 1, 34% Coverage

Huzurludur. Merhamet bulur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 78% Coverage]

Reference 1 - 1, 78% Coverage

Vijdanlı bir şekilde bakmasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [0, 88% Coverage]

Reference 1 - 0, 88% Coverage

Olumlu yönde etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 14% Coverage]

Reference 1 - 1, 14% Coverage

Empati gücünü artırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 93% Coverage]

Reference 1 - 0, 93% Coverage

Olumlu sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [3, 02% Coverage]

Reference 1 - 3, 02% Coverage

İnsanın ruhsal yönden daha iyi ve merhametle dolu olmasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [1, 60% Coverage]

Reference 1 - 1, 60% Coverage

Daha sakin ve olumlu olmasını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 93% Coverage]

Reference 1 - 2, 93% Coverage

Sanat kişinin merhamet, duygu ve şevkat yönünü çıkardığı için olumlu yönde etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 31% Coverage]
Reference 1 - 1, 31% Coverage

Merhametli bakmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 - 0, 68% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [1, 99% Coverage]
Reference 1 - 1, 99% Coverage

Daha anlayışlı olmamızı sağlar. İçimizdeki güzel duyguları artırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 21% Coverage]
Reference 1 - 1, 21% Coverage

Merhametli olmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 86% Coverage]
Reference 1 - 3, 86% Coverage

Sanat kişilerde hormonal aktiviteyi olumlu etkiler. Mutluluk hormonu dünyaya yayımser bakmayı sağlar. Hastaya karşı daha anlayışlı davranır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [1, 86% Coverage]
Reference 1 - 1, 86% Coverage

İletişime önem verdiği için bu açıdan bakmayı kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 02% Coverage]
Reference 1 - 1, 02% Coverage

Merhameti artırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 66% Coverage]
Reference 1 - 0, 66% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [1, 11% Coverage]

Reference 1 - 1, 11% Coverage

Hayatta anlam bularak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 74% Coverage]

Reference 1 - 0, 74% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 54% Coverage]

Reference 1 - 1, 54% Coverage

Ruhsal açıdan rahatlama sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 94% Coverage]

Reference 1 - 0, 94% Coverage

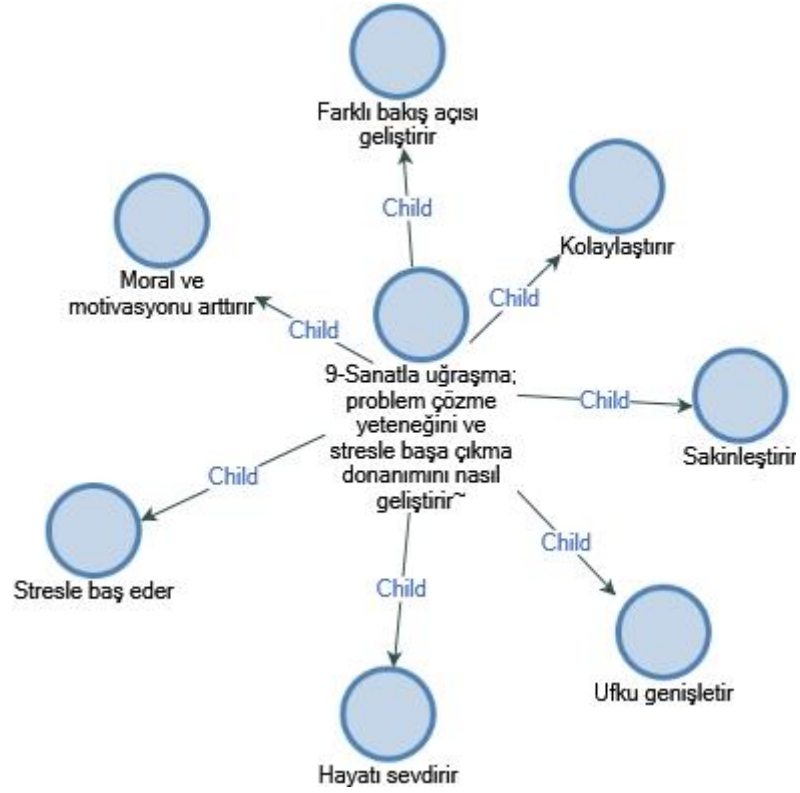
Empati kurmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [2, 67% Coverage]

Reference 1 - 2, 67% Coverage

Sanatla uğraşan kimse karşısındaki insanın duygularını daha kolay anlar

4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 10. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 9.

Sanatla uğraşma; problem çözme yeteneğini ve stresle başa çıkma donanımını nasıl geliştirir?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Kolaylaştırır	10	6
Stresle baş eder	3	2
Ufku genişletir	1	
Sakinleştirir	1	
Moral ve motivasyonu artırır		2
Farklı bakış açısı geliştirir		2
Hayatı sevdirebilir		1

Şekil 10. ve Tablo 9’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşma; problem çözme yeteneğini ve stresle başa çıkma donanımını nasıl geliştirir? hakkında; kolaylaştırır, stresle baş eder, ufku genişletir, sakinleştirir, moral ve motivasyonu artırır, farklı bakış açısı geliştirir ve hayatı sevdirebilir görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [2, 73% Coverage]
Reference 1 - 2, 73% Coverage

Ruhen ve zihnen oluşan gelişmeden dolayı, stresin düzeyini düşürür

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 04% Coverage]
Reference 1 - 1, 04% Coverage

Hayatı kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 90% Coverage]
Reference 1 - 0, 90% Coverage

Daha kolay sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 76% Coverage]
Reference 1 - 0, 76% Coverage

Kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 47% Coverage]
Reference 1 - 2, 47% Coverage

Stresle mücadele etmeyi öğretir. Problemleri daha kolay çözer

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 22% Coverage]
Reference 1 - 1, 22% Coverage

Olumlu yönde geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 81% Coverage]
Reference 1 - 0, 81% Coverage

Kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [1, 28% Coverage]
Reference 1 - 1, 28% Coverage

Stresle baş etmemize olanak sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 11% Coverage]
Reference 1 - 1, 11% Coverage

Olumlu yönde geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 05% Coverage]
Reference 1 - 1, 05% Coverage

Pozitif geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 92% Coverage]
Reference 1 - 0, 92% Coverage

Kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [1, 60% Coverage]
Reference 1 - 1, 60% Coverage

Kişiyi sakinleştirir. Huzur verir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 33% Coverage]
Reference 1 - 2, 33% Coverage

Sanat farklı bakış açısı kazandırdığı için olumlu yönde etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 12% Coverage]
Reference 1 - 1, 12% Coverage

Güzel yönde geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [2, 15% Coverage]
Reference 1 - 2, 15% Coverage

Ruha ferahlık verir, ufku genişletir, huzur verir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 21% Coverage]
Reference 1 - 2, 21% Coverage

Güzel şeylerle uğraşma, moral ve motivasyonu da artırır. Sıkıntıyı azaltır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [2, 06% Coverage]
Reference 1 - 2, 06% Coverage

Çabuk çözüm yolu bulur ve kendini güçlü hisseder

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 35% Coverage]
Reference 1 - 3, 35% Coverage

Sanat bu anlamda kişiyi disipline edip, olası çözüm yolları yaratır. Yaratıcılığı farklı alanlara transfer etmeyi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [3, 31% Coverage]
Reference 1 - 3, 31% Coverage

Problemlere stres kaynaklarına pozitif bir bakış açısıyla bakıldığı için problem çözme yeteneği gelişebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 98% Coverage]
Reference 1 - 0, 98% Coverage

Boş zaman terapisi

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [3, 55% Coverage]
Reference 1 - 3, 55% Coverage

Farklı noktalara odaklanarak stresle baş etmeyi ve farklı bakış açısını sağlayabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [1, 32% Coverage]
Reference 1 - 1, 32% Coverage

Hayatın anlamını anlamak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 65% Coverage]
Reference 1 - 0, 65% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 25% Coverage]
Reference 1 - 1, 25% Coverage

Olumlu anlamda geliştirir

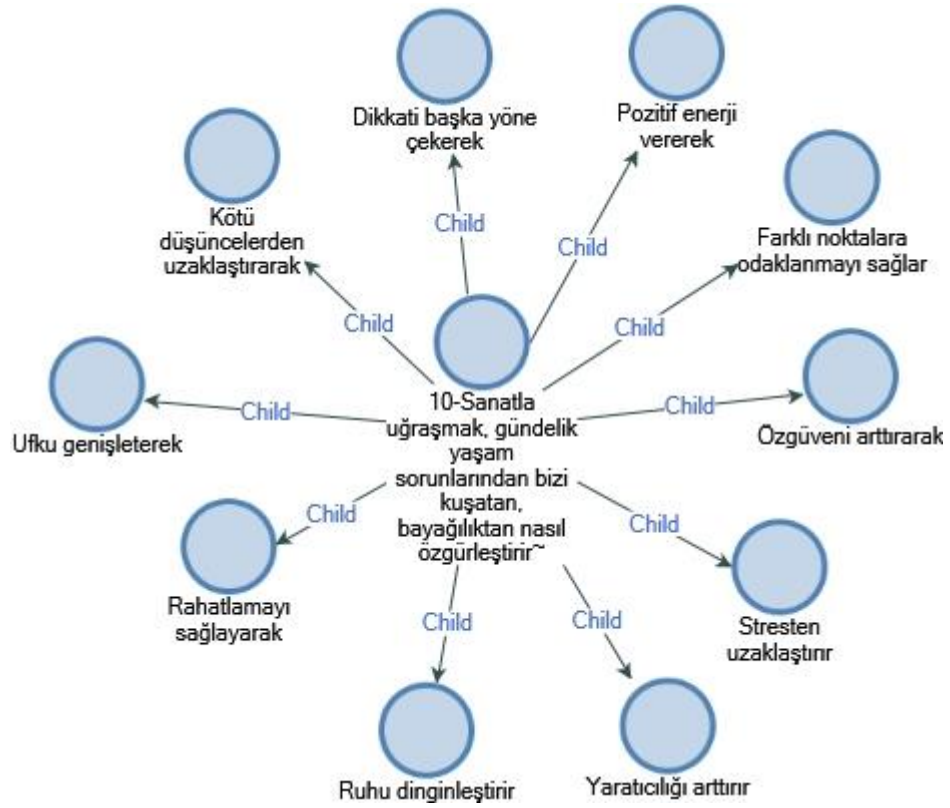
<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 63% Coverage]
Reference 1 - 0, 63% Coverage

Kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [0, 96% Coverage]
Reference 1 - 0, 96% Coverage

Olumlu yönde geliştirir

4.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 11. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onuncu Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 10.

Sanatla uğraşmak, gündelik yaşam sorunlarından bizi kuşatan, bayağılıktan nasıl özgürleştirir?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Pozitif enerji vererek	3	1
Ufku genişleterek	1	
Kötü düşüncelerden uzaklaştırarak	3	
Dikkati başka yöne çekerek	3	
Rahatlamayı sağlayarak	2	
Özgüveni arttırarak	1	4
Stresten uzaklaştırır		3
Ruhu dinginleştirir		1
Yaratıcılığı arttırır		2
Farklı noktalara odaklanmayı sağlar		2

Şekil 11. ve Tablo 10’da görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşmak, gündelik yaşam sorunlarından bizi kuşatan, bayağılıktan nasıl özgürleştirir? hakkında; pozitif enerji vererek, ufku genişleterek, kötü düşüncelerden uzaklaştırarak, dikkati başka yöne çekerek, rahatlamayı sağlayarak, özgüveni arttırarak, stresten uzaklaştırır, ruhu dinginleştirir, yaratıcılığı arttırır ve farklı noktalara odaklanmayı sağlar görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [1, 46% Coverage]
Reference 1 - 1, 46% Coverage

Rahatlamamızı sağlar, huzur verir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 35% Coverage]
Reference 1 - 1, 35% Coverage

İnsanı bunalımdan kurtarır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [3, 22% Coverage]
Reference 1 - 3, 22% Coverage

Gündelik yaşamdan kurtularak, dikkati başka yöne yönelterek, mutlu olmamızı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [2, 08% Coverage]
Reference 1 - 2, 08% Coverage

Farklı uğraşlar. İnsanın ruhunu özgürleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [1, 64% Coverage]
Reference 1 - 1, 64% Coverage

Sanatla uğraşma bireyi özgürleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 99% Coverage]
Reference 1 - 1, 99% Coverage

Kişi için bir aktivitedir. Özgüven gelişir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 38% Coverage]
Reference 1 - 1, 38% Coverage

Pozitif enerji kazandırarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [1, 34% Coverage]
Reference 1 - 1, 34% Coverage

Sanatla uğraşmak, ufkumuzu geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 95% Coverage]
Reference 1 - 1, 95% Coverage

Sanatla uğraşma, günlük bayağılıktan kurtarır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 14% Coverage]
Reference 1 - 1, 14% Coverage

Olumlu özgürleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 51% Coverage]

Reference 1 - 1, 51% Coverage

Kötü duygulardan uzaklaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [2, 42% Coverage]

Reference 1 - 2, 42% Coverage

Önyargılardan kurtularak, kişinin daha net düşünmesini sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [4, 13% Coverage]

Reference 1 - 4, 13% Coverage

Sanatla uğraşmak;gündelik hayatın sıradanlığından kurtardığı için daha renkli ve güzel bir yaşam tarzına kavuşturur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 35% Coverage]

Reference 1 - 1, 35% Coverage

Dikkati başka yöne çekerek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 27% Coverage]

Reference 1 - 1, 27% Coverage

Düşünceyi yönlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 78% Coverage]

Reference 1 - 2, 78% Coverage

Yeni şeyler üretmemizi sağlar. Kendimizi daha iyi ve zamanımızın daha dolu olduğunu hissettirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [0, 78% Coverage]

Reference 1 - 0, 78% Coverage

Özgüveni sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 02% Coverage]

Reference 1 - 3, 02% Coverage

Günlük yaşamın monotonluğundan kurtarır. İnsana olumlu hisler sağlamaktadır. Hayata olumlu bakmayı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [1, 69% Coverage]
Reference 1 - 1, 69% Coverage

Negatif enerjiyi başka yöne çekerek, sakinleşmektir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]
Reference 1 - 0, 64% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [1, 39% Coverage]
Reference 1 - 1, 39% Coverage

Farklı noktalara odaklanmakla

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 - 0, 72% Coverage

Yaratıcılıkla

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 74% Coverage]
Reference 1 - 0, 74% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 92% Coverage]
Reference 1 - 1, 92% Coverage

Ruhsal ve fiziksel gevşemeyi sağlayarak

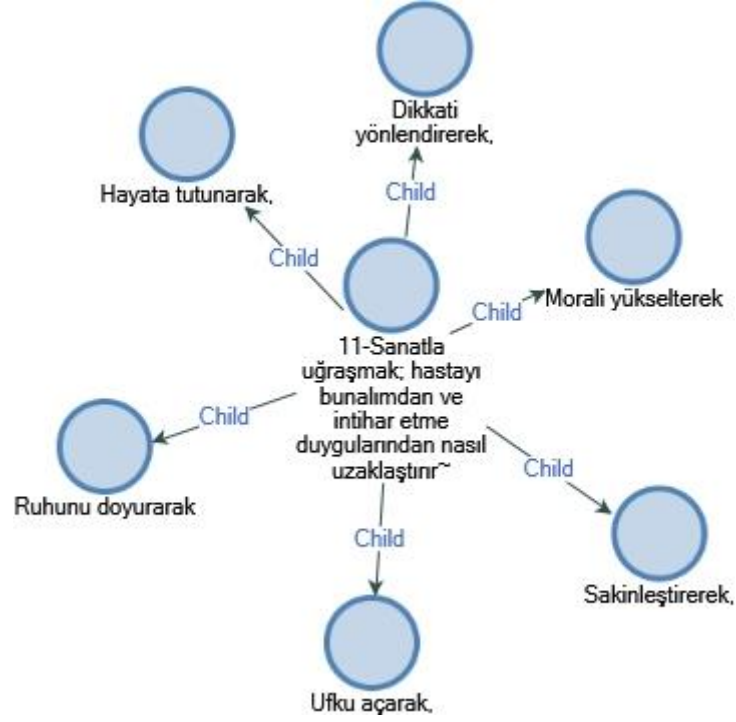
<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [4, 19% Coverage]
Reference 1 - 4, 19% Coverage

Sanat hayal gücümüzü geliştirerek yaratıcılığımızı ortaya koyar. Kendimizi farklı bir dünyadaymış gibi hissederiz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [1, 13% Coverage]
Reference 1 - 1, 13% Coverage

Sanat, ruhu dinginleştirir

4.1.11. Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil.12. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onbirinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 11.

Sanatla uğraşmak; hastayı bunalımdan ve intihar etme duygularından nasıl uzaklaştırır?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Hayata tutunarak,	5	7
Ufku açarak,	1	
Dikkati yönlendirerek,	3	1
Sakinleştirerek,	2	1
Morali yükselterek	4	3
Ruhunu doyurarak		1

Şekil 12. ve Tablo 11’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşmak; hastayı bunalımdan ve intihar etme duygularından nasıl uzaklaştırır? hakkında; Hayata tutunarak, ufku açarak, dikkati yönlendirerek, sakinleştirerek, morali yükselterek ve ruhunu doyurarak görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [1, 64% Coverage]
Reference 1 - 1, 64% Coverage

Hastalığındaki bağımlılıktan kurtarır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 47% Coverage]
Reference 1 - 1, 47% Coverage

Sanatla uğraşma, hayatı sevdirebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [1, 61% Coverage]
Reference 1 - 1, 61% Coverage

Hayata daha fazla tutunmamızı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [2, 17% Coverage]
Reference 1 - 2, 17% Coverage

Acıların unutturarak, kötü duygulardan uzaklaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 84% Coverage]
Reference 1 - 2, 84% Coverage

Sanatla uğraşmak, zihinsel yönden onu meşgul ederek, moralini yükseltir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 97% Coverage]
Reference 1 - 0, 97% Coverage

Dikkati dağıtarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 05% Coverage]
Reference 1 - 1, 05% Coverage

Hayata tutundurarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [1, 31% Coverage]

Reference 1 - 1, 31% Coverage

Uzaklaştırır. Ufkunu açar, geliştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 88% Coverage]

Reference 1 - 1, 88% Coverage

Hastaya moral katar, yaşama hevesini körükler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 18% Coverage]

Reference 1 - 1, 18% Coverage

Olumlu uzaklaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 97% Coverage]

Reference 1 - 1, 97% Coverage

Hastanın ağrılara odaklanmasını engeller

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 95% Coverage]

Reference 1 - 0, 95% Coverage

Sakinleştirerek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 66% Coverage]

Reference 1 - 2, 66% Coverage

Sanat kişiyi olumsuz düşüncelerden arıttığı için, olumlu kişiliğe yöneltir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 51% Coverage]

Reference 1 - 1, 51% Coverage

Terapi yaparak, iyi hissedirilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 55% Coverage]

Reference 1 - 1, 55% Coverage

Terapi yaparak iyi hissettirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 40% Coverage]

Reference 1 - 2, 40% Coverage

Yaşamın güzel olduğunu, hayatın bize sunulan güzel taraflarına bakmamızı sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 87% Coverage]
Reference 1 - 1, 87% Coverage

Hayatın anlamını kavrar v dört elle sarılır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 35% Coverage]
Reference 1 - 3, 35% Coverage

Sanat aktiviteleri olumsuz düşüncelerden uzaklaştırır. Böylece bunalıma girmeyecek, intihar duygusundan uzaklaşacaktır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [1, 08% Coverage]
Reference 1 - 1, 08% Coverage

Hayat sevincinin sağlanmasıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 02% Coverage]
Reference 1 - 1, 02% Coverage

Dikkati dağıtarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [2, 55% Coverage]
Reference 1 - 2, 55% Coverage

Stresle baş edilmeye, hayatın anlam kazanmasıyla sağlanır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [1, 40% Coverage]
Reference 1 - 1, 40% Coverage

Hayatın anlamını anlıyarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 96% Coverage]
Reference 1 - 0, 96% Coverage

Uzaklaştırmaz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 21% Coverage]
Reference 1 - 1, 21% Coverage

Ruhunu olumlu besleyerek

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [1, 82% Coverage]

Reference 1 - 1, 82% Coverage

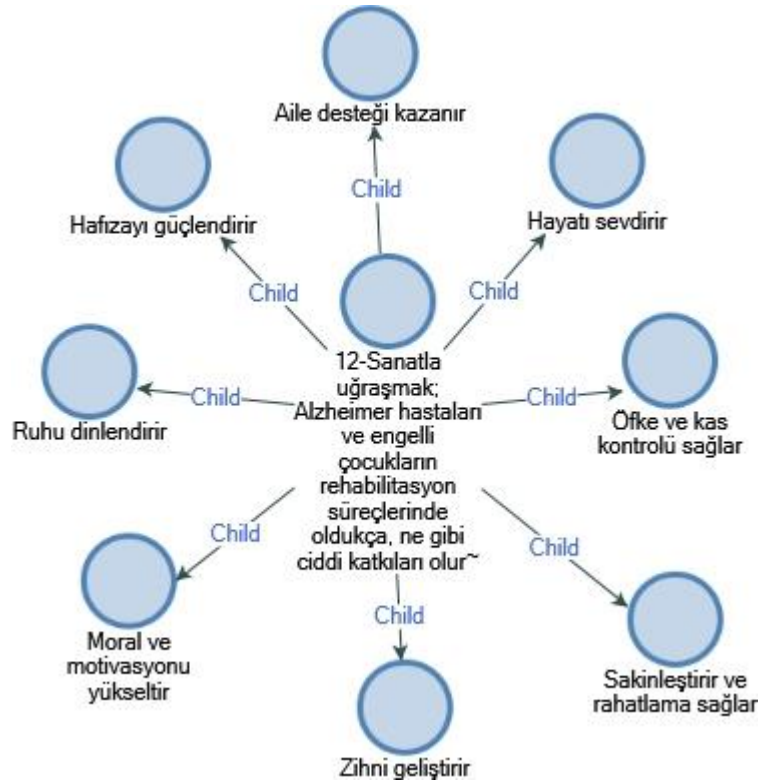
Sanat insana hayat sevincini yeniden kazandırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [3, 39% Coverage]

Reference 1 - 3, 39% Coverage

Sanat, hayatı anlamayı hayata tutunmayı sağlar. Sanat insanın içindeki huzuru ortaya çıkarır

4.1.12. Onikinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 13. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onikinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 12.

Sanatla uğraşmak; Alzheimer hastaları ve engelli çocukların rehabilitasyon süreçlerinde oldukça, ne gibi ciddi katkıları olur?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Hafızayı güçlendirir	4	4
Moral ve motivasyonu yükseltir	4	3
Hayatı sevdirebilir	1	
Zihni geliştirir	2	3
Ruhu dinlendirir	3	
Sakinleştirir ve rahatlama sağlar	1	1
Öfke ve kas kontrolü sağlar		1
Aile desteği kazanır		1

Şekil 13. ve Tablo 12’de görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşmak; Alzheimer hastaları ve engelli çocukların rehabilitasyon süreçlerinde oldukça, ne gibi ciddi katkıları olur? hakkında; hafızayı güçlendirir, moral ve motivasyonu yükseltir, hayatı sevdirebilir, zihni geliştirir, ruhu dinlendirir, sakindir ve rahatlama sağlar, öfke ve kas kontrolü sağlar ve aile desteği kazanır görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [3, 47% Coverage]
Reference 1 - 3, 47% Coverage

Alzheimer hastalarında zihnen hatırlamayı. Çocuklarda ise; zihnini genişletmeyi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [2, 78% Coverage]
Reference 1 - 2, 78% Coverage

Sanatla uğraşmak yaşamı sevdirdiği için, intihar etmekten kurtarır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [3, 03% Coverage]

Reference 1 - 3, 03% Coverage

Çocukların mutlu olmasını sağlar, hastane ortamını daha farklı hale getirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [2, 17% Coverage]

Reference 1 - 2, 17% Coverage

Hastaların hafızalarının güçlenmesini sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 55% Coverage]

Reference 1 - 2, 55% Coverage

Alzheimer hastaları için, zihinsel yönden olumlu etkisi vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 10% Coverage]

Reference 1 - 1, 10% Coverage

Hafızayı güçlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 97% Coverage]

Reference 1 - 0, 97% Coverage

Hafızayı çalıştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [0, 98% Coverage]

Reference 1 - 0, 98% Coverage

Rahatlatıcı etkileri olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [5, 35% Coverage]

Reference 1 - 5, 35% Coverage

Alzheimer hastalarının hastalığının ilerlemesini önler. Engelli çocuklar için neşe ve mutluluk kaynağı olup, gelişimini olumlu yönde etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [2, 66% Coverage]

Reference 1 - 2, 66% Coverage

Hastalığın ilerlemesini önler. Psikolojik destek sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [2, 05% Coverage]

Reference 1 - 2, 05% Coverage

Daha moral verici bir tedavi süreci sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [2, 65% Coverage]

Reference 1 - 2, 65% Coverage

Sanatla uğraşmak ve farklı müzikler dinlemek, hafızayı güçlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 33% Coverage]

Reference 1 - 2, 33% Coverage

Sanat zihni ve beyni çalıştırdığı için, olumlu yönde etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [2, 63% Coverage]

Reference 1 - 2, 63% Coverage

Kendini geliştirir, ruhunu dinlendirir, stresten uzaklaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 99% Coverage]

Reference 1 - 1, 99% Coverage

Kendilerini geliştirir, ruhunu dinlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [3, 27% Coverage]

Reference 1 - 3, 27% Coverage

Hatırlamayı, beyin hücrelerini kullanmamızı sağlar. Sürekli meşguliyet unutmayı da engeller. Gelişimi hızlandırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [0, 97% Coverage]

Reference 1 - 0, 97% Coverage

Hafızayı güçlendirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [4, 13% Coverage]

Reference 1 - 4, 13% Coverage

Rahatlama sağlar. Spastrsetelerini çözer. Ailenin desteğini sağlar. Ailesiyle birlikte zaman geçirmeye olanak verir. Öfke ve kas kontrolü sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [0, 49% Coverage]

Reference 1 - 0, 49% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 02% Coverage]

Reference 1 - 1, 02% Coverage

Başarma duygusu ile

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [1, 27% Coverage]

Reference 1 - 1, 27% Coverage

Rehabilitasyonu sağlayarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 89% Coverage]

Reference 1 - 0, 89% Coverage

Rehabilitasyonla

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 91% Coverage]

Reference 1 - 0, 91% Coverage

Olumlu yönde

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 88% Coverage]

Reference 1 - 0, 88% Coverage

Beyni çalıştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [3, 00% Coverage]

Reference 1 - 3, 00% Coverage

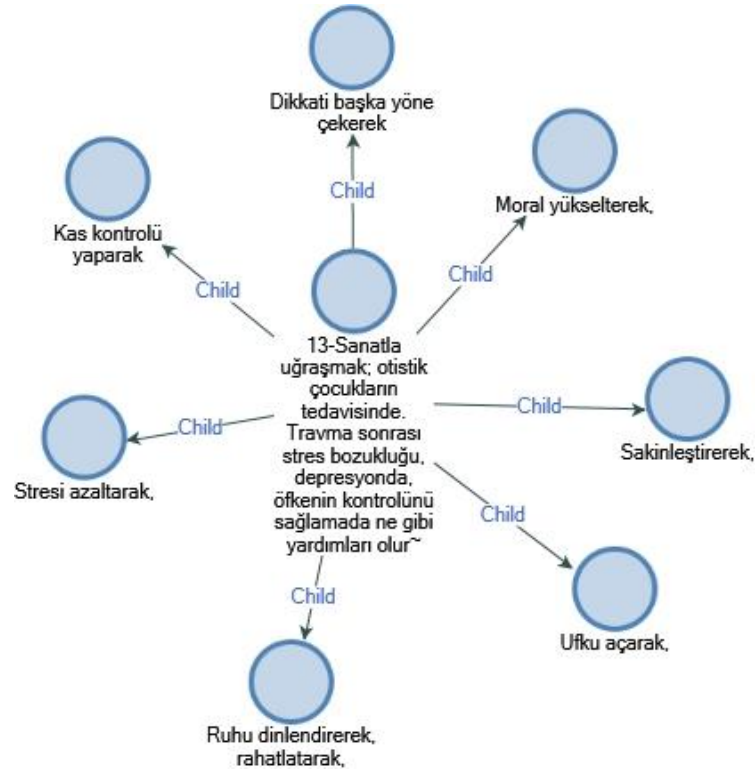
Çocukların motivasyonlarını arttırarak hastalıkla daha iyi savaşmalarını sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [2, 09% Coverage]

Reference 1 - 2, 09% Coverage

Sanat, hafızayı güçlendirir. Olumlu yönde katkıları olur

4.1.13. Onüçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 14. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onüçüncü Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 13.

Sanatla uğraşmak; otistik çocukların tedavisinde. Travma sonrası stres bozukluğu, depresyonda, öfkenin kontrolünü sağlamada ne gibi yardımları olur?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Sakinleştirerek,	4	4
Moral yükselterek,	2	3
Stresi azaltarak,	3	4
Ruhu dinlendirerek, rahatlatarak,	2	1
Ufku açarak,	2	
Dikkati başka yöne çekerek	2	1
Kas kontrolü yaparak		1

Şekil 14. ve Tablo 13'te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanatla uğraşmak; otistik çocukların tedavisinde. Travma sonrası stres bozukluğu, depresyonda, öfkenin kontrolünü sağlamada ne gibi yardımları olur? hakkında; sakinleştirerek, moral yükselterek, stresi azaltarak, ruhu dinlendirerek, rahatlatarak, ufku açarak, dikkati başka yöne çekerek ve kas kontrolü yaparak görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [1, 68% Coverage]

Reference 1 - 1, 68% Coverage

Kendi dünyalarına girmelerini sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 97% Coverage]

Reference 1 - 1, 97% Coverage

Hayata başka açıdan bakmayı kolaylaştırır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [1, 61% Coverage]

Reference 1 - 1, 61% Coverage

Daha bilinçli bakım vermemizi sağlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [1, 02% Coverage]

Reference 1 - 1, 02% Coverage

Sakinleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [2, 62% Coverage]

Reference 1 - 2, 62% Coverage

Stresi aza indirir. Depresyona karşı bir silahtır. Olumlu etkiler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 75% Coverage]

Reference 1 - 1, 75% Coverage

Dikkatini dağıtmalarında yardımcıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 89% Coverage]

Reference 1 - 0, 89% Coverage

Sakinleştirerek

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [0, 92% Coverage]
Reference 1 - 0, 92% Coverage

Olumlu katkıları olur

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 18% Coverage]
Reference 1 - 1, 18% Coverage

Olumlu yönde katkı sağlar

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 - 0, 72% Coverage

Olumlu yönde

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 26% Coverage]
Reference 1 -1, 26% Coverage

Sakin olmasını sağlar

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 - 0, 68% Coverage

Sakinleştirir

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 63% Coverage]
Reference 1 - 2, 63% Coverage

Stres, bulanımı azalttığı için daha güzel, renkli bir yaşama yardımcı olur

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [1, 43% Coverage]
Reference 1 - 1, 43% Coverage

Ruhu dinlendirir, sakinleştirir

<Files\\göruşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 55% Coverage]
Reference 1 - 1, 55% Coverage

Ruhu dinlendirir. Sakinleştirir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [3, 08% Coverage]

Reference 1 - 3, 08% Coverage

Stresten uzaklaşmayı, bir yere odaklanmayı sağlar. Sakinleştirici etkisi, öfke kontrolünde yardımcı olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 29% Coverage]

Reference 1 - 1, 29% Coverage

Sakinleştirir ve huzur bulur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 27% Coverage]

Reference 1 - 3, 27% Coverage

Sakinleşmeye yardımcıdır. Başka bir alana odaklanmayı sağlar. Kas kontrolünü sağlar. Kendini yadettmeye yardımcıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [0, 49% Coverage]

Reference 1 - 0, 49% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [2, 51% Coverage]

Reference 1 - 2, 51% Coverage

Negatif enerjinin başka bir alana akışını sağlayarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [2, 35% Coverage]

Reference 1 - 2, 35% Coverage

Rehabilitasyon, stresle baş etme becerisi kazandırarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 98% Coverage]

Reference 1 - 0, 98% Coverage

Rehabilitasyonla

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 91% Coverage]

Reference 1 - 0, 91% Coverage

Bir fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 71% Coverage]

Reference 1 - 0, 71% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [1, 26% Coverage]

Reference 1 - 1, 26% Coverage

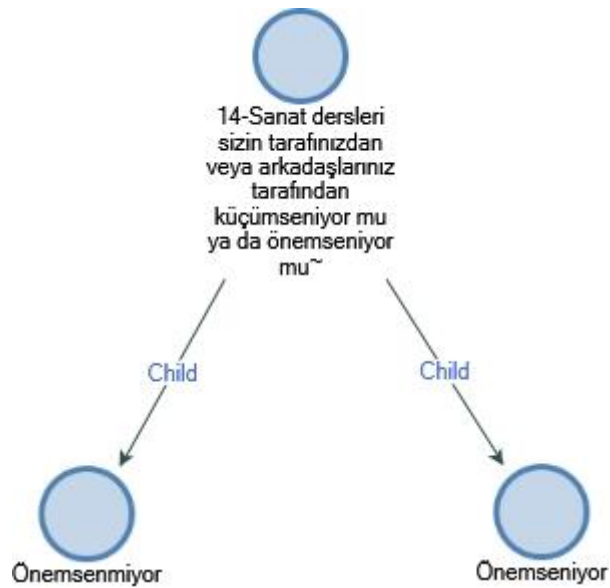
Rahatlatıcı bir etkisi olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [2, 16% Coverage]

Reference 1 - 2, 16% Coverage

Sanatla uğraşmak psikolojik olarak insanı dinginleştirir

4.1.14. Ondördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 15. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Ondördüncü Alt Probleme İlişkin

Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 14.

Sanat dersleri sizin tarafınızdan veya arkadaşlarınız tarafından küçümseniyor mu ya da önemseniyor mu?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Önemsenmiyor	3	4
Önemseniyor	12	8

Şekil 15. ve Tablo 14'te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanat dersleri sizin tarafınızdan veya arkadaşlarınız tarafından küçümseniyor mu ya da önemseniyor mu? hakkında; önemsenmiyor ve önemseniyor görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 - 0, 69% Coverage

Önemseniyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 85% Coverage]
Reference 1 - 0, 85% Coverage

Önemsenmiyor

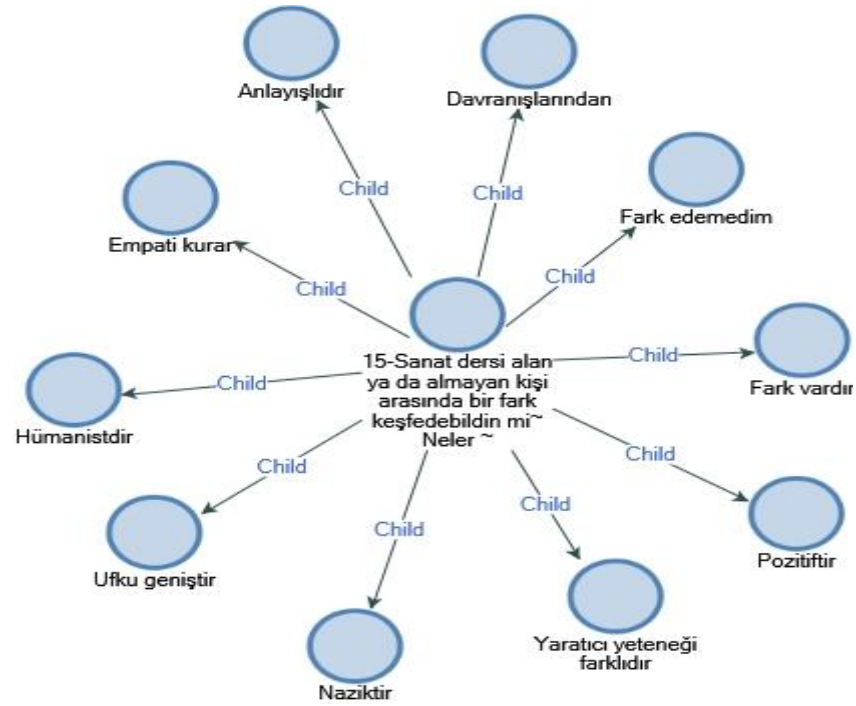
<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 - 0, 68% Coverage

Önemseniyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 73% Coverage]
Reference 1 - 0, 73% Coverage

Pek önemsenmiyor

4.1.15. Onbeşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 16. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onbeşinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 15.

Sanat dersi alan ya da almayan kişi arasında bir fark keşfedebildin mi? Neler ?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Fark edemedim	2	1
Fark vardır	13	11
Davranışlarından	2	
Ufku geniştir	2	
Anlayışlıdır	4	4
Naziktir	2	4
Hümanistdir	2	2
Yaratıcı yeteneği farklıdır		1
Pozitifdir		2
Empati kurar		1

Şekil 16. ve Tablo 15'te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanat dersi alan ya da almayan kişi arasında bir fark keşfedebildin mi? Neler ? hakkında; fark edemedim, fark vardır, davranışlarından, ufku geniştir, anlayışlıdır, naziktir, hümanistdir, yaratıcı yeteneği farklıdır, pozitifdir ve empati kurar görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [2, 61% Coverage]
Reference 1 - 2, 61% Coverage

Evet. Sanatla uğraşan kişiler daha aydın kişi ve daha hümanisttirler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 39% Coverage]
Reference 1 - 1, 39% Coverage

Evet. Biri mutlu, öbürü mutsuz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [2, 73% Coverage]
Reference 1 - 2, 73% Coverage

Hayata bakış açıları farklı oluyor. Alan kişi daha pozitif oluyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 85% Coverage]
Reference 1 - 0, 85% Coverage

Fark edemedim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 - 0, 69% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [2, 11% Coverage]
Reference 1 - 2, 11% Coverage

Fark vardır. Dersi alan kişinin ufku genişler

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 86% Coverage]
Reference 1 - 1, 86% Coverage

Fark vardır. Davranışlarından anlaşılır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [2, 39% Coverage]

Reference 1 - 2, 39% Coverage

Tabi ki fark var. Ufku geniş insanla sohbet etmek bile başka oluyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [0, 88% Coverage]

Reference 1 - 0, 88% Coverage

Farkına varamadım

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 46% Coverage]

Reference 1 - 0, 46% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 63% Coverage]

Reference 1 - 0, 63% Coverage

Fark var

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [2, 38% Coverage]

Reference 1 - 2, 38% Coverage

Sanat dersi alan kişi daha olumlu bir kişiliktir. Fark vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 53% Coverage]

Reference 1 - 2, 53% Coverage

Mutlaka vardır. Hayata bakış açısı ve duygular üzerinden fark vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [2, 01% Coverage]

Reference 1 - 2, 01% Coverage

Sanat dersi alan, daha sakin, daha pozitifdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 11% Coverage]

Reference 1 - 1, 11% Coverage

Daha pozitif olur

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 42% Coverage]

Reference 1 - 2, 42% Coverage

Ders alanları, el becerisi, yaratıcılık yeteneği gelişir. Daha mutlu insanlardırlar

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 48% Coverage]
Reference 1 - 1, 48% Coverage

Fark vardır. Anlayış farkı vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [3, 11% Coverage]
Reference 1 - 3, 11% Coverage

Fark vardır. Sanattan anlayan kişi; daha entelektüel, tepkiler olumlu. Sanattan anlamayan ise; monoton ve kabadır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [1, 28% Coverage]
Reference 1 - 1, 28% Coverage

Fark var. Bu her alana göre değişebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 55% Coverage]
Reference 1 - 0, 55% Coverage

Fark var

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 - 0, 69% Coverage

Yaratıcılık

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 51% Coverage]
Reference 1 - 0, 51% Coverage

Hayır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 74% Coverage]
Reference 1 - 0, 74% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 67% Coverage]
Reference 1 - 0, 67% Coverage

Fark vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [1, 33% Coverage]

Reference 1 - 1, 33% Coverage

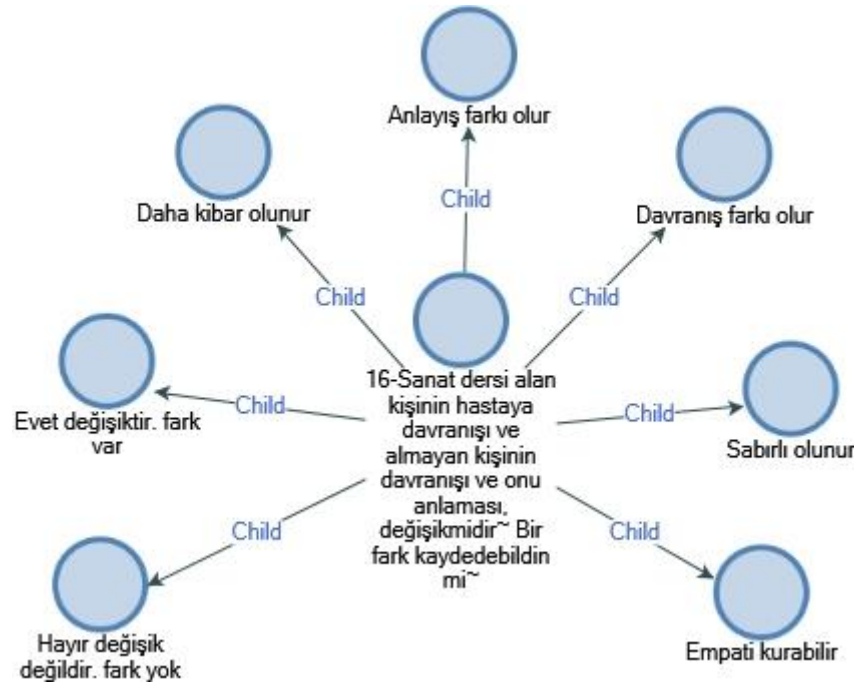
Evet, alan kişi daha pozitifdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [2, 54% Coverage]

Reference 1 - 2, 54% Coverage

Sanat dersi almayan insanlar empatik duygusu düşük olan insanlardır

4.1.16. Onaltıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 17. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onaltıncı Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 16

Sanat dersi alan kişinin hastaya davranışı ve almayan kişinin davranışı ve onu anlaması, değişik midir? Bir fark kaydedebildin mi?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Hayır değişik değildir. fark yok	2	
Evet değişiktir. fark var	13	12
Anlayış farkı olur	8	7
Davranış farkı olur	3	3
Empati kurabilir	1	3
Daha kibar olunur	1	3
Sabırlı olunur		1

Şekil 17. ve Tablo 16’da görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sanat dersi alan kişinin hastaya davranışı ve almayan kişinin davranışı ve onu anlaması, değişik midir? Bir fark kaydedebildin mi? hakkında; hayır değişik değildir. fark yok, evet değişiktir. fark var, anlayış farkı olur, davranış farkı olur, empati kurabilir, daha kibar olunur ve sabırlı olunur görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 49% Coverage]
Reference 1 - 0, 49% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [1, 85% Coverage]
Reference 1 - 1, 85% Coverage

Değişiktir. Dünya görüşünden anlayabiliriz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [2, 10% Coverage]
Reference 1 - 2, 10% Coverage

Değişiktir. Alan kişi daha kibar. daha bilgilidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 - 0, 72% Coverage

Kaydedemedim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [1, 78% Coverage]
Reference 1 - 1, 78% Coverage

Fark vardır. Alan kişi daha merthametlidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [1, 54% Coverage]
Reference 1 - 1, 54% Coverage

Değişiktir. Bakış açısı değişir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [1, 78% Coverage]
Reference 1 - 1, 78% Coverage

Değişiktir. Hastayı daha iyi anlaması

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [1, 05% Coverage]
Reference 1 - 1, 05% Coverage

Hayır. Bir fark kaydedemedim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [2, 43% Coverage]
Reference 1 - 2, 43% Coverage

Değişkendir. Sanatla uğraşan kişinin, empati yeteneği fazladır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 55% Coverage]
Reference 1 - 0, 55% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [1, 84% Coverage]
Reference 1 - 1, 84% Coverage

Değişiktir. Alan kişi daha anlayışlıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [3, 50% Coverage]
Reference 1 - 3, 50% Coverage

Evet. Karşısındaki kişiye daha çok değer veriyor ve güzel konuşuyor ve karşısındakini dinliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [2, 56% Coverage]
Reference 1 - 2, 56% Coverage

Sanat dersi alan, daha duygusal, daha geniş açıdan dünyaya bakabiliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [3, 28% Coverage]
Reference 1 - 3, 28% Coverage

Değişiklik vardır. Birisi daha sakin ve anlayışlı, diğeri sinirli kırıcı kabadır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [1, 63% Coverage]
Reference 1 - 1, 63% Coverage

Fark vardır. Davranış açısından

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [1, 42% Coverage]
Reference 1 - 1, 42% Coverage

Evet. Ders alanlar daha anlayışlı ve sabırlıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 71% Coverage]
Reference 1 - 1, 71% Coverage

Değişiktir. Empati yapar. Daha naziktir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [0, 43% Coverage]
Reference 1 - 0, 43% Coverage

Fark vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [2, 62% Coverage]
Reference 1 - 2, 62% Coverage

Bu eğitim alan kişilerin, iletişimleri, empati yeteneği v. b farklılıklar görülmektedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 79% Coverage]
Reference 1 - 1, 79% Coverage

Değişiktir. Davranışlarından bellidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 58% Coverage]

Reference 1 - 0, 58% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 55% Coverage]

Reference 1 - 0, 55% Coverage

Olabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 78% Coverage]

Reference 1 - 0, 78% Coverage

Fark vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 75% Coverage]

Reference 1 - 0, 75% Coverage

Fark vardır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [1, 64% Coverage]

Reference 1 - 1, 64% Coverage

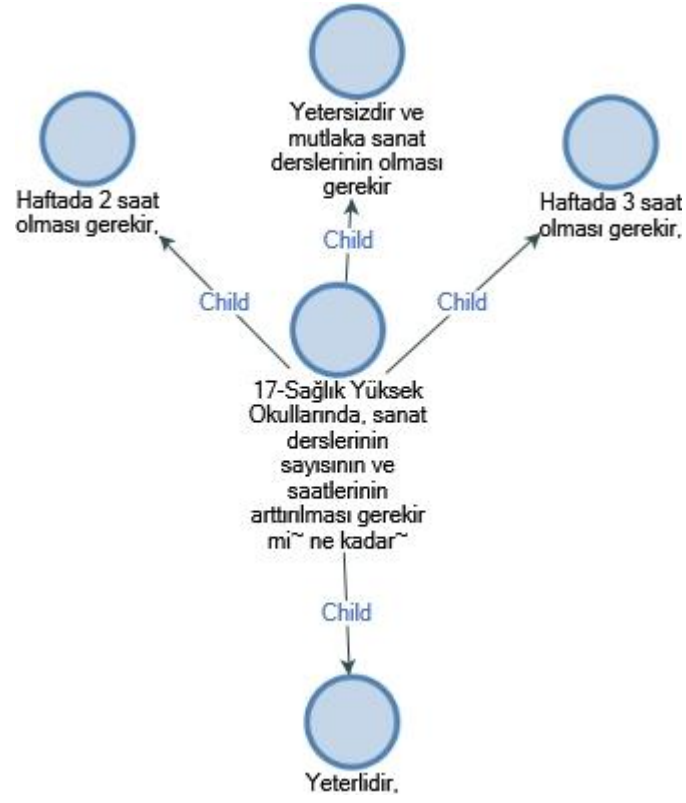
Değişiktir. Daha düşünceli ve anlayışlıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [3, 63% Coverage]

Reference 1 - 3, 63% Coverage

Sanat dersi alan kişinin hastaya olan davranışı daha nazik olduğu gibi empatik duygusu da yüksek olur

4.1.17. Onyedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 18. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onyedinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 17.

Sağlık Yüksek Okullarında, sanat derslerinin sayısının ve saatlerinin artırılması gerekir mi? Ne kadar?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Yeterlidir,	1	
Yetersizdir ve mutlaka sanat derslerinin olması gerekir	14	12
Haftada 3 saat olması gerekir,	1	
Haftada 2 saat olması gerekir,	13	12

Şekil 18. Ve Tablo 17’de görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sağlık Yüksek Okullarında, sanat derslerinin sayısının ve saatlerinin artırılması gerekir mi? Ne kadar? Hakkında; yeterlidir, yetersizdir ve mutlaka sanat derslerinin olması gerekir, haftada 3 saat olması gerekir, haftada 2 saat olması gerekir görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [1, 53% Coverage]
Reference 1 – 1, 53% Coverage

Okulun ilk yıllarında faydalı olabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [2, 08% Coverage]
Reference 1 – 2, 08% Coverage

Gerekir. Her gün olması gerekir. Günde iki (2) saat

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 45% Coverage]
Reference 1 – 0, 45% Coverage

Gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 55% Coverage]
Reference 1 – 0, 55% Coverage

Gerekmez

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [0, 51% Coverage]
Reference 1 – 0, 51% Coverage

Gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 53% Coverage]
Reference 1 – 0, 53% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 57% Coverage]
Reference 1 – 0, 57% Coverage

Gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [1, 15% Coverage]

Reference 1 – 1, 15% Coverage

Elbette arttırılması gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 59% Coverage]

Reference 1 – 1, 59% Coverage

Gerekir. Haftada en az 3 saat olmalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 01% Coverage]

Reference 1 – 1, 01% Coverage

Arttırılmalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 59% Coverage]

Reference 1 – 0, 59% Coverage

Gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 65% Coverage]

Reference 1 – 0, 65% Coverage

Gereklidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [0, 47% Coverage]

Reference 1 – 0, 47% Coverage

Gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [0, 77% Coverage]

Reference 1 – 0, 77% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 95% Coverage]

Reference 1 – 0, 95% Coverage

Bence yeterli

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [2, 10% Coverage]

Reference 1 – 2, 10% Coverage

Evet. Şu anda hiç yok, mutlaka konulmalıdır. Haftada iki saat olabilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 29% Coverage]
Reference 1 – 1, 29% Coverage

Gerekir. Haftada iki saat

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [1, 67% Coverage]
Reference 1 – 1, 67% Coverage

Arttırılmalıdır. Dersler için Öğretmen sorunu olmamalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [2, 70% Coverage]
Reference 1 – 2, 70% Coverage

Bütün yüksek okul ve fakültelerde bu derslerin sayısı arttırılmalı ve yer verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [1, 32% Coverage]
Reference 1 – 1, 32% Coverage

Gerekir. Arttırılmalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [1, 43% Coverage]
Reference 1 – 1, 43% Coverage

Eğitim içine yerleştirilebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 51% Coverage]
Reference 1 – 0, 51% Coverage

Gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [1, 79% Coverage]
Reference 1 – 1, 79% Coverage

Sanat dersi verilmiyor. Gereklidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [2, 50% Coverage]
Reference 1 – 2, 50% Coverage

Arttırılması gerekir. Haftada iki saat seçmeli olarak

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [1, 54% Coverage]

Reference 1 – 1, 54% Coverage

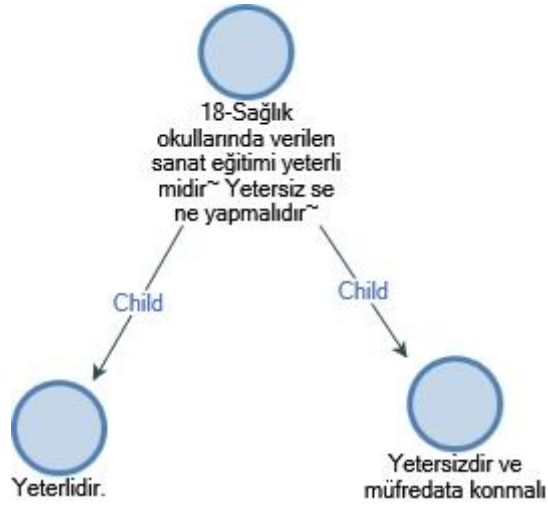
Gerekir. Haftada iki kez olması gerekir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [1, 03% Coverage]

Reference 1 – 1, 03% Coverage

Gerekir. Haftada iki saat

4.1.18. Onsekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 19. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Onsekizinci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 18.

Sağlık okullarında verilen sanat eğitimi yeterli midir? Yetersiz se ne yapmalıdır?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Yeterlidir.	1	
Yetersizdir ve müfredata konmalı	14	12

Şekil 19. Ve Tablo 18’te görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Sağlık okullarında verilen sanat eğitimi yeterli midir? Yetersiz se ne yapılmalıdır? Ne kadar? Hakkında; yeterlidir, yetersizdir ve mutlaka müfredata konmalı görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [2, 13% Coverage]
Reference 1 – 2, 13% Coverage

Yetersizdir. Toplum sanata gereken değeri vermemektedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [2, 08% Coverage]
Reference 1 – 2, 08% Coverage

Yetersizdir. Müfredatta daha çok yer almalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 67% Coverage]
Reference 1 – 0, 67% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 72% Coverage]
Reference 1 – 0, 72% Coverage

Yeterlidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [0, 65% Coverage]
Reference 1 – 0, 65% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [2, 52% Coverage]
Reference 1 – 2, 52% Coverage

Yetersizdir. Sanat dersleri zorunlu hale getirilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 85% Coverage]
Reference 1 – 0, 85% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [1, 44% Coverage]

Reference 1 – 1, 44% Coverage

Yetersizdir. Daha fazla yer verilmelidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [0, 66% Coverage]

Reference 1 – 0, 66% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 76% Coverage]

Reference 1 – 0, 76% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 75% Coverage]

Reference 1 – 0, 75% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]

Reference 1 – 0, 68% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [1, 26% Coverage]

Reference 1 – 1, 26% Coverage

Yetersizdir. Arttırılmalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [0, 58% Coverage]

Reference 1 – 0, 58% Coverage

Yetersiz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 60% Coverage]

Reference 1 – 0, 60% Coverage

Yetersiz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [0, 74% Coverage]

Reference 1 – 0, 74% Coverage

Bu konuda bilgim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 95% Coverage]
Reference 1 – 1, 95% Coverage

Yetersizdir. Sanat dersleri arttırılmalıdır

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [0, 49% Coverage]
Reference 1 – 0, 49% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [0, 58% Coverage]
Reference 1 – 0, 58% Coverage

Yeterli değil

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 – 0, 68% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 – 0, 69% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 77% Coverage]
Reference 1 – 0, 77% Coverage

Yetersizdir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 57% Coverage]
Reference 1 – 0, 57% Coverage

Yetersiz

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [1, 54% Coverage]
Reference 1 – 1, 54% Coverage

Yetersizdir. Ders eklenebilir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 52% Coverage]

Reference 1 – 0, 52% Coverage

Yeterlidir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [1, 44% Coverage]

Reference 1 – 1, 44% Coverage

Yetersizdir. Ders sayısı arttırılmalı

4.1.19. Ondokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 20. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Ondokuzuncu Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 19.

Avrupa ülkelerinde sağlık eğitiminde sanata yer veriliyor mu? Bilginiz varmı?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Bilmiyor	1	
Veriliyor	14	12

Şekil 20. Ve Tablo 19’da görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre Avrupa ülkelerinde sağlık eğitiminde sanata yer veriliyor mu? Bilginiz varmı? Hakkında; Bilmiyor ve veriliyor görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 26% Coverage]

Reference 1 – 0, 26% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [0, 66% Coverage]

Reference 1 – 0, 66% Coverage

Bilgim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 52% Coverage]

Reference 1 – 0, 52% Coverage

Veriliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]

Reference 1 – 0, 64% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [0, 51% Coverage]

Reference 1 – 0, 51% Coverage

Veriliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 45% Coverage]

Reference 1 – 0, 45% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 65% Coverage]

Reference 1 – 0, 65% Coverage

Veriliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [0, 62% Coverage]

Reference 1 – 0, 62% Coverage

Bir fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [0, 33% Coverage]

Reference 1 – 0, 33% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [0, 46% Coverage]
Reference 1 – 0, 46% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 42% Coverage]
Reference 1 – 0, 42% Coverage

Evet

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 54% Coverage]
Reference 1 – 0, 54% Coverage

Veriliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [0, 63% Coverage]
Reference 1 – 0, 63% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [0, 66% Coverage]
Reference 1 – 0, 66% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 68% Coverage]
Reference 1 – 0, 68% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [3, 02% Coverage]
Reference 1 – 3, 02% Coverage

Evet. Özellikle üniversitelere yerleştirmelerde bu konuda sorular sorulmaktadır ve öncelik verilmektedir

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [1, 44% Coverage]
Reference 1 – 1, 44% Coverage

Evet, sanat dersleri önemseniyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [1, 76% Coverage]

Reference 1 – 1, 76% Coverage

Bilmiyorum. Avrupa da gereken önemin verildiğini biliyorum

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [0, 93% Coverage]

Reference 1 – 0, 93% Coverage

Yer verildiğini düşünüyorum

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]

Reference 1 – 0, 64% Coverage

Veriliyor

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 31% Coverage]

Reference 1 – 0, 31% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 64% Coverage]

Reference 1 – 0, 64% Coverage

Fikrim yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 35% Coverage]

Reference 1 – 0, 35% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 33% Coverage]

Reference 1 – 0, 33% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 56% Coverage]

Reference 1 – 0, 56% Coverage

Veriliyor

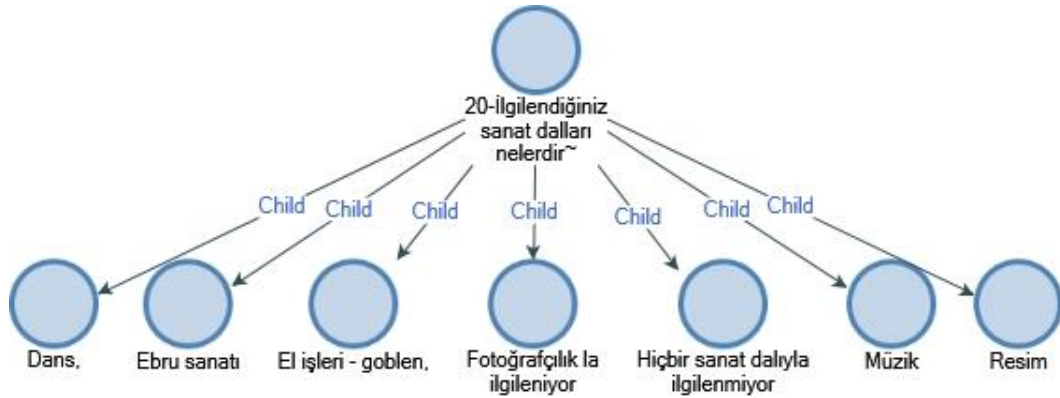
<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [0, 48% Coverage]

Reference 1 – 0, 48% Coverage

Veriliyor

4.1. 20. Yirminci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 21. Öğretmen ve Öğrenci veri kümesine Ait Yirminci Alt Probleme İlişkin Tema ve Alt Tema Dağılım Haritası (Maps Project) Nvivo 12 Plus Verisi

Tablo 20.

İlgilendiğiniz sanat dalları nelerdir?

TEMA	Öğrenci	Öğretmen
	n	n
Müzik	9	7
Resim	3	3
Fotoğrafçılık la ilgileniyor	2	
Hiçbir sanat dalıyla ilgilenmiyor	1	
Dans,		2
El işleri – goblen,		1
Ebru sanatı		1

Şekil 21. Ve Tablo 20’de görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre İlgilendiğiniz sanat dalları nelerdir? Hakkında; müzik, resim, fotoğrafçılık la ilgileniyor. Hiçbir sanat dalıyla ilgilenmiyor, dans, el işleri – goblen ve ebru sanatı görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 10> - § 1 reference coded [0, 30% Coverage]
Reference 1 – 0, 30% Coverage

Resim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 11> - § 1 reference coded [0, 73% Coverage]
Reference 1 – 0, 73% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 12> - § 1 reference coded [0, 71% Coverage]
Reference 1 – 0, 71% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 13> - § 1 reference coded [0, 76% Coverage]
Reference 1 – 0, 76% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 14> - § 1 reference coded [0, 73% Coverage]
Reference 1 – 0, 73% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 15> - § 1 reference coded [0, 81% Coverage]
Reference 1 – 0, 81% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 1> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 – 0, 69% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 2> - § 1 reference coded [0, 66% Coverage]
Reference 1 – 0, 66% Coverage

Resim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 3> - § 1 reference coded [1, 18% Coverage]
Reference 1 – 1, 18% Coverage

Müzik. Fotoğrafçılık

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 4> - § 1 reference coded [1, 18% Coverage]
Reference 1 – 1, 18% Coverage

Fotoğrafçılık

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 5> - § 1 reference coded [0, 75% Coverage]
Reference 1 – 0, 75% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 6> - § 1 reference coded [0, 82% Coverage]
Reference 1 – 0, 82% Coverage

Müzik. Resim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 7> - § 1 reference coded [0, 60% Coverage]
Reference 1 – 0, 60% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 8> - § 1 reference coded [0, 77% Coverage]
Reference 1 – 0, 77% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRENCİ 9> - § 1 reference coded [0, 80% Coverage]
Reference 1 – 0, 80% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 1> - § 1 reference coded [0, 90% Coverage]
Reference 1 – 0, 90% Coverage

Resim, el işleri ve goblen

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 10> - § 1 reference coded [0, 90% Coverage]
Reference 1 – 0, 90% Coverage

Müzik, Resim

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 11> - § 1 reference coded [0, 54% Coverage]
Reference 1 – 0, 54% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 2> - § 1 reference coded [0, 73% Coverage]
Reference 1 – 0, 73% Coverage

Müzik, Dans

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 3> - § 1 reference coded [0, 81% Coverage]
Reference 1 – 0, 81% Coverage

Dans

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 4> - § 1 reference coded [0, 69% Coverage]
Reference 1 – 0, 69% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 5> - § 1 reference coded [0, 85% Coverage]
Reference 1 – 0, 85% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 6> - § 1 reference coded [0, 78% Coverage]
Reference 1 – 0, 78% Coverage

Yok

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 7> - § 1 reference coded [0, 83% Coverage]
Reference 1 – 0, 83% Coverage

Müzik

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 8> - § 1 reference coded [0, 91% Coverage]
Reference 1 – 0, 91% Coverage

Ebru sanatı

<Files\\görüşmeler\\ÖĞRETMEN 9> - § 1 reference coded [0, 45% Coverage]

Reference 1 – 0, 45% Coverage

Müzik

Tablo 21.

Katılımcı Görüşmelerinden Elde Edilen Veri Kümesine Ait Kelime Sıklığı Analizi

Kelime	n	%	Kelime	N	%
sanat	318	004	dersi	59	001
sanatla	231	003	Yer	59	001
nasıl	183	002	katkıları	54	001
sağlık	136	002	Kurtulmayı	54	001
sağlar	133	002	çocukların	54	001
uğraşma	113	001	almayan	53	001
uğraşmak	113	001	davranışı	53	001
gibi	106	001	geliştirir	53	001
olur	97	001	verilen	53	001
bir	89	001	İçin	52	001
eğitiminin	79	001	midir	52	001
eğitiminde	78	001	Okullarında	52	001
fark	70	001	vardır	48	001
alan	63	001	olumlu	46	001
daha	62	001	Önemseniyor	46	001
kişinin	60	001			

Şekil 22. Katılımcı Görüşmelerinden Elde Edilen Veri Kümesine Ait Kelime Sıklığına Yönelik Kelime Bulutu Analizi

Nvivo 12 Plus programının kelime bulutu analiz sonuçlarına göre en sık kullanılan kelimeler (*Toplam 1001 kelimedenden 32 kelime ile tüm genel yüzdeliklerden % 001'e kadar olan kelimeler tabloda gösterilmiştir*) yukarıdaki Şekilde görülmektedir. Araştırmamızın amacı ile bağlantılı olarak En sık kullanılan kelimelerin başında sanat, sanatla, nasıl, sağlık, sağlar, uğraşma ve uğraşmak gelmektedir. Bu bulgulardan elde edilen sonuca göre, yaşanan sorunların ve problemlerin tespiti için yeterli kelime bulutuna ulaşıldığı değerlendirilebilir. Daha derinliğine bir analiz yapamak açısından araştırma nitel araştırma sorularının yönelik olarak problem durumunu ortaya çıkarmak amacıyla müteakip bulgularda da görüleceği gibi nelerin anlamlı olabileceği üzerinde durmak için analizimizi derinleştirdik. Bu kapsamda sadece alt temalara yönelik kelime sıklığı ve kelime bulutu analizi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 22.

Alt Temalardan Elde Edilen Veri Kümesine Ait Kelime Sıklığı Analizi

Kelime	n	%	Kelime	n	%
geliştirir	4	009	ilgilenmiyor	1	002
sağlar	2	005	İnceliklerin	1	002
ayrıntılara	1	002	İşleri	1	002
açısını	1	002	Katkısı	1	002
bakmayı	1	002	kolaylaştırır	1	002
bakım	1	002	Müzik	1	002
bakış	1	002	Olumlu	1	002
dalıyla	1	002	Olur	1	002
dans	1	002	Resim	1	002
düşünceyi	1	002	Sanat	1	002
ebru	1	002	Sanatı	1	002
edinir	1	002	Tecrübe	1	002
empati	1	002	Teknikleri	1	002
farkına	1	002	Vardırır	1	002
fotoğrafçılık	1	002	Yapmayı	1	002
genişletir	1	002	Yartıcılığı	1	002
goblen	1	002	Yeni	1	002
hiçbir	1	002	Yorum	1	002
ilgileniyor	1	002			

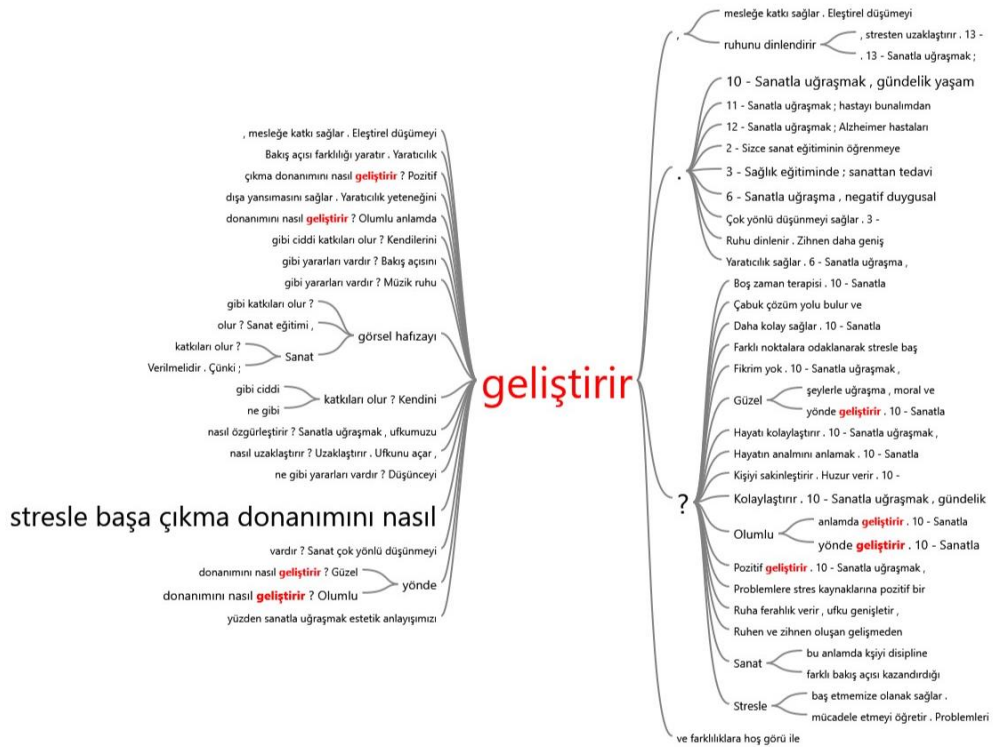

Şekil 23. Alt Temalardan Elde Edilen Veri Kümesine Ait Kelime Sıklığına Yönelik Kelime Bulutu Analizi

Nvivo 12 Plus programının sadece alt temalara yönelik kelime sıklığı ve kelime bulutu analizi sonuçlarına göre en sık kullanılan kelimeler (*Toplam 32 kelime tablo. 22’de gösterilmiştir*) yukarıdaki Şekilde görülmektedir. Araştırmamızın amacı ile bağlantılı olarak En sık kullanılan kelimelerin başında geliştirir ve sağlar gelmektedir. Bu bulgulardan elde edilen sonuca göre, yaşanan sorunların ve problemlerin tespiti için yeterli kelime bulutuna ulaşıldığı değerlendirilebilir. Daha derinliğine bir analiz için söz konusu kelimelere yönelik analizler aşağıda sunulmuştur.

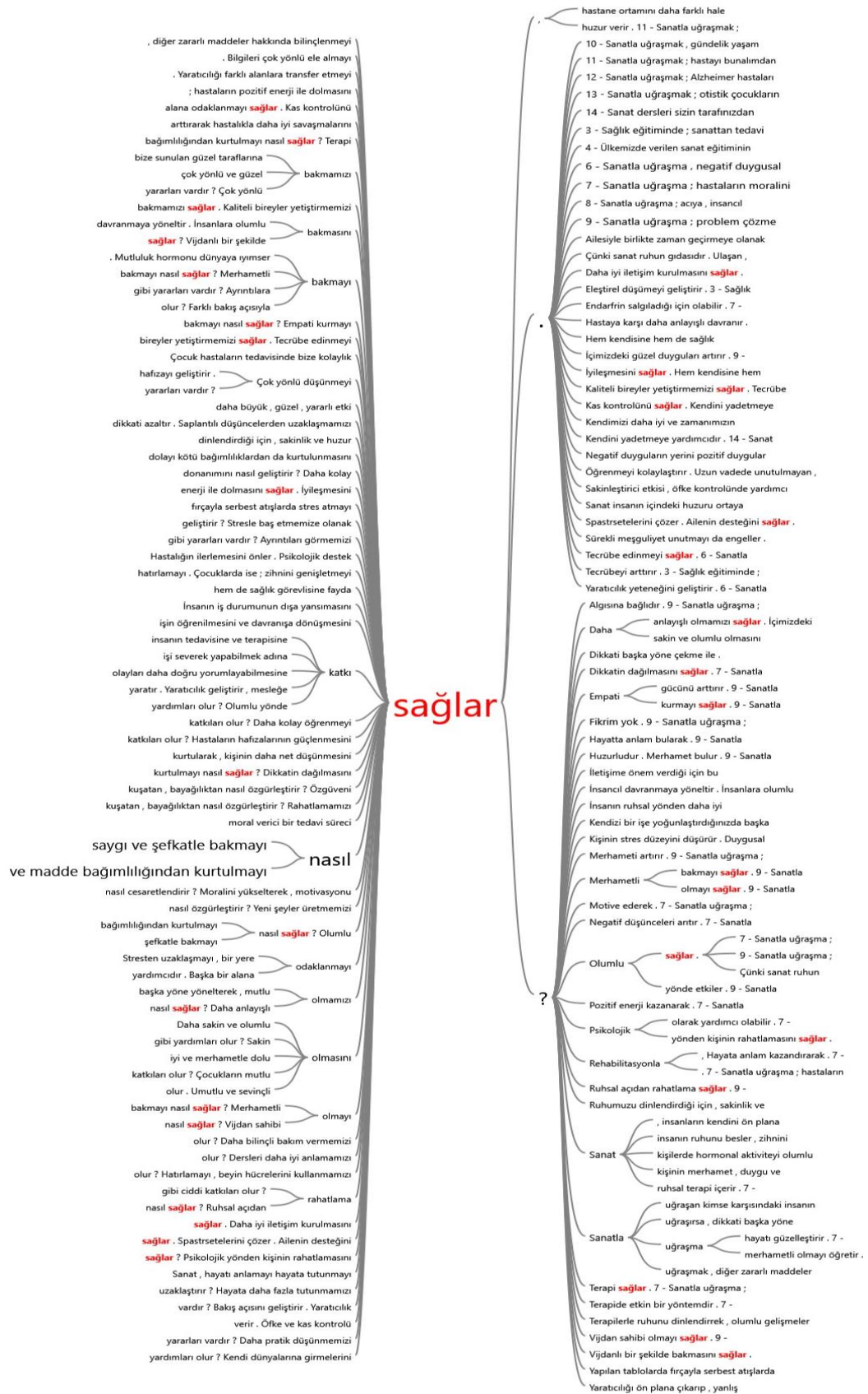
Text Search Query - Results Preview

Yapılan kelime analizi sonucunda “geliştirir” kelimesine yönelik olarak; ruhu dinlendirir, boş zamanlara yönelik olarak terapi sağlar, pozitif düşünceyi geliştirir, estetik düşünceyi değiştirir, problemlere çözüm yollarını geliştirir ve stresle mücadeleyi geliştirir konuları öne çıkmaktadır.

Ayrıca “sağlar” kelimesine yönelik olarak; bağımlılıktan kurtulmayı sağlar, sakin ve olumlu olmayı sağlar, merhametli olmayı sağlar, kaliteli bireyler yetiştirmeyi sağlar ve içindeki güzel duyguların açığa çıkmasını sağlar konuları öne çıkmaktadır.

Text Search Query - Results Preview

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara yönelik tartışma gerçekleştirilmiştir.

5.1. Tartışma

5.1.1. Birinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi:

Sanat eğitiminin sağlık eğitimi içinde verilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Bunun yanında görsel hafızayı geliştirdiğinin üzerinde durulmuş, sanat eğitiminin yaşam kalitesini arttırdığı, sanatın insan ruhunu dinlendirdiğini ve moralini yükselttiği söylenebilir. Verilen bu sanat derslerinin diğer dersleri daha iyi anlamayı sağladığını, arkadaş çevresini ve diğer insanları daha iyi anlamayı sağladığını savunmuşlardır. Sadece bir tek kişi sanat eğitimine yer verilmemeli demiş fakat nedenini açıklamamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi:

Bu soruya genelde evet cevabını vermişlerdir. Sanat eğitimi alan kişilerin, konu ve derslerin anlatımı ile sunumu, sanat eğitimi almayanlara göre çok daha iyi olduğu üzerinde durdukları belirtilebilir. anlaşılması kolaydır. Toplum daha iyi anlar ve daha iyi hizmet eder. Stresini üzerinde taşımaz ve atmaya çalışır. Hizmet etmekte bir sanattır ifadelerine yer vererek açıkladıkları söylenebilir.

Mercin ve Alakuş (2007)'da yapmış olduğu araştırmasında benzer bulguları bulmuş ve bizim araştırmamızdaki bulgular ile Mercin ve Alakuş (2007)'nin bulmuş olduğu bulgular örtüşmektedir. Mercin ve Alakuş (2007) sanat eğitiminin gerekliliğini bütün toplum için şart olduğunu, faydaları ve önemini vurgulayarak, ayrıntılarıyla savunmuştur.

Sanat eğitimi, insanların yaratıcı yönünü ortaya çıkarmaktan başka ruhsal yönünün doyurulmasını da sağlar ve genel eğitim bütünlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır (Alakuş ve Mercin, 2007). Sanat eğitiminin önemli olmasının biri de insanın düşüncelerini ve fikirlerini engellilecek davranışları reddetmesini sağladığını

ifade ederek, sanat bir anlamda insanın kendini özgürleştirdiği üzerindeki bulguları ile yapılan bu araştırmaya paralel veriler elde edilmiş olduğu söylenebilir.

5.1.2. İkinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi:

Bu soruya verilen cevaplar hep olumlu olmuştur. Eleştirel düşünmeyi, çok yönlü düşünmeyi ve olaylara daha çok farklı açıdan bakmamızı sağladığını ve görsel hafızamızı geliştirdiğini en çok savunmuşlardır. Görsel eğitimin öğrenmemize daha çok faydası olduğunu, zihni daha çok geliştirerek, ruhsal yönümüzü dinginleştirdiğini, öğrenmeyi kolaylaştırarak, iletişim kurmamızı kolaylaştırdığını, tecrübe sahibi olmamızı sağladığını, diğer dersleri daha kolay anlamamızı sağladığını savunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi:

Bu soruya verilen yanıtlar hep olumlu yönde olmuştur. Sanat eğitimi ile yapılan eğitim bir tecrübe ürünüdür ve arttırır. Yaparak ve yaşayarak bir eğitim olduğundan, öğrenme hızlı olur. Sanat eğitimi öğrencinin zihnini geliştirir. Daha çabuk konuları anlar. İki bilimi birleştirir. Sanat eğitimi alan kişi kendini daha iyi ifade edebilir. Stresle mücadele etmesini bilir. Öğrenme becerisi artar. Yaratıcılık fikri güçlenir. Eleştirel düşünmeyi geliştirir. Bilgilerin kalıcı olmasını sağlar. Unutmayı önler. Öğrenilen bilginin, davranış biçimine dönüşmesine yardımcı olur diyerek fikirlerini ifade etmişlerdir.

Matematik derslerindeki başarılar, pek çok faktörden etkilendiği göz ardı edilmemelidir. Öğrencilerin öğrenme stillerini tecrübelerinin belirlenmesi, öğrenme stilleri ile öğrencilerin matematik derslerindeki başarıları arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Resim derslerinin matematikteki öğrenmeyi hızlandırdığını ortaya koymuşlardır.

Sanat eğitiminin tıp öğrencilerine yaptığı katkıları çeşitli yöntemlerle araştırılmış ve olumlu sonuçlar alındığı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. Bu verilerden hareketle tıp öğrencilerine yönelik yapılan bu araştırmada seramik sanatı eğitimi alan öğrencilerin zihinsel ve davranışsal boyutlarına olumlu katkılar sağladığı öğrenci geri bildirimlerinden anlaşılmaktadır. Tıp öğrencileri yaratıcı düşünce, el

becerisi kazanma, karar verme becerisi, hayal gücünü geliştirme, olaylara farklı bakış açısı kazanma, sorun çözme, rahatlama, sabırlı davranma, zihinsel ve bedensel koordinasyon gibi bir doktorda olması gereken özellikleri kazandıklarını söylemişlerdir.

Böylece sanat aracılığıyla tıp öğrencilerinin kişisel tutum ve davranışlarına yönelik klinik karar verme sürecinin insani boyutunu daha da zenginleştireceği, ayrıca tıp öğrencilerinin tıp dünyasının yıllardır içine çektiği yayılımcı tutum ve davranışlar bütününden çıkartıp, kişisel bir deneyim yaşama olanağı bulabilecekleri ifade edilmiştir (Mutlu, 2017). Bundan da anlaşılıyor ki sanat eğitiminin öğrenmeye yaptığı katkı çok büyüktür. Araştırmacıların sonuçlarıyla bizim paylaştığımız görüşlerin aynı doğrultuda olduğu gözükmemektedir.

5.1.3. Üçüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu soruya da genelde verilen cevap olumlu yönde olmuştur. Daha çok müzikle yapılan tedavi ve terapinin faydası üzerinde durmuşlardır. Hastanın hem moralinin yükselmesini sağladığı gibi, iyileşmeyi hızlandırarak, hem hastaya hem de sağlık elamanına fayda sağladığını savunmuşlardır. Müziğin hastanın ruhunu dinlendirdiğini ve sakinleştirdiğini ve hayat ümidinin arttırdığını ve sağlık elemanının iş verimliliğini yükselttiğini söylemişlerdir. Resim sanatıyla uğraşmak; negatif enerjiyi kanalizasyon ederek, hastaların pozitif enerji kazanmalarını ve onları motive ederek, iyileşmelerini hızlandırdıklarını savunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Olumlu yönde cevaplar verilmiştir. Psikiyatride çok etkilidir. Kaygı ve stresi ortadan kaldırır ve sakinleştirir. Özellikle resim, heykel, örgü ve el işleri rahatlamayı ve dikkati dağıtmayı sağlar. Ağrıların acı ve sızılarını azaltır. Enerjiyi başka bir alana yöneltir. Ruhunu dinlendirir. El işleri otistik ve spastik çocukların tedavisinde terapi olarak kullanıldığını ifade etmişlerdir.

Müzikle tedavi ve terapi ilk çağlardan beri kullanılmaktadır. Aesculape sağırlığı tedavi ederken trampet kullanmıştır. M. Ö 400 Yıllarında Platon da müziğin ahenk ve ritmiyle insan ruhunun derinliklerine nüfuz ederek, ona hoşgörü kazandırdığı ve rahatlık verdiği belirtilmiştir. Eski Roma da , Mısır da doğum müziği

olarak kullanılmıştır. Eski Türklerde şaman müzisyenler müziği çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanmışlardır. Zekeriya, er-Razi, Farabi, İbni Sina hem islam filozofu, hem hekim, hem de müzikolog olduklarını biliyoruz. Müzik dikkati dağıtarak, stresi azaltmaya ve gevşemeye yönelik tedavi eder. İyileşme döneminde güçlü, hızlandırıcı bir ilaçtır. Bu araştırmalar sonucuna göre bizim yaptığımız araştırmalardan çıkan sonuçlar aynı görüş noktasında oldukları gözükmemektedir.

5.1.4. Dördüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu soruya verilen cevaplar yine olumlu yönde olmuştur. Yararlarını pek irdedememişler fakat düşünceleri faydalı yöndedir. Sanat zaten yaratıcılık işidir. Sanat diğer derslerde, değişik yöntemler üzerinden düşünmemizi sağlar diye bir grup yanıtlamış, bir grup da sanat eğitiminin olmadığı ya da az olduğu için gerekli katkıyı sağlayamadığını görüşünü paylaşmışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Bu sorulara verilen yanıtlar olumlu yöndedir. Hafızayı geliştirir. Öğrenmede kolaylık sağlar. Bu konu eğitimciler tarafından önemsenmelidir.

Akkurt ve Boratav 2018 yılındaki yapmış olduğu çalışmada Sanatın öğretimdeki amacı Kirişoğlu'nun 2005 yılındaki çalışmasına atıf yaparak sanatı yaşatmak ve sanatı öğretmektir diye tanımlamışlardır.

Sanat eğitimi çocuğun çevresini da ha iyi anlayıp, değerlendirmesini sağlar. Yalnızca bakmayı değil, görmeyi, duymayı, işitmeyi öğreterek, yaratıcılık için ilk aşamayı sağlar (Ersoy 1993). Bütün çocukların yaratıcılık yeteneği vardır. Yeteneklerinin gelişmesi için çocuklara yaratıcı ortamlar hazırlanmalıdır (Dikici, 2006).

Resim eğitimi, çocukların yaratıcılık gücünü geliştirmeyi, karşılaştıkları sorunları yepyeni bir biçimde çözümlemeyi öğrenmelerini amaçlar. Sanat eğitiminin amacı; bireylerin tasarlayabilme yeteneğinin geliştirilmesi, yaratıcı, kendine güveni olan, sanatsal okur yazarlığa sahip, estetik beğeni düzeyi yüksek gençler yetiştirmek olmalıdır. Amaca ulaşıldığı zaman güzel niteliklere sahip, uygar bir toplum yaratılacaktır (Dikici, 2006).

Yaratıcı düşünce tıp alanında da karşımıza çıkmaktadır. Örn:Tıp eğitiminde kullanılan tıbbi illüstrasyonlar, cerrahi teknikleri öğrenme, bitkilerin ilaç yapımında kullanımı, anatomik bilgi ve halk sağlığı konusunda eğitimin sağlanmasına hizmet etmiştir. Seramik sanat eğitimi; karmaşık olan tıp bilgilerinin, görsel olarak basitleştirilmesi daha kolay anlaşılır hale gelmesi sağlanmıştır (Akar, 2015).

Tıpta seramik eğitimi dersinin tıp fakültesi öğrencilerinin yaratıcılığa etkisi, zihinsel ve davranışsal boyutta olmak üzere iki ana başlıkta ve 11 alt kategoride toplanıyor. Ankete katılan öğrencilerin %54' ü bu dersin yaratıcılığın zihinsel sürecine, %46 sı da yaratıcılığın davranışsal alt sürecinde etkili olduğu belirtilmiştir. Sanat eğitimi ile yaratıcılık bir bütünün iki parçası gibidir. Yaratıcılık; genellikle yeni fikirler bulmak yada var olan fikirlere katkılar sağlamak için bir düşünme süreci olarak kabul edilmiştir (Ayaydın, 2010). Araştırmacıların vardığı sonuçlarla, bizim yaptığımız araştırma sonuçları aynı paralellikte olduğu görülmektedir.

5.1.5. Beşinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Verdikleri cevaplar olumlu olmuş fakat ayrıntılı olarak fikir beyan etmemişlerdir. Geniş açıdan bakmayı sağladığını, daha incelik ve ayrıntıları kavramayı sağladığını, düşünme sistemimizin alanını genişlettiğini savunanlar olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Her yönüyle olumludur cevabı alınmıştır. İnsanın iç dünyasının dışa yansımaları sağlar. Yaratıcılık yeteneğini geliştirir. İnsanı daha çok nazikleştirir, inceltir. İnsanın karşısındaki kişiyi daha iyi anlamasını ve hoşgörü ile bakmasını sağlar. Meslek yaşamını gözden geçirerek, yeni bakım teknikleri ve değişik fikirler geliştirmeye katkı sağlar. Çok yönlü bakış açısı geliştirmeyi sağlar, diyerek fikir beyan etmişlerdir.

Ertürk'ün 2016 yılındaki çalışmasında estetiği; güzel üzerine düşünme bilimi olarak ifade etmiştir. Güzeli soran ve araştıran bir saha formuna dönüştürmüştür. sanatı ve estetiği birbirine bağlı iki çalışma alanı olarak görmüştür ve ona göre bu alanları birbirine bağlayan şey, ikisinin de algı sürecinin yapısını anlama amacı taşımasıdır (Ertürk, 2016).

Estetik ve estetik algısı kavramları, sanat ile algının kesiştiği bu noktadan doğmaktadır (Yıldız, 2019). Bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitim bütünlüğü içinde estetik duygularının gelişmesi, yetenek ve yaratıcılık gücünün oluşması çabası, sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırır. Sanat eğitiminin, bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yeteneklerini ve yaratıcı gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim çabası olduğunu söylenebilir.

Sanat eğitimi aracılığıyla estetik bakış açısı oluşturulan çocuk, hayat disiplini kazanır. Estetik duygular güzeli hatırlatır ve hazırlar. Estetik farkındalık olarak tanımlanan doğal ve yapay çevredeki ayrıntıları fark edebilme becerisi, çocukların ayrıntılar üzerinde çalışmaya yönlendirilmesiyle kazandırılır. Estetik eğitimde bireysel özgürlük vardır. İnanç yaratıcı ve tasarım kavramlarıyla birlikte kişisel deneyimleri ve anlatımsal değerleri geliştirir (Kuşçuoğlu, Aladağ ve Kuzgun, 2017).

Doğada da sanatta da, güzeli konu edinen''Estetik doğrudan güzele yönelir. Estetiğin bir dalı olarak ortaya çıkan sanat felsefesi ise yalnızca sanata ve sanattaki güzelliğe yönelir ve sanat eserlerinin antolojik statüsünü sorgular. Araştırmalar da da görüşler aynı doğrultudadır.

5.1.6. Altıncı Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu soruya olumlu cevaplar vermişlerdir.

Daha çok dikkati dağıtarak, olumlu düşünceye yönlendirilmesi ve stresi azalttığını herkes savunmuştur. Negatif enerjiden kurtulmayı sağlayarak, ruhumuzu dinlendirdiğini, sakinlik ve huzur verdiğini savunmuşlardır. Rahatlık sağladığını ve hastanın ufkunu açtığını belirtenler olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Fayda sağladığından herkes tam fikirdir. Psikolojik yönden destek olur. Terapide başarılı olmamızı sağlar. Negatif düşüncelerden arıtır. Dikkati başka yöne doğrultur. Saplantılı düşüncelerden uzaklaştırarak, pozitif olmayı sağlar. Yaratıcılığı ön plana çıkarır. Aktif olma özelliğini sergileyerek, arkadaş grupları ve aileden, toplumdan kabul görür ve kötü alışkanlıklardan uzaklaşır. Resim yapma da stresten kurtulmayı sağlar.

Psikolojik rahatsızlıkların tedavisinde kullanılan, sanat terapisi;yapılan gözlem ve araştırmalar sonucunda etkinliğini kanıtlamış bir yöntemdir. Bu süreçte hastalar, uzmana içsel çatışmalarını, ruh hallarindeki dalgalanmaları, duygularındaki değişimleri, düşüncelerini sanatsal çalışmalar aracılığıyla aktarabilmekte, psikoterapist tarafından da sağlıklı teşhis, tedavi süreci başlatabilmektedir. Tedavi sürecinde ebru, hat, ahşap boyama, yağlı boya, heykel, tiyatro, sinema, şiir, resim, müzik, dans ve hareketlerden yararlanılmaktadır.

Sanat çalışmalarının uygulanması sürecinde kesinlikle doğru, yanlış, güzel ve çirkin diye sınıflandırılmayan sanat eserleri, hastaların duygu ve düşüncelerini, dışı vurumlarını kolaylaştırmaktadır. Özgürce yazıp, çizme fikrinden etkilenen ve motive olan hastalar, sanatın dinlendirici yönünden yararlanıp, hastaların tedavisine katkı sağlamaktadır (Karayel, 2018).

Araştırma sonuçlarına göre de; bizim yaptığımız araştırma görüşleri aynı paralelliktedir.

5.1.7. Yedinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Enerjisini başka yöne yönlendirerek, stresini unuttur, sinirlerini gevşetir, rahatlatır. Morali yükselir ve yaşam umudu aşılır, özgüveni artar. Yaşam gücünü yükseltir, Görüşlerini paylaşmışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Bu soruya verilen cevaplarda, her yönüyle fayda sağladığıdır. Sanatla uğraşma; ruhsal dinginlik sağlar. Düşüncelerini başka bir alana yönelterek, morali yükseltir ve yaşama isteğini arttırır. İyileşmesi hızlanır, zamanını değerlendirir. Motivasyonu artar. Kendilerine olan güvenlerini arttırırlar. Yaptıkları eserleri görünce, moralleri yükselir ve bir işe yaradıklarını anlarlar. Şeklinde fikirlerini ifade etmişlerdir.

Sanatın iyileştirici gücü''sanat yaranın ışığa dönüşmüş halidir'' Sanat içimizdeki sandıkları ve yüklükleri açar, mahzenleri ve tavan aralarını havalandırır. Bizi iyileştirir. '' Yaratma gücümüzü ne oranda kullanacağız bize bağlı oluyor. Sanat ruhumuza açılan en güzel kapıdır ve bizi cesaretlendirir.

86. İzmir Enternasyonal Fuarı kapsamında düzenlenen Edebiyat Sohbetleri'ne katılan doktor, oyuncu, senarist yazar Ercan Kesal; Yalnızlaştığımız bir dünyadayız, kimsenin kimseye dönüp bakmadığı, kimsenin birbirine yardım etmeyi dahi aklından geçirmedığı çok bencil, çok soğuk bir dünyanın içinde koşturuyoruz ve çok mutsuzuz. Kurtulmanın yolu yalnız olmadığımızı tekrar hatırlamaktır. Sanat buna yol gösteren bir ışıktır. Sanatla birlikte yeryüzünü sahiplenme cesaretine sahip oluyorsunuz ve bu cesaret bulaşıcı olduğu için çoğalıyoruz demektedir (<https://www.gozlemgazetesi.com/HaberDetay/271/178072/kesal-sanat-bize-yeryuzunu-sahiplenme-cesareti-verir.html>).

Bu araştırmadaki bulgular ile yukarıda belirtilenler ışığında aynı noktada örtüşmektedir.

5.1.8. Sekizinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu konu genelde şu şekilde cevaplandırılmıştır. Empati duymayı, merhametli olmayı sağladığını, onları daha iyi anlayarak, hoşgörülle davranmayı sağladığı görüşlerini paylaşmışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Mutlaka etkilediğinin fikrini herkes benimsemiştir. Merhametli olmayı ve empati kurmayı sağlar. Da ha anlayışla davranmamızı sağlar. Sanatla uğraşma kişilerde hormonal aktiviteyi olumlu olarak etkiler ve mutlu olan insan, etrafındakilere daha mutlu ve hoşgörülü, merhametli davranır, şeklinde düşüncelerini açıklamışlardır.

Çocukluk çağında başlamak üzere sanat ve spor faaliyetleriyle donatılmış bir eğitim süreci ile kişilik gelişiminin önü açılmalıdır. Özellikle bu dönemde gençlerin iç dünyalarını yansıtmalarından duygu ve düşüncelerini ifade etmelerinde destek olmak ve içsel sıkıntılarını, sorunlarını tespit edebilmek açısından sanatsal çalışmalara yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Genellikle içe dönük kişilik özelliği gösteren çocuklarda fazlaca önem kazanan sanatsal faaliyetler, kişiliğin potansiyelinin ortaya çıkmasını ve kendini kazanmasını sağlar.

Bu araştırmalardan anlıyoruz ki, sanatla uğraşma kişilik sahibi olmayı, merhametli olmayı sağlar. Aynı görüşlerde birleştiğimiz görülüyor.

5.1.9. Dokuzuncu Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri:

Bu soruya verilen cevaplar da olumlu yönde olmuştur. Fakat ne gibi?nasıl? sorularına ayrıntılı cevaplar verememişlerdir. Problem çözmede çözüm alternatiflerini geliştirdiğini, sanatla uğraştığı için; ruhen ve zihnen dinlenip, geliştiğini ve stresin limitini düşürdüğünün fikrini paylaşmışlardır. Düşünce ufkunu genişlettiğini, kişisel gelişimini sağladığını ve pozitif enerjiyi arttırdığının fikrini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Olumlu etkilediğini herkes benimsemiştir. Kolay çözüm yollarını üretir. Hayatla anlamlaştırarak, daha çabuk, daha çok bakış yönü bularak, kolay başa çıkma yollarını öğretir. Olayları pozitif yönde değerlendirerek, daha kolay çözüm yolu bulur ve güçlenir. Motivasyon artarak, yaratıcılığı geliştirerek, stresle başa çıkma ve problemlere çözüm yolu bulma da kolaylaşacaktır. Fikirlerini savunarak, görüşlerini belirtmişlerdir.

Sanatla uğraşma problem çözme yetisi kazandırır. Resim dersinin, öğrencilerin zihinsel özelliklerinde katkısı nedir?üzerine araştırma yapılmış, problem çözme yetisi kazandırma oranı fazla miktarda puan almıştır. Sanatla ilgilenme, matematik zekaya katkı sağlar görüşü yine ağırlık kazanmıştır.

Sanatla uğraşmak, türkçe dersinde kompozisyon kurmaya katkı sağlar. Tümdengelim ve tümevarım teorilerinin uygulanmasını geliştirir. Öğretmen görüşlerine göre, görsel sanatlar derslerinin, öğrencinin zihinsel özelliklerine katkısı incelenmiştir. Bu savunduğumuz tezleri savunan öğretmen sayısı fazlalıktadır.

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve özel olarak, (4) dört ilk öğretim okulunda anket uygulanarak, yapılmıştır. İlköğretim okullarındaki 6-7-8 sınıflardaki öğrencilerin, görsel sanatlar, matematik, Türkçe, fen bilgisi, sosyal bilgiler derslerinden almış oldukları yıl sonu karne notlarıyla. öğrencilerin görsel sanatlardaki başarılarıyla diğer derslerdeki başarıları arasındaki ilişki incelendiğinde ilk öğretim ikinci kademe öğrencilerinin görsel sanatlar dersi başarılarıyla, diğer dersler başarıları arasında Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen tüm korelasyon katsayıları anlamlı bir ilişkiyi ifade etmektedir.

Görsel sanatlar dersi başarılarıyla diğer derslerdeki başarı düzeyleri arasında tüm okul düzeyinde olumlu yönde bir ilişki vardır. Görsel sanatlar dersinde başarılı olan öğrenciler, diğer derslerinde de yüksek başarı düzeyi elde etmişlerdir (Doğru ve Yılmaz, 2015).

Bu araştırma sonuçlarından da öğreniyoruz ki savunduğumuz görüşler aynı doğrultudadır.

5.1.10. Onuncu Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Olumlu yönde cevap vermişler, fakat ayrıntılara inmemişlerdir. Ufkumuzu geliştirdiğini, ön yargılardan arıttığını, sıradan bir yaşamdan, renkli ve güzel bir yaşam tarzına ulaşmayı sağladığını, bunalımdan kurtardığını, aktiviteye yönlendirdiğini savunanlar olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri:

Günlük yaşamın monotonluğundan arındırarak, kişiye olumlu düşünceler aşılayacaktır. Böylece hayat mücadelemiz artacak ve yaşama isteğimiz yükselecektir. Öz güvenimiz artacaktır. Ruhsal ve fiziksel yönden kendimizi güçlü hissederek, özgürlüğümüz tatmış oluruz. Hayal gücünü artırarak, yaratıcılığı güçlendirir. Şeklinde düşüncelerini iletmişlerdir.

Sanat bireyin ve toplumun bilinçlenmesi, her açıdan zenginleşip, güçlenmesi için gereklidir. Toplumların gelişmişlik düzeyinin dışı vurumudur. Bir toplumun yaratıcı ve özgür duygu ve düşünceye verdiği değer, sanata verdiği önem ve destekle doğru orantılıdır. Aristo için, sanatın amacı arınmadır. Amaçlanan arınma süreci; insanın daha iyiye, daha güzele yaptığı bir yolculuktur. İnsanı duygu ve ve akıl süzgecinden geçiren, kendisiyle yüzleştiren, sorgulatan bir süreçtir. Ruhu olumsuz duygulardan arındıran. psikolojik önem arz eden bu arınma süreci aynı zamanda kişiyi daha yaratıcı, huzurlu ve özgür kılar.

İnsan gerek oyun oynarken, gerek sanatla uğraşırken, kendini meşgul eden problemlerden uzaklaşır. "İnsan oyun oynadığı sürece tam insandır. " diyen Schiller bu sözüyle insanın gerçek özgürlüğe ancak sanat sayesinde kavuşabileceğini savunur. Sanat insana kendini ifade edebilme, iç dünyasını dışı yansıtırma fırsatı verir.

Güzel olanı arayan insan, sanat yoluyla kendini anlatabilmekte, duygusunu bir şarkıya, çizgiye, mısraya, heykele, enstrümana aktarabilmektedir.

Sanatın insanı derin düşünmeye iten, mesaj veren, düşünmeye yönelik etkisi vardır. Ruha iyi gelen, huzur veren, yaratıcı yetenekleri geliştiren, insana ilham veren sanat insan ruhuna açılan bir penceredir. Günlük hayat koşuşturması içinde farkına varamadığımız duyguları sanat yoluyla keşfedebiliriz. Güzel bir yazıyla, güzel bir şiir ve resimle, coşkulu bir ezgiyle karşılaşıldığı zaman içimizde saklı duran duyguların açığa çıktığına tanıklık ederiz. Yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olan sanat, insana haz verir. İnsanın tüm duygularına hitap ederek, insana geniş ufuklar açar, hayal ve düşünce dünyasını renklendirir. Sanat her türlü özgürlüğün ifadesi ve dışa vurumudur. Sanatın özgürce icra edildiği toplumlar da bir o kadar yaratıcı, barışçıl, sevgi dolu ve aydınlık olur (Akkoç, 2019).

Bu araştırmalardan ve bilim adamlarının görüşlerinden çıkan sonuçlar, bizim araştırmalarımızı doğrular niteliktedir.

5.1.11. Onbirinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu konu hakkında verilen cevaplar olumlu yöndedir. Dikkatini başka yöne dağıtarak, sanatla uğraşmak, morali yükseltir, yaşam sevincini arttırır. Yaşam ümidi aşılır ve hayata tutunma isteği artar. Kişi sakinleşerek, kötü düşüncelerden uzaklaşır. Böyle masum bir hale gelince yanlış davranışlardan sıyrılır v. b fikirleri savunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Hasta sanatla uğraştığında, negatif düşüncelerden uzaklaşacak, bunalımdan kurtulacaktır. Hayata tutunmaya çalışacak, yaşamın güzel yanlarını keşfedecektir. O zaman yaşama dört elle sarılacaktır. Ruhu da dinlenmiş olacaktır. Şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

El becerilerinin öğretilmesi ve bu sanat dallarıyla uğraşmak, kötü düşüncelerden uzaklaştırır. Konservatuarda okuyan öğrencilerle ve hiç sanat dersi almayan üniversite öğrencileri arasında araştırma yapılmış, ansiyete ve bunalıma yatkınlık ve intihar eğilimi v.s üzerinde araştırma yapılmıştır konservatuarda okuyan kız öğrencilerde daha az olduğu gözlenmiştir (Apaydın, Özdemir ve Ünal, 2016).

Bütün bu araştırma sonuçları bizim yaptığımız araştırma sonuçlarını doğrular niteliktedir.

5.1.12. Onikinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Sanatla uğraşmak, alzheimer hastalarında unutkanlığı azalttığını , hafızayı geliştirdiğini, hastanın ruhunu dinlendirerek, kendini geliştirdiğini, stresten uzaklaştırdığını söylemişler. Kişinin psikolojisinin düzeldiğini, engelli çocukların moralinin yüksek olmasını sağladığını, gelişimine katkı sağladığını savunmuşlar. Olumlu yanıtlar vermişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Hafızayı güçlendirir ve unutkanlığı önler. Sürekli meşguliyet unutmayı engeller ve iyileşme sürecini hızlandırır. Rahatlama sağlar. Öfkelerinin kontrol altına alınmasını sağlar. Aileleri de rahatlar ve destekler. Birlikte zaman geçirmeleri sağlanmış olur gibi fikirlerini ifade etmişlerdir.

Resim kişinin içinde bulunduğu ruh halini anlatmasını sağlarken bir yandan da onu rahatlatıyor ve farklı bir dünyaya doğru yol almasını sağlıyor. Bu nedenle psikolojik sorunları olanlara resim yapmaları öneriliyor. Gizli kalmış yetenekleri ortaya çıkarıyor ve kendilerinin özgüvenleri artıyor. Renkleri hastalıkları nedeniyle cansız renkler olduğu, sonra mavi, kırmızı v.b canlı renklere döndüğünü görüyoruz. Tedavide daha hızlandırıcı iyiye doğru yol aldığını görüyoruz (Çavdarı, 2008).

Alzheimer hastaları meşgul edilirse, günün daha verimli ve mutlu geçirmesi sağlanabilirse, hastalıktan kaynaklanan olumsuz davranışlar azalır veya kaybolabilir. Günlük uğraşlar ayrıca hastanın kalan becerilerini korumalarına, kendilerine güven duymalarına, da ha ilgili olmalarına yardımcı olabilir.

Ayrıca hasta yakınlarının hastayla ilişki kurmasına katkı sağlar. Bu da sanatla uğraşmakla olur. Kitap okuma, müzik aleti çalma, tahta işleri, dikiş yapmak v.b önceden yaptıkları aktiviteleri yapabilirler. Müzik eşliğinde yapılan egzersizler, müzik dinleme, dans, gençlik yıllarındaki müzikleri dinletmek, resim yapmak, fotoğraf albümine bakmak, koleksiyon yapmak bu hastalar için çok faydalıdır.

Engelli çocuklarda; sanat eğitimini planlamanın nedeni; işitmeyi, görmeyi, dokunmayı, tat almayı, temel duyu organlarını kullanmayı öğretmek ve bu kullanabilmeden de duygusal doyum sağlamaktır.

Büyük, küçük kas becerilerinin gelişimine, el göz işbirliğinin gelişiminin desteklenmesine, alıcı ve ifade edici dil gelişiminin desteklenmesine, sanatla ilgili kavramların adlandırabilmesine, paylaşma, işbirliği kurma, birlikte plan kurma, sözel iletişim kurma, gruba uyum sağlama, eleştiri yapma, eleştiriye kabul etme v.b becerilerin gelişmesine ve desteklenmesine yardımcı olma, bireyin duygularını fark edip, kendini ifade edebilmesine, güven duygusunun gelişimine, bağımsız düşünebilmesine, yaratıcı olmayı öğrenmeye yardımcı olmaktadır.

Bütün bu araştırmalardan da anlaşıldığı gibi; bizim yaptığımız araştırma sonuçları da engelli çocuklardaki sanat eğitimini faydalarını savunuyor.

5.1.13. Onüçüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Sanatla uğraşmak; otistik çocukları sakinleştirdiğini söylemişlerdir. Öfkelerini kontrol altına alır, yaşama sevincini artırır. Depresyonda kişinin rahatlamasını sağlar ve ruhunu dinlendirir diyerek, bu fikirleri öne sürmüşlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Sanatla uğraşmak; otistik çocuklara ve depresyonda hastalara sakinlik verir, stresi azaltır, huzuru sağlar. İyileşmeyi hızlandırır. Kendine güven gelir, şeklinde fikirlerini açıklamışlardır.

Otitizm de sanat terapisi: Sanat terapisi ile çocukların iletişimlerini artırılarak, sosyal becerileri geliştirilmektedir. Sanat terapisi; otitizm rahatsızlığı olan çocuklar da önem kazanımlar sağlanmaktadır. Otitizmlili çocukların hayata olan adaptasyonları arttırılmaktadır. Sanat çocuklara ifade özgürlüğü tanımaktadır. Bu durum ruh sağlığını iyileştirmeye yarar.

Bireysel ya da grup çalışmalarında dayanışma ve işbirliği içinde olmalarını sağlayan sanat terapisi çocuklar arasındaki saygı sevgi ve yardımlaşma gibi davranışları da geliştirmeye yardımcı olur. Resim, heykel, seramik v. b sanatlar ile

çocukların kendini ifade etmeleri sağlanarak duygusal rahatlama yaşamasında etkili olur.

Otitizmlı çocukların diğer yolla ifade edemedikleri duygularını, düşüncelerini sanatsal ürünlerle açığa çıkması sağlanmaktadır. Duygusal deneyim kazandırır. Araştırma ile keşfetmeyi öğrenir. Zevk alma duygusunu geliştirir. Bireysel ifadelerini arttırır. Hayal güçlerini geliştirir. Da ha girişken olmalarını sağlar. Kendi işini kendisinin planlamasına yardımcı olur.

Depresyon tedavisinde sanat:Kil sanatı terapisi grubu direktifsiz görsel sanatlar terapisi kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Tüm katılımcılar ayakta tedavi gören ve depresyon için sosyal yardım görevlilerinin yardımı da dahil olmak üzere ilaçla tedavi alan hastalardan, 6-8 katılımcıdan oluşan her grup. 2, 5 saatlik haftalık oturumlara katıldı. Kalifiye bir sanat terapisti haftalık kil sanatı oturumları sırasında kil üretim sürecini hafifletti. Oturumlar arasında gerçek kil çalışması, tedavi süreci üzerine yansımalar, kil sanatı ifadelerinin paylaşımı yer alıyordu. Görsel sanatlar grubu da oturumlara katıldı. Bu grup sosyal hizmet uzmanları tarafından, hafifletilmiş el sanatları, mandala resimlerinin renklendirilmesi, dinlendirici müzik dinleme ve sözlü paylaşım v. b rekreasyonel etkinlikleri , içermekteydi. Yaklaşık 100 katılımcı görsel sanatlar grubuna katıldı ve sonuçları ölçmek için çalışma boyunca birkaç standart ölçüm yolları kullanıldı.

Kısacası bu çalışmanın sonuçları, deprasyonun azaltılması, günlük işleyişin iyileştirilmesi, genel zihinsel sağlık ve esenlik, hissi açısından, kil sanatı oturumlarının ''Yönetilmeyen'' görsel sanat oturumlarından daha etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmacılar duygusal düzenleme becerilerinin güçlendirilmesinin, özellikle bilişsel işlevsellik ve semptomlarının azaltılması alanlarında, depresyon tedavisinde olumlu sonuçları desteklediği sonucuna varmışlar, diğer araştırma sonuçlarıyla tutarlı olduğunu belirtmişlerdir.

Aynı zamanda uyum, bağlanma, rahatlamaı sağlayarak öfkenin kontrolünü sağlama ve kendi kendini ifade etme v. b duygusal düzenlemedeki diğer yenileme süreçlerinde de yardımcıdır (Kuyumcu, 2011).

Bu araştırma sonuçlarında da anlaşıldığı gibi bizim vardığımız sonuçların tutarlı olduğu görülmektedir.

5.1.14. Ondördüncü Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri:

Bu soruya cevapların hepsi, önemsendiğini sanata gerekli değerin verilmesini savunmuştur. Bu cevaplar da bizi çok sevindirmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri:

Önemseniyo fikri benimsenmiştir, fakat yeterince değeri verilmiyor diye cevaplandırılmıştır. Öğrenciler para kazandıran, iş bulacağı alanları tercih ediyor diye de yanıt veren bulunmuştur.

5.1.15. Onbeşinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu konuda farkına varan kişi bakımından; hemen hemen yarı, yarıyadır. Çünkü bu soruyla karşılaşmadılar veya pek düşünmediler. Umarım bundan sonra bu olayın farkına varacaklar. Çok az bir farkla, sanatla uğraşan ve uğraşmayan kişiyi irdelemişler. Sanatla uğraşan kişilerin; ufkunun açık olması, daha pozitif bir kişi olması, daha aydın bir kişi olması, insancıl(hümanist)bir kişi olması, daha merhametli ve insanlara karşı daha hoşgörülü davrandığını savunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Bu soruya verilen cevaplar;daha çok fark kaydedilebilmiş yönündedir. Fakat ayrıntılarına pek varılmamıştır. Sanat dersi alanlar da;yaratıcılık yönünün daha çok olduğu, daha pozitif olduğu, el becerilerinin daha çok olduğu, mutlu insanlar olduğu, anlayışlı ve entellektüel kişi oldukları ve daha hoşgörülü olduklarının tespiti yönünde açıklamışlardır.

5.1.16. Onaltıncı Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu soruya alınan yanıtlar, genelde hemen, hemen sanat dersi alan kişinin; hastaya davranışı ve anlayışının farklı olduğunu herkes kabul etmiştir.

Farklı davranış açısı bakımından; empati kurabilmesi, anlayışlı olması, hitap şeklinin güzel olması, duygusal olması ve dünya görüşünün çok farklı olması v.b ayrıcalıkları olduğunu kaydetmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Bu soruya verilen cevaplarda, herkes “değişiktir” fikrinde birleşmiştir. Sanat dersi alan kişinin empati yapması, karşısındaki kişiyi daha iyi anlaması, nazik davranması, sabırlı olması aradaki farkları oluşturduğunu ileri sürmüşlerdir.

5.1.17. Onyedinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Sanat derslerinin arttırılması konusunda herkes hem fikirdir. Kaç saat olması konusunda pek fikir belirtmemişler. Haftada iki (2) saat olması en çok kabul görmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Mutlaka sanat derslerinin sayısının arttırılması gerekir ve seçme imkanı olması gerekir. Genelde haftada (2) iki saat mutlaka olması gerektiği savunulmuştur.

5.1.18. Onsekizinci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Sanat eğitimi yeterli değildir görüşünü herkes kabul etmiştir. Sanat dersleri müfredatta yer almalı ve dersler verilerek, saati ve dalları arttırılmalıdır.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Yeterli değildir herkes bu cevabı tescil etmiştir. Sanat dersleri mutlaka müfredatta yer almalıdır. Sayısı arttırılmalıdır.

5.1.19. Ondokuzuncu Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu soruya yarı yarıya (%50, %50) bilgim yok, diğer yarısı da evet, veriliyor yanıtı verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Bu soruya herkes ‘‘EVET’’ yanıtını vermiştir. Hem veriliyor, hem de önemseniyor. Hatta üniversite yerleştirme sınavları olan yerlerde sanat dersleri sınav sorusu olarak sorulduğunu biliyoruz diye cevaplandırmışlardır.

5.1.20. Yirminci Alt Boyuta İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri:

Bu soruya verilen yanıtlara göre hemen, hemen herkes bir sanat dalıyla ilgileniyor. İkinci bir sanat dalıyla ilgilenen yarı, yarıyadır. Genelde müzik dalıyla ilgilenenler fazladır. % 25 e yakın bir kısım resimle ilgileniyor, daha sonra da fotoğrafçılık geliyor.

Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri:

Genelde herkes Müzik le ilgilendiğini söylemiştir. Bunu yanısıra resim, dans, ebru ve el sanatlarıyla da ilgilenenler vardır

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara yönelik sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Bu çalışma sağlık yüksek okullarında sanat eğitiminin durumunun öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda nitel araştırma modellerinden, durum çalışmalarından olgubilim (fenomonoloji) desenine göre sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Sağlık eğitiminde sanat eğitime yer verilmeli konusunda sonuçlar: Bu konuda herkes verilmeli görüşünü paylaşmıştır. Tedaviye yardımcı olması fikrinde birleşmişlerdir. Daha sonra görsel hafızayı geliştirdiği, kalite ve kültürü arttırdığı, hemşirelik hizmetlerini kolaylaştırdığı, sanatın hastayı sakinleştirdiği görüşlerini bildirmişlerdir.

Sanat eğitiminin öğrenmeye katkıları konusunda sonuçlar: Katkısı vardır fikri ön plana çıkmıştır. Görsel hafızayı geliştirdiği, eleştirel düşünciyi geliştirdiği, bilgileri çok yönlü ele almayı ve düşünciyi genişlettiği, iyi iletişim kurmayı sağladığı, ruhu dinlendirdiğini, tecrübeyi arttırarak, davranış değişikliği yaptığını ve yetenekleri geliştirdiği görüşlerini belirtmişlerdir.

Sağlık eğitiminde sanattan tedavi ve terapi olarak yararlanma konusunda sonuçlar: Moral ve motivasyonu artırır ve olumlu şekilde yararlanılır görüşü en çok paylaşılmıştır. Müzikle tedavinin ruhu dinlendirdiği, pozitif enerji verdiği, hastaları daha iyi anlama ve stresi azalttığı, görsel hafızayı güçlendirdiği, dikkati güzel alanlara doğru dağıttığı görüşlerini de ortaya koymuşlardır.

Ülkemizde verilen sanat eğitiminin yaratıcılığa etkisi konusunda sonuçlar: Olumlu katkıları vardır görüşü ön plandadır. Sanat eğitimi yeterli verilmediği için, etkisi de yeterli değildir, görüşünü paylaşanlar olmuştur. Görsel hafızayı canlandırır, yeni fikirler ortaya çıkarır ve beynin öğrenme becerisini arttırır görüşlerini beyan etmişlerdir.

Estetik anlayışın gelişmesi için, sanat eğitiminin yararları hakkında sonuçlar: Bakış açısını geliştirir görüşü hakimdir. Ayrıntılara bakmayı sağlar, düşünceleri geliştirir, yaratıcılığı geliştirir, inceliklerin farkına varmayı sağlar, yeni bakım teknikleri geliştirir gibi görüşleri belirtmişlerdir.

Sanatla uğraşma, negatif duygusal yükten kurtulmayı ve madde bağımlılığından kurtulmaya katkıları konusunda sonuçlar: Rahatlama ve sakinleşme sağlayarak, ruhu dinlendirmesi ve duygusal zenginlik sağlaması görüşleri ön plana çıkmıştır. Pozitif enerji verdiği, dikkati yönlendirdiği, stresi azalttığı, bakış açısını genişleterek, yaratıcılığı arttırdığı görüşlerine de yer verilmiştir.

Sanatla uğraşma, hastaların moralini yükselterek, nasıl cesaretlendirir konusunun sonuçları: Pozitif enerji kazanarak görüşü en çok paylaşılmıştır. Hastalığı unuttur, özgüveni artar, stresi azaltır, sakinleştirir, motive olur, ruhsal dinginlik sağlar görüşleri de belirtilmiştir.

Sanatla uğraşma, acıya, insancıl, saygı ve şevkatle bakmayı sağlar konusu hakkında sonuçlar: Merhametle dolu olmayı sağlar, fikrinde herkes birleşmiştir. Vijdanlı şekilde bakmayı sağlar, sakin ve anlayışlı olmayı sağlar, hümanistdirler görüşlerini ortaya atmışlardır.

Sanatla uğraşma, problem çözme yeteneğini ve stresle başa çıkma donanımını geliştirir konusunda sonuçlar: Kolaylaştırır fikri en çok paylaşılan görüş olmuştur. Stresle baş eder, moral ve motivasyonu artırır, farklı bakış açılarını geliştirir, ufku genişletir, sakinleştirir görüşlerine yer verenler olmuştur.

Sanatla uğraşmak, gündelik yaşam sorunlarından, bizi kuşatan bayağılıktan özgürleştirir konusunda sonuçlar: Pozitif enerji vererek, dikkati başka yöne çekerek, özgüveni arttırarak, kötü düşüncelerden uzaklaştırarak, görüşleri ortak noktada birleştirmiştir.

Rahatlamayı sağlayarak, stresten uzaklaştırarak, ruhu dinginleştirir, yaratıcılığı artırır, farklı noktalara odaklanmayı sağlar görüşlerini de ortaya koymuşlardır.

Sanatla uğraşmak, hastayı bunalımdan ve intihar etme duygularından uzaklaştırır konusunda sonuçlar: Hayata tutunarak, görüşü en çok hakim olan

görüşür. Morali yükselterek, dikkati yönlendirerek, sakinleştirerek, ufku açarak görüşlerine de yer verilmiştir.

Sanatla uğraşmak, alzheimer hastaları ve engelli çocukların rehabilitasyon süreçlerinde ciddi katkıları konusunda sonuçlar: Hafızayı güçlendirir, moral ve motivasyonu sağlar görüşü ön planda yer almıştır. Hayatı sevdirebilir, zihni geliştirir, ruhu dinlendirir ve sakinleştirir, rahatlama sağlar, aile desteği sağlar görüşlerine de yer vermişlerdir.

Sanatla uğraşmak, otistik çocukların tedavisinde, travma sonrası, stres bozukluğu, depresyonda, öfkenin kontrolünü sağlamada yardımları konusunda sonuçlar: Sakinleştirerek, stresi azaltarak en çok paylaşılan ortak nokta olmuştur. Morali yükselterek, ruhu dinlendirerek, rahatlatarak, ufku açarak, dikkati başka yöne çekerek, görüşlerini de ortaya çıkarmışlardır.

Sanat dersleri sizin tarafınızdan veya arkadaşlarınız tarafından küçümseniyor mu? önemseniyor mu? konusunda sonuçlar: Önemseniyor görüşü benimsenmiştir. Bir kaç kişi önemsenmediğini söylemiştir.

Sanat dersi alan, yada almayan kişi arasında bir fark keşfetme hakkında görüşlere ilişkin sonuçlar: Fark edenler çoğunluktadır. Bir kaç kişi farkına varamadığını belirtmiştir. Fark konusunda da;anlayış farkı olduğunu paylaşan çoğunluk olmuştur. Sanat dersi alan kişinin daha hümanist, daha yaratıcı, nazik, pozitif, empati kurması ve ufkunun geniş olduğu görüşlerini söylemişlerdir.

Sanat dersi alan kişinin hastaya davranışı ve almayan kişinin davranışı ve onu anlaması değişik midir? konusunda sonuçlar: Fark vardır fikrini kabul edenler çoğunluktadır. Bir kaç kişi fark edemediğini itiraf etmiştir. Fark olarak;anlayış farkı ön plana çıkmıştır. Empati kurabilir, daha kibar olur, sabırlı olur özelliklerini söylemişlerdir.

Sağlık yüksek okullarında sanat derslerinin sayısının ve saatlerinin artırılması gerekir mi konusunda sonuçlar:Yetersizdir ve derslerin olması gerektiğini söyleyenler çoğunluktadır. Haftada 2 saat olması gerektiğini söyleyenler çoğunluktadır. Bir kişi 3 saat olabilir demiştir.

Sağlık okullarında verilen sanat eğitimi yeterli midir?yetersizse ne yapılmalıdır? konusunda sonuçlar:Yetersizdir ve müfredata konmalıdır fikirleri öne çıkmıştır. Bir kişi yeterli olduğunu söylemiştir.

Avrupa ülkelerinde sağlık eğitiminde sanata yer veriliyor mu?konusunda sonuçlar:Herkes verildiğini söylemiş, 2 kişi bilmediğini söylemiştir.

İlgilendiğiniz sanat dalları konusunda sonuçlar:Müzik en ön sıradadır. Resim, fotoğrafçılık, dans, el işleri, goblen, ebru sanatı sırayla izliyor. Bunun yanında ilgilenmeyenler de vardır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Sanat eğitiminin amaç ve hedeflerinin, tüm eğitim ve öğretim kurumlarında yeterli şekilde anlaşılması için çalışmalar başlatılabilir.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında her alanda olduğu gibi sanat ve sanat eğitiminde de yaşanan önemli gelişmeleri, günümüzde de aynı heyecanla sürdürmek bir zorunluluktur.
- Yüksek öğretim kurumlarında, temel sanat bilgisini, sanat tarihi bilgisini, kültür ve uygarlık tarihi bilgisini, çağdaş ve geleneksel sanatlar bilgisini içeren ve zorunlu olarak okutulması gereken sanat derslerinin, programa dahil edilmesi düşünülebilir.
- Eğitim kurumlarındaki sanat dersleri, çağın gereklerine uygun hale getirilebilir.
- Sanat eğitimi kurumları, kuramcıları ve öğretmenleri, kendi özeleştirilerini yapmalı ve çağdaş boyuta taşınması gereken sanat eğitimi bulunması gereken noktaya taşınabilir.
- Yöneticiler bu konuda yapılan faaliyetleri desteklenebilir.
- Sanat dalında uzmanlaşmış ve bu konuda çalışmaları olan kişileri yönetime dahil edilebilir.

- Bu konuda uzman kişiler;çalışmalarına sonuç alıncaya kadar devam edebilir.
- Ders programlarında sanat derslerinin önemi vurgulanmalı ve müfredata konması sağlanabilir.
- Sanatla ilgili faaliyetlere katılım imkanı sağlanabilir.
- Sağlık yüksek okullarında korolar, müzik çalışmaları yapılabilir.
- Sağlık yüksek okullarında sanatla uğraşmanın, tedavi ve terapideki önemini anlatan sunumlar yapılabilir.

6.2.2. İleriki Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Sağlık Yüksek Okullarında sanat eğitiminin durumunun öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi konulu araştırmayı bundan sonra yapacaklara öneriler.

- İlerde yapılacak bir başka araştırma nicel veya karma yöntemi kullanabilirler.
- Bu araştırmada hem öğrenci, hem de öğretmen görüşlerine baş vurulmuştur, araştırma yapacaklar;sadece öğrenci ya da sadece öğretmen grubuyla çalışabilir.
- Araştırma yapacaklar; KKTC'nin diğer bölgelerinde de yapabilirler.
- Öğrencilere sanatla ve sağlıkla ilişkili konferanslar verilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, M. (2015). Tıp eğitiminde görsel sanatın etkisi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(30), 355-380.
- Akkoç, A . (2019). Tüketim Toplumunun Toplumsal Değerler Üzerindeki Etkisi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 22 (2), 1-25. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosars/issue/49993/640816>
- Akkurt, S., ve Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi?. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 1(1), 54-60.
- Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., Coşkun, R. ve Yıldırım, E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Adapazarı: Sakarya.
- Anderson, S. L. (2003). Kierkegaard Üzerine, Sentez Yayıncılık, Ankara.
- Apaydın, H., Özdemir, Ş. ve Ünal, A. Z. (2016). İntihar Girişiminde Bulunan Bireylerde Bazı Değişkenlerle İntihar Girişimi İlişkisi. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(6), 7-46.
- Artut, K. (2001). Sanat Eğitimi- Kavramları ve Yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arslan, S. (2014). The relationship between prospective teachers' love for children and "gender roles and some demographic qualities". *The Anthropologist*, 18(3), 681-689.
- Ayaydın, A. (2010). Müziksel Zekânın Görsel Sanatlar Eğitimine Yansıtılması ve Etkinlik Örnekleri 2. Ulusal Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu Çanakkale.
- Aytaç, K. (2006). Çağdaş Eğitim Akımları-(Yabancı Ülkelerde), Ankara: Mevsimsiz Yayınları.
- Balamir, B. (1996), Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

- Boerescu, Z. B. (2006). Toplum, Şeffaflık ve Sanat. Hacettepe Üniversitesi Sanat Yazıları Dergisi, 15, 109-129,
- Baynes, K. (2008). Toplumda Sanat. Çev. Yusuf Atılgan. Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- Baysal, J. (1994). Çağdaş Eğitimde Sanat. İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yay. (9).
- Binyazar, A. (2003). Öfkenin ve İnceliklerin Şairi.
- Buyurgan, S. ve Kumral, Ç. (2007). *Bireyin Eğitim Sürecinde Sanat Eğitimi Neden Yer Almalıdır?*. Paper presented at Gazi Eğitim Fakültesi, GÖRSED, MÜZED ve TUMARGEM tarafından düzenlenen 3. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu,
- Demir, C. (2002). Resim-İş (Sanat) Eğitiminde Sanat Eleştirisinin Yeri ve Önemi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dikici, A. (2006). Sanat Eğitimi ve Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeyleri, (Yayınlanmış, yüksek lisans tezi), Niğde Üniversitesi, Niğde .
- Dikici, A. (2006). Sanat eğitimi ve öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 31(139).
- Dobbs, S. M. (1998). *Learning in and through art: A guide to discipline-based art education*. Getty Publications.
- Doğan, P. (2002). Türkiye’de Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Sanat Eğitimi Sempozyumu 8-10 Mayıs Ankara Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı
- Doğru, A. G. ve Yılmaz, M. (2015). Lise Düzeyi Görsel Sanatlar Dersinin, Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Becerilerinin Gelişimine Etkisi. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 11(21), 45-63.

- Ekici, K. (2011). Yüksek Öğretim Kurumlarının sanat dersleri olmayan programlarında sanat eğitiminin gerekliliği. (Yayınlanmış, Yüksek Lisans, Tezi) , 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Erinç, S. M. (2004). Kültür Sanat Sanat Kültür, Ütopya Yayın Evi, İstanbul,
- Erinç, S. M. (2009). Resmin Eleştirisi Üzerine, Ütopya, Ankara.
- Erinç, S. M. (2011). Sanat Psikolojisi'ne Giriş, Ütopya Yayıncılık, Ankara.
- Erinç, S. M. (2009). Sanat Sosyolojisine Giriş, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Erinç, S. M. (2004). Sanatın Boyutları, Ütopya Yayınevi. Ankara.
- Erinç, S. M. (2008). Toplum ve İnsan, Ütopya Yayıncılık, Ankara
- Erkul, V. (1996). Sanat ve İnsan (1. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ersoy, A. (2002). Sanat Kavramlarına Giriş, Yorum Sanat Yayıncılık, İstanbul, 152.
- Ersoy, A. (1993). Sanat Eğitimi Genel Eğitime Katkısı. Eğitim Bilimleri Birinci Kongresi, Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 273-277.
- Ertürk, N. (2016). AG Baumgarten'da Duygusal Bilginin Bilimi Olarak Estetik. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 117-128.
- Erzen, J. (1990). Çağdaş Avrupa'da Sanat Eğitimi. Ortaöğretim Kurumlarında Resim Öğretimi ve Sorunları. Ankara: TED Yayınları, 41-61.
- Ferguson, R. (2013). Kierkegaard'dan Hayat Dersleri, İstanbul, Sel Yayıncılık.
- Fischer, E. (2005). Sanatın Gerekliliği. (Çeviren: Cevat Çapan). İstanbul: Payel Yayınevi
- Gardner, H. (1994). Reinventing Our Schools: A Conversation with Howard
- Gençaydın, İ. (2003). *Işık Ve Renk Kullanımının Sahne Aydınlatmasındaki Yeri* (Doctoral dissertation, Fen Bilimleri Enstitüsü).

Güneron, E., Kivrak, N., Koyuncu, S., Tuncer, S., & Uysal, A. (2005). Aesthetic surgery training: the role of art education. *Aesthetic surgery journal*, 25(1), 84-86.

<https://www.gozlemgazetesi.com/HaberDetay/271/178072/kesal-sanat-bize-yeryuzunu-sahiplenme-cesareti-verir.html>.

İlhan, A. Ç. (2000). Üniversitelerde Sanat Eğitiminin Gerekliliği, Ankara: A. Ü. Eğitimi bilimleri Fakültesi yayınları, Cilt:27, Sayı:1.

İpşiroğlu, N. (2010). Görsel Sanatlarda Alımlama ve Sanatlararası Etkileşim, Hayalbaz Kitap, İstanbul.

Kandinsky, W. (2015). Sanatta Ruhsallık Üzerine, Altıkırkbeş yayın, İstanbul.

Karayel K., A., H. (2018). İnsani ve sosyal araştırmalar merkezi. https://insamer.com/tr/madde-bagimlilik-ve-mucadele_1601.html

Kirişoğlu, T. O. (2005). Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak 2. baskı Ankara Pegem Yayıncılık.

Kuşcuoğlu, G., Aladağ, S., ve Kuzgun, M. P. (2017). Hayat bilgisi dersinde estetik değerinin kazandırılmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 195-211.

Kuyumcu, B. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Farkındalık Duyguları İfade Etme Benlik Kurgusu ve Öznel İyi Oluş Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 104-113.

May, R. (2001). 創造的勇氣: the Courage to Create. 立緒文化出版.

Mercin, L. ve Alakuş, A . (2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* , (9) , 14-20 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47960/606798>

- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mutlu, H.M. (2017). Seramik Eğitiminin Bir Hekime Katkıları. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(16), 218-230. DOI: 10.16950/iujad.342733
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II. Cilt (5. Basım)*. İstanbul: Yayın Odası.
- Nietzsche, F. (2005). *Tragedyanın Doğuşu*, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi, Resim-iş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel Ve Nitel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi
- San, İ. (2008). *Sanat ve Eğitim*, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Sartre, J. P. (2009). *Varlık ve Hiçlik*, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Sartre, J. P. (2016). *Varoluşçuluk*, Say Yayınları, İstanbul.
- Soylu, H., C. (2011). “Yaşamımızdaki Elektrik” Ünitesinde 6.Sınıf Öğrencilerinin Kavram Karikatürleri Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri. 2nd International Conference On New Trends in Education and Their Implications Bildiri Kitabı, (Ss 1445-1456).
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri [Exemplified scientific research methods]. *Ankara: ANI Yayıncılık*.
- Taşkesen, O., Çığır, E. ve Kanat, S. (2012). Sanat Eğitimi Alan Ve Almayan Lise Öğrencilerinin Erdem Etiği Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, 61-80.
- Tolstoy, L. N. (2000). *Sanat Nedir?* (Çeviren: Kabil Demirkıran). İstanbul: Şule Yayınları.

- Türkdoğan, G. (1984). Sanat Eğitimi Yöntemleri, Resim- İş Öğretimi, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Uçan, A. (2005). Müzik Eğitimi- Temel Kavramlar İlkeler Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum, Ankara: Evrensel Müzikevi. Ankara müzik ansiklopedisi yayınları.
- Üst, Ş. (2008). Sanat ve sanat eğitimi. <http://www.61saat.com/m/?id=121&t=makale>
Erişim tarihi: 10.04.2019.
- Viera, A. J. ve Garrett, J. M. (2005). Understanding Interobserver Agreement: The Kappa Statistic. *Family Medicine*, 37(5), 360-363
- Yetkin, S. K. (1968) Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ankara: Cilt:1, Sayı 1-4.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, T., E . (2019). Schiller: Sanatın Oyunda Özgürlük Olarak Yansıması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (2), 505-513 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/47238/548240>

EKLER**EK 1. İzin Formu**

03.04.2019

Sayı : HF- 572 / 2019
Konu: İzin Hk.

Sayın Nuray Dolunay;

“Sağlık Yüksekokullarında Sanat Eğitiminin Durumunun Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” konulu araştırmanızı gerçekleştirebilmek için Yakın Doğu Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi lisans 1. Sınıf öğrencilerimize anket uygulamanız tarafımızca uygun görülmüştür.

Saygılarımla;

Prof. Dr. Nurhan BAYRAKTAR
Hemşirelik Fakültesi Dekanı

Ek 2. Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu

04.03.2019

Sayın Nuray Dolunay

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2019/271 proje numaralı ve “Sağlık Okullarında Sanat Etkinliklerini İzleme Konusunun Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doğent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

Turnitin (Orjinallik Raporu)

nuray tez

ORJINALLIK RAPORU

% 16	% 17	% 10	% 10
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 6
2	media.proquest.com İnternet Kaynağı	% 4
3	gradworks.umi.com İnternet Kaynağı	% 3
4	eodev.com İnternet Kaynağı	% 2

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

< 700 words

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat